

MODERN KLASİKLER Dizisi - 207

HALİL CİBRAN BİR GÖZYAŞI, BİR GÜLÜMSEME

ÇEVİREN:
KENAN SARIALIOĞLU

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

2. basım

MODERN KLASİKLER Dizisi - 207

Bir Gözyaşı, Bir Gülümseme (1914), Halil Cibran'ın ABD'de yaşarken *el-Muhacir* gazetesinde yayımlanan yazılarını bir araya getirir. Bu kısa deneme ve öykülerde yazar, modern dünyanın yozlaşmışlığı, duygusuzluğu içinde "insan" kalabilmenin yollarını şiirsel bir üslup ve engin bir hayal gücüyle araştırır. Cibran'ın düşüncesinin hem estetik hem de politik yönlerine ışık tutan bu metinlerin her kelimesi, güzelliğin, hayal gücünün, sevginin ve vicdanın zaferini getirecek yarınlara karşı hasretle ve umutla doludur.

Bu yazılar Cibran'ın daha sonraki eserlerinde ifadesini bulacak olan eleştirel bakışın tohumlarını barındırır.

HALİL CİBRAN (1883-1931):

Lübnan asıllı Amerikalı felsefe yazarı, romancı, mistik şair ve ressam

Halil Cibran, ilköğrenimini Beyrut'ta tamamladıktan sonra ailesiyle birlikte Lübnan'dan Boston'a göç etti.

1898'de Lübnan'a dönerek Maruni Kilisesi'ne bağlı Me'hadü'l-Hikme'ye girdi ve burada mükemmel düzeyde Arapça öğrendi. 1903'te Boston'a dönüşünde bir Arap göçmen gazetesi olan *el-Muhacir*'de deneme türündeki ilk edebi ürünlerini yayımladı. Resim bilgisini geliştirmek amacıyla 1908-

1910 yılları arasında Paris'te yaşadı. 1912'de New York kentine yerleşerek, kendini Arapça ve İngilizce edebi denemeler, öyküler yazmaya ve resim yapmaya adanmıştı. ABD'de ölmesine karşın, vasiyeti üzerine Lübnan'a götürülerek gömüldü. Cibran'ın aşk, ölüm, doğa ve yurt özlemi gibi konuları işlediği Arapça ve İngilizce yapıtları büyük bir etki yaratmıştır.

HALİL CİBRAN
BİR GÖZYAŞI, BİR GÜLÜMSEME

ÖZGÜN ADI
LARME ET SOURIRE

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2019
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
DENİZ RESUL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MUSTAFA AYDIN

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM ARALIK 2022, İSTANBUL
2. BASIM MART 2023, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-306-1

BASKI: SENA OFSET
Maltepe Mah. Litros Yolu Sok. No:2/4 İç Kapı No: 4Nb9
Zeytinburnu İstanbul Tel. (0212) 613 38 46 Sertifika No: 45030

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: KENAN SARIALIOĞLU

1946'da Of/Trabzon'da doğdu. Şair, felsefeci ve çevirmen. İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü "Materyalizm ve Ahlak" teziyle bitirdi. Aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Modern Türk Edebiyatında Şiir ve Felsefe İlişkisi" konulu doktora çalışması var. *Yalağuz* adlı toplu şiirlerinden sonra *temmuz Sağanakları*'nı yayımladı. Hayyam'dan Cibran'a, Baudelaire'den Coran'a, Doğu'dan, Batı'dan birçok şair ve yazarın yapıtlarını Türkçeye kazandırdı. Hakkın Mardin Artuklu Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğretim üyesi.

Modern
Klasikler
Dizisi -207

Halil
Cibran

Bir Gözyaşı,
Bir Gülümseme

Çeviren: Kenan Sarıalioğlu

İçindekiler

Öndeyiş	ix
Aşkın Hayatı	1
Bir Hikâye	5
Ölüler Kentinde	9
Şairin Ölümü Onun Yaşamıdır	13
Deniz Kızları	15
Ruh	17
Bir Gözyaşı, Bir Gülümseme	19
Bir Hayal	23
Güzellik	25
Ateşten Harfler	27
Harabeler Ortasında	29
Bir Hayal Daha	31
Dün ve Bugün	35
Merhamet, Ruhum, Merhamet!	39
Dul Kadın ve Oğlu	41
Kader ve Ulus	45
Güzellik Mihrabının Önünde	47
Bilgeliğin Ziyareti	51
Bir Dostun Hikâyesi	53
Gerçeklik ile Hayal Gücü Arasında	57
Ey Zavallı Dostum!	59
Kırda Ağlama	61
Kulübe ile Saray Arasında	63
İki Bebek	65
Sürgün Şairleri	67

Güneş Altında	69
Geleceğe Bir Bakış	71
Hayal Gücü Kraliçesi	73
Ey Beni Ayıplayan!	77
Sırrını Açmak	79
Suçlu	81
Eş	83
Mutluluk Evi	87
Geçmiş Zamanın Kenti	89
Karşılaşma	91
Kalplerin Sırları	95
Kör Kuvvet	99
İki Dilek	103
Zaman Arenasında	105
Dostum	107
Aşkın Söylemi	109
Dilsiz Hayvan	111
Barış	113
Şair	115
Doğduğum Gün	117
Çocuk İsa ve Sevgi Bebek	123
Ruhlar Sırlarını Açıyor	124
Ey Rüzgâr!	131
Âşığın Dönüşü	135
Ölümün Güzelliği	139
Şarkılar	143
Çiçeğin İlahisi	149
İnsanın İlahisi	151
Şairin Sesi	153

*Bu kitabı
Mary Elizabeth Haskell'a,
hayat fırtınamın ilk esintisi olan, meltemleri seven
ve fırtınalara arkadaş o yüce ruha adıyorum.*

CİBRAN

Öndeyiş

Kalbimin hüznünü insanların sevinciyle değiştirmem asla, kederle gözlerimden dökülen yaşların kahkahalara dönüşmesini de hiç kabul edemem. Hayatımın hep gözyaşı ve gülümsemeyle sürüp gitmesini istedim: Kalbimi arıtan, hayatın sırlarını ve muammalarını anlamama yardımcı bir gözyaşı ve beni insan kardeşlerime yakınlaştıran Tanrı'ya şükürümün ifadesi olan bir gülümseme; kalbi ezik olan herkesle paylaştığım bir gözyaşı ve var olma sevincimi dile getiren bir gülümseme.

Can sıkıntısıyla yaşamaktansa arzudan ölmeyi isterim. Vicdanımda bir aşk ve güzellik susuzluğu olsun isterim; çünkü gözlerimi açtım ve gördüm ki, her arzusu yerine gelenler daha mutsuz, maddeye daha düşkün; bunun üzerine, ayrılık acısına katlanan insanın iç çekişlerine kulak verdim ve onları dinledim, tellerine bir virtüözün dokunduğu bir lavtanın sesinden daha tatlı bir arzu duyduklarına tanık oldum.

Gece çökerken yeryüzüne, çiçek taçyapraklarını katlayıp uykuya dalar, sarılır arzusuna. Sabahın loş ışıklarında ancak açılır dudakları güneşten bir öpücük almak için. Demek ki çiçeklerin hayatı da yakıcı bir arzu, şehvetli bir birliktir; bir gözyaşı, bir gülümsemedir.

Denizin suları dağların ve vadilerin ötesinde dolaşarak bulutlar halinde birikmek için buharlaşıp yükselklere çıkar-

lar. Tatlı meltemlerle karşılaşınca, ırmaklarda toplanmak, vatanları olan denize kavuşmak üzere yağmur olarak kırlara dökülürler. Bulutların hayatı ayrılık ve yeniden buluşmadır, gözyaşı ve gülümsemedir. Can da öyledir, madde dünyasında yollara düşmek, bir bulut gibi hüznün dağları ve sevincin ovaları üstünden geçmek için Evrensel Ruh'tan ayrılır, sonra ölümün rüzgârlarıyla karşılaşır; o andan itibaren, önceden bulunduğu yere, aşk ve güzellik denizine, Tanrı'ya döner..

AŞKIN HAYATI

İlkbahar

Haydi sevdiceğim, taraçalar arasında gezmeye gidelim. Karlar eridi, hayat vadilerin yamaçlarında salınmak için sıçradı yatağından. Uzak kırlarda birlikte izleyelim ilkbahar işaretlerini. Yoldaş ol bana, çevredeki ovalarda çayırların dalgalanışını seyredelim yüksek tepelerden.

İlkbahar şafağı kış gecesinin katlayıp kaldırdığı giysileri açıverdi, öyle ki bu giysilere bürünen erik ve elma ağaçları Kadir Gecesi'ndeki orman perileri gibi görünüyor. Asmalar uyanmış, filizleri sevdalılar gibi birbirlerine sarılmış. Kayalar arasında dans edip sevinç şarkıları söyleyerek akmış ırmaklar. Çiçekler de, tıpkı köpüklerin denizin yüzeyine çıkması gibi, doğanın kalbinden tomurcuklanmış.

Ruhumuzu şu neşeli kuşların şarkılarıyla doldurmak ve rüzgârların hoş kokusunu içimize çekmek için, nergis çanaklarında biriken yağmurun yaşlarından ne kaldıysa içelim haydi.

Sonra, menekşelerin birbirini tertemiz öpücüklerle selamlamak için saklandığı şu kayanın yanına gidip oturalım.

Yaz

Haydi sevdiceğim, kırlara gezmeye gidelim. Hasat zamanı geldi, ekinler boylarına ulaştı, güneşin doğaya saçtığı aşkın sıcaklığıyla olgunlaştılar. Kuşlar gelip de çabalarımızın ürününü devşirmeden, karıncalar toprağımızı ele geçirmeden gel. Haydi, kalplerimizin en derin yerine aşkla serpilen sadakat tohumundan mutluluk tanelerini toplayan ruhun yaptığı gibi, gel de toplayalım toprağın meyvelerini. Tıpkı hayatın duygu ambarlarımızı doldurduğu gibi, doğanın dört unsurunun* ürünleriyle dolduralım ambarlarımızı.

Haydi yoldaşım, yatak için ot, yorgan için gök, yastık için de bir demet ekin alalım; günün yorgunluğunu dindirelim böylece, vadiyi dinleyerek geceyi onun çağlıtlarıyla geçirelim.

Sonbahar

Haydi, bağlara gidelim sevdiceğim, üzümeleri ezelim, ruhun kuşakların bilgeliğini sakladığı gibi, biz de onları fıçılarda koruyalım. Haydi, toplayalım kuru meyveleri, çiçekleri, imbikten geçirelim, damutılırken oluşan resimlerde gözümüze görünen her şeyi emip içimize alalım.

Bak, sarardı ağaçların yaprakları, yaz mevsiminin veda ettiği ölü çiçekleri kederle örtmek için yapraklardan bir kefen yapmak ister gibi rüzgâr da dağıttı onları, haydi gel ocağımıza dönelim. Gel, kuşlar sahile göçtü, beraberlerinde bahçelerin güler yüzünü de götürdüler, yasemini de, sesbanyayı** da yalnızlığa terk ettiler, bu çiçekler gözyaşlarından kalanı toprağın yüzeyine saçtılar.

Dönelim haydi, ırmakların akışı durdu, kaynakların sevinç gözyaşları kurudu, taraçalar parlak giysilerini çıkarıp

* Toprak, hava, su ve ateş. (ç.n.)

** Baklagil familyasından çiçekli bir bitki. (ç.n.)

soyundular. Gel sevdiceğim, doğa uykuya direnemiyor artık; nihavent makamında dokunaklı bir şarkıyla uyanıklığa veda etmeye başladı.

Kış

Yaklaş bana, hayatımın yoldaşı, karların esintisi girmesin vücutlarımızın arasına. Gel otur yanıma, şu ocağın, kış mevsiminin nefis meyvesi olan ateşin karşısına gel. Söz et bana kuşakların kadim geçmişinden, çünkü usandı kulaklarım rüzgârın uğultusundan, havanın inlemesinden. Kapıları pencereleri kapat iyice, zamanın öfkeli yüzünü görmek ruhumu sıkıyor; oğlunu yitirmiş bir anne gibi, karlara gömülmüş kentin manzarası hançerliyor kalbimi... Lamba susuzluktan sönecek gibi, hayat yoldaşım, yağ doldur ona ve onu kendine yaklaştır da gecelerin yüzüne ne yazdığını göreyim... Getir şarap küpünü de birlikte içelim, onu sıktığımız günleri hatırlayalım.

Yaklaş, yanıma yaklaş ruhumun sevgilisi, bak ateş sönecek birazdan ve küllere boğulacak... Sık beni kollarında, lamba söndü, karanlığa gömüldü... İşte yılların şarabı ağırlaştırıyor gözlerimizi... Uykuyla sürmelenmiş mahmur gözlerle bak bana... Uyku beni sarmadan önce sar beni... Bak, kar kapladı her yeri senin öpücüğün dışında... Ah! Sevdiceğim, uyku denizi ne kadar da derin! Ah! Sabah ne kadar da uzak... bu dünyada!

Bir Hikâye

O ırmağın yamacında, ceviz ağaçlarının ve söğütlerin gölgesinde, bir çiftçinin oğlu oturmuş, sakın, kaygısız akıp giden suları seyrediyordu. Her şeyin aşktan konuştuğu, dalların birbirine sarıldığı, çiçeklerin salınıp, kuşların aşkla ötüştüğü, doğanın tümüyle ruha seslendiği kırların bağrında büyümüş genç bir delikanlıydı. Henüz yirmisinde olan bu genç adam, bir gün önce, pınarın yanında, başka insanların ortasına oturmuş genç bir kız görmüştü. O anda âşık olmuştu kıza. Daha sonra, onun Emir'in kızı olduğunu öğrendi, lanet okudu kalbine ve acı acı öfkelen-di. Ama lanet okumak kalbi aşktan saptıramaz, inleyip sızlanma da ruhu gerçeklikten uzaklaştıramaz. Kalbiyle canı arasında kalan insan, güney rüzgârlarıyla kuzey rüzgârları arasında bir o yana bir bu yana savrulan kırılgan bir daldır.

Genç adam çevresine bakındı ve bir krizantemin yanında bir menekşe gördü. Sonra, bülbülün karatavuğa açtığı sırlarını duydu. Yalnızlığına ve kimsesizliğine ağladı. Aşk saatleri gözlerinin önünden bir hayalet sürüsü gibi geçti; duyguları sözleri ve gözyaşlarıyla akıp giderken şöyle dedi:

“İşte aşk oynuyor benimle. Pespaye etti beni, umutlara kusur, dileklere alçaklık olarak bakılan yere götürdü beni. Tapındığım aşk kalbimi Emir'in sarayı düzeyine yükseltirken, özsaygımı çiftçi kulübesine indirdi, ruhumu da etrafı er-

keklerle sarılı ve soylular sınıfınca korunan bir hurinin güzelliğine yöneltti... Tamamen itaatkârim, ey aşk, ne istiyorsun? Alevlerin beni yaktığı ateş yollarında senin peşinden geldim. Gözlerimi açtım ama sadece karanlık gördüm. Dilimi çözdüm ama hüznle konuştum ancak. Ey aşk, sadece sevgilinin öpücükleriyle yatışabilecek manevi bir açlık salıyor yüreğime yakıcı arzu! Gücsüzüm ey aşk! Sen ki güçlüsün, niçin saldırıyorsun bana? Sen adil, ben masumken, niçin eziyorsun beni? Niçin küçük düşürüyorsun beni, tek savunucum sen değil miydin? Beni var eden sensin, niçin terk ediyorsun? Kan damarlarımda senin iradene karşı akıyorsa, dök gitsin onu. Ayaklarım senin yolundan başka yol izliyorsa, felce uğrat onları. Şu vücudu dilediğin şeye çevir, bırak ruhumu, kanatlarının gölgesinde huzur bulan şu kırların tadını çıkarsın... Irmaklar sevdikleri varlığa, okyanusa doğru akıyor; çiçekler kendilerine âşık olan gün ışığına gülümsüyor, bulutlar da sevgilileri vadiye iniyor. Ama benim acısını çektiğim şeyi ırmaklar bilmez, çiçekler anlamaz, bulutlar kavrayamaz acımın doğasını. İşte ben böyle, derdimle baş başa, aşkımin içinde yalnız, beni ne babasının ordusunda asker ne de sarayında uşak olarak isteyen o güzelden uzaktayım..."

Genç adam, ırmağın dilini, ağaç yapraklarının uğultusunu içine çekmek ister gibi sustu bir an, sonra şunları ekledi: "Ama sen, adını zikretmeye korktuğum, büyüklük perdelelerinin ve yücelik duvarlarının bana görmeyi yasakladığı huri, seninle ancak hepimizin eşit olacağı o sonsuzluk içinde karşılaşmayı umut edebilirim, karşısında kılıçların boyun eğdiği, başların eğildiği, sandıkların ve ibadet yerlerinin açıldığı sen ey huri, aşkın kutsadığı bir kalbi ele geçirdin, Tanrı'nın onurlara erdirdiği bir ruhu köleye çevirdin; daha dün şu kırlar kadar özgür olan, ama bugün şu tutkun aşkın zincirleriyle mahkûm olan bir ruhu tutsak ettin.

Seni gördüğüm zaman, ey gönül çelen, dünyaya niçin gelmişim anladım; ne zaman ki senin mensup olduğun sı-

nının yüksekliğini, benimkinin de vasatlığını fark ettim, tanrıların insanların bilmedikleri sırları sakladıklarını, ruhları da, aşkın onları insanların yasalarından başka yasalara göre yargıladığı yere götüren yolları bildiklerini anladım. Gözlerine bakarken, bu hayatın, kapısı insan kalbi olan bir cennet olduğuna emin oldum. Senin soyluluğun ile benim bayağılığımın, bir devle bir cücenin karşı karşıya geldiği bir savaşa benzer bir mücadeleye girdiğini görünce, bu dünyanın artık benim vatanım olmadığını anladım. Seni, kokulu bitkiler arasındaki bir gül gibi, hizmetçilerinin arasına oturmuş gördüğümde, düşlerimdeki gelinin ete kemiğe büründüğünü, senin de benim gibi, basit bir insan varlığı olduğunu sandım. Gel gör ki babanın şanını öğrendiğim zaman, bu varlığın, parmakları kanatmadan dikenleri toplanamayan bir gül olduğunu, düşlerde bir araya gelenlerin uyanışta dağılıp gittiğini anladım...”

O zaman ayağa kalktı ve pınara doğru yürüdü, kolları sarkmış, kalbi kırık, hüznünü ve umutsuzluğunu şu sözcüklerle dile getirdi:

“Ey ölüm, gel kurtar beni! Dikenlerin çiçekleri boğduğu toprak, üzerinde yaşamaya değmiyor. Aşkın, soyluluk tarafından fethedilen şanlı tahtından azledildiği şu zamanın elinden kurtar beni. İmdat, ey ölüm! Sonsuzluk sevdalıları kavuşturmaya bu dünyadan daha layık. Sevgilimi bekleyeceğim yer, beni ona kavuşturacak yer, cennettir ancak.”

Akşam girişini yapmaya hazırlanıp, güneş de kırların üstündeki yaldızlı örtüsünü katlayıp kaldırmak üzereyken pınara vardı genç adam. Oturdu ve Emir’in kızının bastığı toprağa döktü gözyaşlarını; kalbinin yerinden fırlamasını önlemek ister gibi, başını tam göğsüne eğdi.

O anda, giysisinin etekleri otların üstünde sürünen genç bir kız beliriverdi söğütlerin arkasından. Genç adamın yanında durdu ve ipek gibi elini onun başına koydu. Adam, güneş ışınlarının az önce uyandırdığı bir uykucunun gözle-

riyle baktı ona. Emir'in kızı tam yanı başında ayakta duruyordu. Musa'nın yanan çalının önünde yaptığı gibi, diz çöktü. Konuşmak istediği zaman ise dili tutuldu, ama yaşlarla dolup taşan gözleri sözlerinin yerini aldı.

O zaman genç kız adama sarıldı, dudaklarına bir öpücük kondurdu, gözlerinden de öptü, sıcak gözyaşlarını içti doya doya, sonra bir ney ezgisinden bile daha tatlı bir sesle konuştu:

“Seni düşlerimde gördüm, aşkım, yalnızlığımda ve تنها köşemde hayal ettim yüzünü. Bu dünyaya gelmeye mahkûm olduğumda ayrı düştüğüm varlığımın öteki yarısı, ruhumun yoldaşısın sen. Gözbebeğim, seni bulmak için gizlice geldim, işte şimdi kollarımın arasındasın. Korkma! Senin peşinden dünyanın öbür ucuna kadar gitmek, seninle birlikte hayatın ve ölümün şerefine içmek için babamın şanını şöhretini terk ettim. Hadi kalk sevgilim, insanlardan uzak, ücra topraklara doğru gidelim.”

İki sevdalı, gecenin perdeleriyle örtülü ağaçların arasında yürüdü, Emir'in rezilliğinden de karanlıkların hayaletlerinden de korkmadan.

Orada, ülkenin sınırında Emir'in izcileri iki insan iskeleti buldular. Birinin boynunda altın bir kolye vardı, ikisinin yanı başında da bir taş; şu sözler yazılıydı taşın üstünde:

Aşk birleştirdi bizi, kim ayırabilir ki?

Ölüm götürdü bizi, kim geri getirebilir ki?

Ölüler Kentinde

Dün, doğanın en güzel armağanlarıyla süslediği yüksek bir tepenin doruğuna kadar yürüdüm kırlarda, kentin gürültü patırtısından kaçtım. Kenti seyretmek üzere durdum; fabrika dumanlarından oluşan kalın bir bulut tabakasıyla örtülmüş yüksek yapılarıyla, tantanalı saraylarıyla gözlerimin önündeydi kent.

Oturdum, insanların eserleri üzerine düşüncelere daldım, şu sonuca vardım ki, bunlar insanların çoğu için sadece sıkıntı... Âdem'in torunlarının yaptıklarını düşünmemeye çalıştım ve bakışlarımı Tanrı ihtişamının taht kurduğu kırlara doğru çevirdim. O zaman, kırların tam ortasında, servilerle çevrili mermerden mezarlarıyla bir mezarlık gördüm.

Orada, yaşayanların kenti ile ölülerin kenti arasına oturup, yaşayanların dur durak bilmeyen mücadelesiyle sürekli hareketini ve ölülerin sonsuz huzurunu, sarsılmaz sükûnetini düşündüm. Bir yanda umut ve umutsuzluk, sevgi ve nefret, zenginlik ve sefalet, inanç ve inançsızlık vardı, öte yanda da, doğanın bitkiler, sonra da hayvanlar yaratarak altında olanları yeniden üste getirdiği bir topraktaki balçık. Ve her şey gecenin dinginliğinde olup bitiyordu.

Bu düşüncelere dalıp giderken, bakışlarım havayı hüznülü seslerle dolduran müzisyenlerin ardında ağır ağır yürüyen büyük bir kalabalığa takıldı. Şatafat ile gösterişin karıştığı,

farklı kişileri bir araya getiren bir alaydı bu. Zengin ve nüfuzlu bir adamın cenaze törenindeydiler. Yaşayanların ağlayıp inleyerek, çığlıklar atıp dövünerek peşinden gittiği, bir ölünün kalıntılarıydı.

Tören alayı mezarlığa ulaştığında, papazlar dua etmek ve buhurlar yakmak üzere toplandı. Müzisyenler artık sadece borularını çalıyordu. Sonra vaizler ve şairler yapmacık dolu konuşmalarını yapmak için sıraya geçtiler. Bütün bunlar can sıkıcı bir lafazanlıkla sürüp gidiyordu. Toplananlar biraz sonra dağıldı, ortaya, mezarcılarının ve heykeltıraşların yapımı için yarıştığı bir anıtkabir çıktı, aşırı bir özenle örülmüş çelenklerle çevrili bir mezar.

Alay kente döndü, ben uzaktan mezara bakarak düşünüyordum.

Güneş batıya doğru alçalıyor, kayaların ve ağaçların gölgeleri uzuyor, doğa ışıktan giysilerinden soyunmaya başlıyordu.

O sırada iki adam gördüm, tahta bir tabut taşıyorlardı. Paçavralara bürünmüş bir kadının önünde yürüyorlardı. Kadının kucağında bir bebek vardı, bazen kadına, bazen tabuta dönüp bakan bir köpek de onları izliyordu. Zavallı ve yoksul bir adamın cenaze töreniydi bu. Ölüsünün arkasında, kadın keder gözyaşları döküyor, annesinin ağladığını gören çocuk da ağlıyor, sadık köpek de, bu hüznün ve kedere ortak, yürüyordu.

Mezarlığa vardılar, mermer türbelerin bulunduğu yerin uzağında bir yere, bir çukura bıraktılar tabutu. Sonra onu bırakıp, ağaçların arkasında gözden kayboluncaya kadar, yürek parçalayıcı bir sessizlik içinde yollarına devam ettiler, köpek zaman zaman sahibinin son durağına doğru dönüp bakıyordu.

Yaşayanların kentine doğru döndüm o zaman ve dedim ki kendi kendime: “Orası zenginlerin ve sözü geçenlerin kenti.” Sonra ölülerin kentine doğru dönüp sordum: “Burası da

zenginlerin ve sözü geçenlerin kenti. Peki ya Rab, zavallıların ve yoksulların yurdu nerede?”

Bulutlar yığılıyordu gökte, güneş ışınları altın ipliklerle haleler çiziyordu çevrelerine. Varlığımın en derin yerinden haykıran bir ses sanki şöyle cevap verdi bana: “Cennette!”

Şairin Ölümü Onun Yaşamıdır

Gece, karların beyaz bir mantoyla örtmüş olduğu kentin üstüne seriyordu siyah kanatlarını. Soğuk, ocak başlarında büzülüp ısınmaya giden âdemoğullarını kovalıyordu pazar-yerlerinden. Rüzgâr, mermer mezarların ortasına dikilip bir ölüm kurbanının anısına nutuk çeken bir vaiz gibi, evlerin arasında uğulduyordu.

Kentin dışında, duvarları yıkılmak üzere, çatısı bunca kar yükünün altında çöktü çökecek gibi görünen gösterişsiz bir ev vardı. Bir köşede eski bir yatağın üstünde can çekişen genç bir adam, küçücük aleviyle karanlığa karşı umutsuzca çırpınan bir lambaya gözlerini dikmiş bakıyordu. Genç adam, hayatının baharında varoluşun zincirlerinden kurtulacağı saatin eli kulağında olduğunu biliyordu; ölümü bekliyordu ama solgun yüzünde bir umut parlıyordu, dudaklarında acı bir gülümseme vardı. İnsanın yüreğini unutulmaz sözleriyle neşelendirmeye gelen bir şair, zenginlerin kentinde açlıktan ölecekti. Hayatı daha tatlı kılmak için tanrıların lütuflarıyla birlikte gökten inen soylu bir ruh, insanlık henüz ona gülümsemeden dünyamıza veda ediyordu. Son nefesini veren bir adamın, bir lambadan başka, ruhunun yüce düşüncelerini yazdığı kâğıtlardan başka tek bir arkadaşı yoktu yanında.

Bu genç adam, tükenmek üzere olan bütün gücünü toplayıp, bulutların ötesindeki yıldızları görmek için bu köhne

evin tavanını son bakışlarıyla delmek istercesine, solgun gözkapaklarını kıpırdatarak ellerini göğe kaldırdı, sonra şöyle dedi:

“Yanıma gel, ey yüce ölüm, ruhum eridi mum gibi seni beklerken. Yaklaş ve kır şu hayatın zincirlerini, onları sürüklemekten usandım artık. Ey muhteşem ölüm, gel bana, meleklerin bana söylediklerini insanların diliyle söylediğim için beni bir yabancı gibi gören insanların arasından al beni. Gel bana ve acele et, insanoğlu kendisi gibi paraya doymayan, benden daha zayıf olanları sömürmekten vazgeçmeyen biri olmadığım için beni yüzüstü bıraktı, unutuşun gizli köşelerine sürdü beni. Gel bana, ey tatlı ölüm, gel al beni, hemşerilerimin bana ihtiyacı yok çünkü. Aşk dolu göğsüne bastır beni. Ne bir annenin öpücüğünü tadan ne bir kız kardeşin yanağına dokunan, ne de iç çeken bir kadının dudaklarını öpen şu dudaklarımı öp artık... Çabuk sarıl bana, ey ölüm, sevgilim!..”

O zaman, insanüstü güzellikte bir kadının hayaleti can çekişen adamın yatağının yanı başında beliriverdi. Üstünde kar gibi beyaz bir manto vardı, elinde cennet çayırılarından toplanmış zambaklardan bir taç tutuyordu. Adamın yanına geldi ve sarıldı ona, onu ruhunun gözüyle görebilsin diye gözkapaklarını kapattı, sonra tertemiz bir öpücük, dudaklarında bir sevinç gülümsemesi bırakan bir öpücük kondurdu.

O anda ev boşaldı, bir toprak yığınının dışında, karanlığın gizli köşelerine saçılmış birkaç kâğıttan başka bir şey kalmadı orada.

Kentin sakinleri nankörlük ve ilgisizlik uykusuna dalıp gitmişken kuşaklar gelip geçti. Sonunda, uyanıp bilgi şafağının doğduğunu kendi gözleriyle gördükleri zaman, o şair adına halk meydanının ortasına kocaman bir heykel diktiler; şimdi her yıl onun hatırasını kutluyorlar.. Ah! Şu insanoğlu ne kadar da cahil!

Deniz Kızları

Orada, incilerle dolup taşan dipsiz derinliklerde, güneşin doğduğu yere yakın adaları çevreleyen denizin derinliklerinde genç bir adamın cesedi yatıyor, yanında yaldızlı saçları mercanlar içinde yüzen deniz kızları oturmuşlar. Masmavi gözlerle cesede bakıyor, ahenkli seslerle aralarında konuşuyorlar. Konuşmaları açık denizden duyuldu, dalgalar bu sesleri kıyıya kadar taşıdı, meltem de bana ulaştırdı.

Deniz kızlarından biri şöyle dedi: “Bu insan, dün deniz öfkelendiği zaman düştü.”

İkinci deniz kızı, “Hayır,” dedi, “deniz öfkeli değildi. Böyle olmakla birlikte –tanrıların soyundan geldiklerini ileri süren– insanlar su kan rengini alana kadar çarpıştıkları korkunç bir savaşa tutuştular. Bu insan, bu savaşın kurbanı.”

Üçüncüsü konuştu: “Savaşın ne olduğunu bilmiyorum. Ama, insanın toprağı ele geçirdikten sonra, denize göz diktiğini biliyorum. Bundan dolayı, dalgaları yarmak için tuhaf makineler icat ettiler. Deniz tanrısı Neptunus bunu haber alınca insana öfkeleni. İnsanların o zaman, kurbanlarla, armağanlarla kralımıza yaranmaktan başka çaresi kalmadı. Dün düştüğünü gördüğümüz bu ceset, insanın muhteşem Neptunus’a götürdüğü son armağandır.”

Dördüncü deniz kızı, “Neptunus çok şanlı, ama yüreğı de çok acımasız!” dedi. “Ben denizlerin sultanı olsaydım kanlı kurbanları kabul etmezdim. Bu genç adamın cesedinin

insan türü hakkında bize bir şey öğretilip öğretemeyeceğine bakalım.”

Deniz kızları kadavra ya yaklaşp gıysilerini çıkardılar; kalbinin yanındaki cepte bir mektup buldular, biri mektubu aldı ve okudu.

Sevgilim,

Gece yarısı oldu, gözlerimi kapayamıyorum. Sadece gözyaşlarımla dindiriyorum acımı, savaşın pençelerinden kurtulup bana döneceğin umuduyla avunuyorum ancak. Yola çıkarken, bana “Her insan, günün birinde dökmesi gerekecek gözyaşlarını saklar kendine...” dediğini düşünmeden edemiyorum.

Ne yazacağımı bilmiyorum aşkım, daha ziyade bırakıyorum ruhumu aksın kâğıdın üstüne. Acının kemirdiği ve aşkın, acıyı hazzı ve hüznü sevince dönüştüren aşkın ta kendisinin teselli ettiği bir ruh... Aşk kalplerimizi birleştirdiği zaman, tek bir ruhun hayat verdiği iki vücudun kaynaşmaya başladığını hissettiğimiz zaman, savaş çağırdı seni. Görev duygusu ve yurtseverlikle uydun bu çağrıya. Âşıkları ayıran, kadınları dul bırakıp, çocukları yetim eden bu görev nedir peki? Anlamsız sebeplerle ülkeleri yıkmak için savaşa çağıran şu yurtseverlik nedir? Bahtsız köylüye dayatılan, nüfuzlu kişilerin savsakladığı, soyluların evlatlarının aldırış etmediği bu görev nedir? Görev barışı ulusların arasından sürmek, yurtseverlik insanların hayatındaki huzuru bozmak ise, o zaman göreve de yurtseverliğe de elveda diyebiliriz... Hayır hayır, sevgilim, demin sana söylediklerime kulak verme. Vatanın için cesaret ve tutkuyla dolsun yüreğin. Aştan gözü görmez olan, ayrılık acısıyla bilinci bulanıklaşan genç bir kızın sözlerini dinleme... Aşk bu hayatta seni bana geri getirmezse, gelecek hayatta beni sana kavuşturacaktır.

Deniz kızları mektubu yerine koyduktan sonra, hüznü bir sükûnet içinde yüzmeye koyuldular. Sonra, aralarından biri şöyle dedi: “İnsanın yüreği, Neptunus’un yüreğinden de acımasızmış!..”

Ruh

... Ve Tanrıların Tanrısı, bir ruh ayırıp kendinden tam bir güzellik harikasına dönüştürdü onu. Şafak vakti esen meltemlerin saflığını, kır çiçeklerinin hoş kokusunu ve ay ışığının zarafetini bağışladı ona.

Bu ruha bir sevinç kadehi sundu ve şöyle dedi: “Ancak geçmişini unutup, geleceği artık düşünmediğin zaman içeceksin bu kadehten.” Sonra, bir keder kadehi sundu ona ve şöyle dedi: “Bunu içeceğin zaman yaşama sevincinin özünü hissedeceksin.”

Mutluluktan ilk göğüs geçirdiğinde onu terk edecek bir aşk ve sarf ettiği ilk gurur sözcükleriyle onu yalnız bırakacak bir kalp huzuru üfledi içine.

Onu hakikat yollarına yöneltmek için gökten bir bilim indirdi ona.

Derinliklerine, görülmeyeni gören bir uzgörü yerleştirdi.

Gölgelerle ilerleyen ve hayaletlerle yürüyen bir duygu yarattı o ruhta.

Meleklerin, gökkuşağının rengârenk yansımalarından çektikleri ipliklerle dokudukları ateşli bir arzu giysisi giydirdi ona.

Işğın gölgesi olan belirsizliğin karanlığını koydu içine.

Ve Tanrı öfke ocağından ateşi, cehalet çölünden rüzgârı, bencillik denizinin kıyısından kumu, asırların ayakları altından toprağı aldı ve insanı yoğurdu bunlarla.

Çılgınlık anında taşıp köpüren ve arzularla yatışan kör bir güç bağışladı insana.

Ve ölümün gölgesi olan hayatı koydu içine.

Sonra, Tanrıların Tanrısı gülümsedi ve ağladı. Uçsuz bucaksız, sonsuz bir aşk hissetti ve birleştirdi insanı ruhuyla.

Bir Gözyaşı, Bir Gülümseme

Güneş o yeşil bahçelerin üstünden çekti saçaklarını ve ufkun arkasında beliriveren ay, hoş ışıklarını döktü oralara. Ben o sırada ağaçlar altına oturmuş, gökteki durumun tersine dönüşünü düşünüyordum. Dallar arasından, gök mavisi bir halının üstüne gümüş paralar gibi saçılmış yıldızlara bakıyor, uzakta vadideki derelerin çağılısını dinliyordum.

Kuşlar sık yapraklı dalların kalbine sığınmaya geldiğinde, çiçekler gözlerini kapayıp sessizlik çöktüğünde, otların içinde hafif bir ayak sesi duydum. Başımı çevirince genç bir adamla genç bir kızın bana yaklaştıklarını, ulu bir ağacın altına oturduklarını gördüm, bulunduğum yerden görünmeden onları seçebiliyordum.

Genç adamın, çevresini yokladıktan sonra, şöyle söylediğini duydum: “Otur yanıma sevgilim ve dinle beni. Gülümse, çünkü senin gülüşün geleceğimizin simgesidir. Neşelen, çünkü bizim içindir günlerin neşeli olması. Ruhum kalbine musallat olan kuşku hakkında fısıldadı bana, oysa aşta kuşku bir günahtır sevgilim. Yakında şu gümüş renkli ayın aydınlattığı bu geniş toprakların sahibi olacaksın. Kralların saraylarıyla boy ölçüşebilecek bu sarayın hanımı olacaksın. Benim çevik atlarım seni bahçelerde dolaştıracak, daha da güzel olan arabalarım seni balolara, eğlence yerlerine götürecektir. Gülümse sevgilim, kasalarındaki altınların gülümse-

diği gibi. Babamın mücevherlerinin bana baktığı gibi bak bana. Dinle sevgilim, kalbim sırlarını sana açmaya karar verdi. Tam bir yıl sürecektir bir balayı bizi bekliyor. İsviçre göllerinin kıyılarında, İtalya bahçelerinde, Nil saraylarının yanında ve Lübnan'ın sedirleri altında, zenginlik içinde geçirelim on iki ayı. Mücevherlerini ve giysilerini kıskanacak prenseslerle, önemli hanımlarla tanışacaksın. Bütün bunları senin için yapacağım. Bir eksiğin kalacak mı? Ah! Gülüşün ne kadar da güzel! Kaderimin gülüşüne benziyor.”

Biraz sonra kalktıklarını gördüm, sonra, zenginlerin yoksulların kalplerini çiğnedikleri gibi, çiçeklerin üstüne basarak yavaş yavaş yürüyüp gittiler.

Ben aşkta paranın yerini düşünürken, gözden kayboldular. Parayı düşünüyordum, insandaki kötülüğün kaynağını; aşkı düşünüyordum, mutluluğun ve aydınlığın kaynağını.

O düşüncelerin tiyatrosunda geziniyordum hâlâ, iki hayaletin çimenlere oturmak üzere önümden geçtiğini fark ettim. Köylü ve çiftçi kulübelerinin bulunduğu tarlalardan gelen genç bir adam ile genç bir kızdı gördüğüm. İnsanın içine işleyen bir anlık sessizlikten sonra, derin iç çekişlerle, bir veremlinin ağzından çıkan şu sözleri duydum: “Ağlamayı bırak sevgilim, gözlerimizi açıp ona tapmamızı isteyen aşk, sabrı da bağışlayacak bize. Ağlama, avun, çünkü aşk dini adına yemin ettik; bu billur aşk uğruna yoksulluğun acısına da, sefaletin burukluğuna da, ayrılık azabına da katlanacağız. Senin ellerine teslim etmeye yaraşır bir kazanç elde edinceye kadar bu sıkıntılara dayanmam gerek; bu kazanç, hayatın aşamalarından geçerken yardım edecek bize. Sevgilim, aşk, ki o Tanrı'dır, sunağı önünde yakılan hoş kokulu buhurlardan hoşlandığı gibi, bizim iç çekişlerimizden ve gözyaşlarımızdan hoşlanacak ve layık olduğumuz gibi ödüllendirecek bizi. Hoşça kal diyorum sevgilim, ay batmadan önce gitmeliyim.”

Sonra, ateşli iç çekişlerle arada kesilen tatlı bir ses duydum, sevimli bir bakirenin sesiydi bu; kalbindeki aşk kadar yakıcı, ayrılık kadar buruk ve sabır kadar tatlı bir sesle, “Hoşça kal sevgilim!” dedi.

Ben o ağacın dalları altında, kaygının elleri ile şu garip dünyanın gizemleri arasında sıkışmış dururken, onlar ayrıldı birbirinden.

O sırada, uyumuş doğaya bakıyordum, derin bir düşünmeden sonra, paranın satın alamadığı, sonbahar yaşlarının silemediği ve kış hüznünün yok edemediği sonsuz ve sınırsız bir hakikat, ne İsviçre göllerinin ne İtalya bahçelerinin yaratabildiği bir hakikat, ilkbaharda yeniden doğup, yazın olgunlaştıktan sonra, yeniden, yeniden doğmaya hazırlanan bir hakikat keşfettim. Aşk keşfettim.

Bir Hayal

Orada, suları billur gibi bir ırmağın kıyısında, bir tarlanın ortasında, parmaklıkları usta ellerce örölmüş bir kafes gördüm. Kafesin bir köşesinde ölü bir kuş yatıyordu, öbür köşesinde ise, biri su, öbürü yem için iki boş tabak vardı.

Derin bir sessizliğe gömölümüştüm; bu ölü kuşta ve ırmağın çağltısında, vicdanı konuşturmaya, yüreği de bilgilendirmeye çalışan bir vaiz varmış gibi, durdum ve saygıyla dinledim. Bir an düşündükten sonra, anladım ki bu zavallı kuş ırmağın tam yanında susuzluktan, tarlanın tam ortasında açlıktan ölmüştü. Hayatın beşğinde bulunduğı halde ölme karşı savaşmak zorunda kalmıştı, kasasına kapatılmış, altın yığınları içinde olmasına rağmen açlıktan ve susuzluktan ölen zengin bir adam gibi...

Bir süre daha geçti, kafesin ansızın saydam bir insan iskeletine dönuştüğünü gördüm, ölü kuş da hüznölü bir kadının dudaklarına benzeyen derin yarasından lal renkli kanlar sıran bir kalbe dönuşmüştü.

Sonra, kenarlarından kanlar damlayan bu yaradan çıkan bir ses duydum; “Ben insan kalbiyim,” diyordu, “maddenin ve balçıktan yaratılmış insanın yasalarının tutsağı... Güzelliğın yurdunda ve hayat kaynaklarının yamacında, insan tarafından duygulara dayatılan yasaların kafesine hapsolmuşum. Yaratıkların iyilikler beşğinde ve aşkın elleri arasında,

terk edilip mahvolmuşum, çünkü bu iyiliklerin meyveleri ve bu aşkın ürünleri bana yasak. İnsanların törelerine ve yargılarına göre, bende arzu uyandıran her şey bir utanç ve rezillik olmuştur.

Ben insan kalbiyim, toplum yasaklarının karanlığına mahkûm, yıkılıp gitmişim. Yanılığların zincirleriyle bağlanmış, can çekiştım. Uygarlığın bozuk düzeninin köşelerine terk edilmiş, ölüp gittim. Bu sırada tek kelime etmedi insanlık, gözleri kuruydu ve gülererek bakıyordu.”

Yaralı kalpten bu sözlerin çıktığını duydum, kanlara bulaşmış akıyorlardı. Sonra hiçbir şey görmez, duymaz oldum ve gerçekliğe döndüm.

Güzellik

Güzellik hiç kuşkusuz bilgelerin dinidir.

Hintli Şair

Ey sizler, inkâr özgürlüğünü teslimiyet zincirlerinden daha tercih edilebilir, inkâr tiyatrolarını tabiiyet kalelerinden daha güvenli sanıp da farklı dinlerin yollarında kaybolan, çelişik inanç vadilerinde dolaşıp duranlar, güzelliği din yerine koyun, ona, Tanrı'ya yalvardığınız gibi yalvarın. Güzellik yaratıkların kusursuzluğunun elle tutulabilir kısmı, akılla kavrayabildiğimiz şeyin sonuçlarının gözle görülebilir olanıdır. Din duyguları sadece eğlenip oyalanma olanları ve paraya doymazlıklarını, mal mülk tutkularını inançlarıyla bir araya getirenleri bir kenara koyun. Sizin hayata verdiğiniz değer kökeninde, mutluluk aşkınızın kaynağında olan güzelliğin kutsallığına inanın. Sonra günahlarınızdan tövbe edin ona, çünkü kalplerinizi ibadetlerinizin aynası olan kadının tahtına yaklaştıran ve ruhlarınızı hayatınızın vatanı olan doğanın yurduna sürükleyen odur.

Ve siz, yorumlamalarının karanlığında yitip gidenler, yanılsamalarının girdaplarında boğulanlar, güzellikte şüpheyi yadsıyan, kuşkuyu yasaklayan bir hakikat, sizi boş gururun koyu karanlıklarından koruyan göz kamaştırıcı bir ışık vardır.

İlkbaharın uyanışını ve sabahın doğuşunu seyredin, güzellik seyredenlerin nasibidir çünkü. Kuşların ezgisini, dalların titreyişini ve ırmakların çağıltısını dinleyin, çünkü güzellik dinleyenlerin kismetidir. Bebeklerin saflığına, gençlerin sevimliliğine, olgun insanların gücüne ve yaşlıların bilgeliğine bakın, çünkü güzellik seyircilerin hayranlığıdır.

Nergiste gözlere, gülde yanaklara, lalede dudaklara övgüler yağdırın, çünkü güzellik övgüler yağdıranlarla övünür. Bir bedenın narinliğini, saçlardaki geceyi, gerdandaki fildişini övün, çünkü güzellik övenlerden hoşlanır. Güzelin tapınağında bedeni kutsayın, Aşkın sunağında kalbi kutlayın, çünkü güzellik taparcasına sevenleri ödüllendirir.

Sevinçten titreyen, ey siz güzelliğın harikalarını cennetten alanlar, neşelenin, korkacak hiçbir şeyiniz yok çünkü; hiçbir şey sizi üzemeyecek!

Ateşten Harfler

*Yazın mezar taşıma:
"Adını suyla yazan adam yatıyor burada."*

John Keats

Böyle mi geçiyor geceler içimizden? Böyle mi eziliyoruz yazgının ayakları altında? Kitaplarında mürekkep yerine suyla yazdıkları bir addan başka bir şeyimizi korumayan kuşaklar, böyle mi kefenliyor bizi?

Bu ışık sönecek mi, bu aşk kaybolacak mı, bu arzular silinip gidecek mi? Ölüm kurduğumuz her şeyi yerle bir mi ediyor, söylediğimiz her şey dağılıp gidiyor mu boşlukta, karanlıklar yaptığımız ne varsa gizliyor mu hep?

Hayat böyle mi? İzleriyle birlikte çoktan göçüp giden bir geçmiş midir o; geçmişin ardında koşan bir şimdi mi; gelmediği, ne şimdi ne de geçmiş olduğu sürece bir anlamı olmayan bir gelecek midir? Yüreklерimizin bütün sevinçleri, ruhlarımızın bütün acıları, biz sonuçlarını göremeden hiçliğe mi gömülecek?

İnsan, suyun üstünde bir an beliriveren, rüzgâr estiğinde hiç var olmamış gibi dağılıp giden köpüğe mi benziyor?

Hayır, ömrüm üzerine yemin ederim ki hayır. Hayatın hakikati hayattır çünkü. Başlangıcı döl yatağında olmadığı gibi, sonu da mezarda değildir. Bu yıllar da, sonsuzluğun

merdivenine uzanan kısa bir yaşam süresinden başka şey değil. Bu yeryüzü hayatı, kapsadığı her şeyle birlikte, bizim ürkütücü ölüm dediğimiz uyanışla karşılaştırıldığında, bir rüyadır. Bir rüyadır sadece, ama bu rüyada gördüğümüz ve yaptığımız her şey Tanrı'nın varoluşuyla birlikte ebediyen devam edecektir.

Çünkü gökyüzü, yüreklerimizden çıkan her gülümseme-yi ve her iç çekişi alır, kaynağı aşk olan her öpücüğün yankı-sını saklar. Melekler de, kederin gözbebeklerimizden akıttığı her yaş damlasını sayar, sevincin yüreklerimizden çekip çıkardığı her ezgiyi, sonsuzluğun uzamında süzülen ruhların kulağına tekrarlar.

Orada, gideceğimiz dünyada, duygularımızın dalgalarını, yüreklerimizin titreyişlerini göreceğiz. Günümüzde umutsuzluktan köşeye sıkıştığımız için küçümsediğimiz tanrısallığımızın özünü kavrayacağız.

Yolumuzu kaybetmek, bugün zayıflık dediğimiz şey, yarın bir zincirin halkası gibi görünecektir, varoluşu âdemoğullarının hayat zincirini tamamlamak için bir görev olan bir halka.

Şimdi ödülünü almadığımız çabalar bizimle yaşamaya devam edecek, ünümüzü, onurumuzu dünyaya duyuracaklardır.

Bugün katlandığımız acılar, yarınlarımız için defne çelenkleri olacak.

Keats, tenor sesli o bülbül, ilahilerinin, insanların yüreklerine güzelliğin âşık ruhunu üfleme-yeye devam edeceğini bilseydi, şöyle derdi: *“Yazın mezar taşıma: Adını göğün yüzeyi-ne ateşten harflerle yazan adam yatıyor burada.”*

Harabeler Ortasında

Ay, Güneş Kenti'nin* çevrelediği bu korulukları ince bir tülle süsledi ve sessizlik bütün yaratıkları ele geçirdi, öyle ki harabeler gecelerin akışıyla alay eden bir dev gibi göründüler.

Mavi bir gölden yükselen buharlara benzeyen iki hayalet belirdi hiçlikten. Yazgının o tuhaf yapıdan söküp çıkardığı mermer bir sütunun üstüne oturup, bir büyü gösterisine benzeyen o görüntü hakkında düşüncelere daldılar. Bir süre sonra biri başını kaldırıp, uzak bir vadinin derinliklerinden gelen bir yankıya benzer bir sesle konuşmaya başladı: “İşte,” dedi, “sevgilim, senin için kurduğum tapınakların kalıntıları, bunlar da seni eğlendirmek için inşa ettiğim bir sarayın yıkıntıları. Yıkılıp gitti hepsi, geride bunlar kaldı sadece; dünya halklarına, hayatımı yaymakla geçirdiğim o şanla şöhreti ve zayıfları sömürüp ezdiğim o buyurgan gücü anlatan şu kalıntılar. Düşün, sevgilim, benim kurduğum bir kenti alt eden doğal güçleri, benim eriştiğim bir bilgeliği hor gören kuşakları ve benim var ettiğim bir iktidarı kaybettiren unutuşu düşün. Güzelliğinin yarattığı aşkın inceliklerinden ve aşkının hayatta tuttuğu iyiliğin sonuçlarından başka hiçbir şey kalmadı bana. Kudüs'te bir tapınak kurdum, rahipler kutsadı onu, sonra günler yıktı. Aşk adına bir tapınak

* Güneş Kenti, ya da Heliopolis, Lübnan'da, şimdiki adıyla Baalbek kenti.

kurdum kaburgalarımın arasında ve Tanrı onu öyle bir kutsadı ki bütün güçlere karşı korundu. Hayatımı olayların görünüşleri hakkında bilgi edinmeye ve maddenin etkilerini araştırmaya adadım. İnsanlar o zaman, ‘Şu kral ne kadar da bilge!’ dedi benim için. Meleklerse şöyle dedi: ‘Bu bilge ne kadar da gülünç!’ Sonra seni gördüm, sevgilim, aşkın ilahisini söyledim senin için, o ateşli arzunun şarkısını okudum. Melekler sevindi buna, insanlara gelince, onlar kulak bile vermedi...

Saltanat günlerim, susamış ruhum ile yaratıklarda yaşayan güzel ruh arasında bir engeldi; ne zaman ki gördüm seni, aşk uyandı ve yıktı bu engelleri. O zaman, umutsuzluk akıntılarına kapılıp geçirdiğim, güneşin altındaki her şeyi sadece boş bir gurur olarak gördüğüm hayata hayıflandım. Örme zırhımı giyip, kalkanımı çekiçe dövdüm, kabileler dehşete kapıldı o zaman. Aşk beni aydınlattığında, kendi halkımın bile gözünden düştüm. Ama yine de, ölüm geldiğinde, örme zırhımı ve kalkanlarımı toprağa gömdü, aşkımı da Tanrı’ya götürdü.”

Birkaç saniye süren sessizlikten sonra, ikinci hayalet de konuştu: “Çiçeğin kokusunu ve yaşamını topraktan alması gibi, ruh da maddenin zayıflığından ve hatalarından bir güç, bir bilgelik edinir.”

O zaman, iki hayalet eriyip kaynaşarak tek bir ruh oldu ve bu ruh alıp başını gitti. Bir süre sonra burada esen rüzgâr şu sözleri söyledi: “Sonsuzluk sadece aşkı saklayıp korur, çünkü aşk ona benzer.”

Bir Hayal Daha

*Bu hayali, beni onurlandıran mektubuna cevap olarak
Vikontes S. L.'ye* ithaf ediyorum.*

Önümde yürüyordu Gençlik, تنها kırlara kadar izledim onu. Orada durdu ve ufkun üstünde beyaz bir koyun sürüsü gibi akıp giden bulutlara dalıp gitti. Ben, yeşil yapraklarına kavuşmak için yalvarır gibi çıplak dallarını göğe uzatmış ağaçlara bakıyordum.

Sordum ona: “Ey Gençlik, neredeyiz?”

Cevap verdi: “Kafa karışıklığı, bulanıklık kırlarında... Dikkat etmeli!”

O zaman bağırdım: “Gidelim buradan, bu ıssız yer ürkütüyor beni, çıplak ağaçların ve bulutların görüntüsü hüznün veriyor bana!”

Ama o kabul etmedi: “Sabırlı ol, çünkü kafa karışıklığı bilginin başıdır.”

Çevreme bakarken, muhteşem bir yaratığın bize doğru geldiğini gördüm. Şaşırmıştım, “Kim bu kadın?” diye sordum.

Gençlik, “Bu Melpomene’dir,”** dedi, “Jupiter’in kızı ve Tragedyanın esin perisi.”

* Avrupalı bir oryantalist olan Lutenburglu Sicilia.

** Jupiter’le belleğin kişileştirilmiş hali Mnemosyne’nin birleşmesinden doğmuş dokuz Esin Perisi’nden biri.

O zaman sordum: “Söyle mutlu Gençlik, sen benim yanımdayken Tragedya ne ister benden?”

O da şu karşılığı verdi bana: “O sana yeryüzünü ve onun acılarını göstermek için geldi, çünkü acıyı, hüznü hiç görmeyen, sevinci ve mutluluğu gördüğünü ileri süremez.”

Esin Perisi elini gözlerimin üstüne koydu. Elini çektiğinde de Gençlik alıp başını gitmiş, tek başına kalmıştım, tamamen soyunmuştum dünya giysisinden. Sordum ona: “Sen, ey tanrıların kızı, Gençlik nereye gitti?”

Peri konuşmadı, ama beni kanatlarının üstüne alıp yüksek bir dağın doruğuna götürdü. Yeryüzünü gördüm oradan, onu kaplayan her şeyin, bir kitabın sayfaları gibi gözlerimin önüne serildiğini, yeryüzü sakinlerinin sırlarının da, o kitabın satırları gibi bana açıldığını gördüm. Perinin yanında donakalmıştım; insanoğlunun sırları üzerine, hayatın simgeleri üzerine sorulara dalıp gitmiştim; sonunda da gördüm hepsini. Ah! Keşke görmez olaydım!

Mutluluk meleklerinin mutsuzluk şeytanlarıyla savaştığını gördüm; ortalarında insanoğlu, şaşkınlık içinde, umutla umutsuzluk arasında bir o yana bir bu yana savrulup gidiyordu.

Aşkın ve nefretin insan yüreğiyle oynadığını gördüm: Aşk, onun kusurlarını gizliyor, alçakgönüllülük şarabıyla onu sarhoş ediyor, dilini övgülerle, pohpohlamalarla çözüyordu; nefret ise onun düşmanlık duygularını körüklüyor, hakikate karşı kör, doğru söze karşı sağır ediyordu onu.

Âdemoğullarının eteklerine yapışan bir sokak kızı gibi kurulmuş kenti gördüm. Ve uzakta, ayağa dikilmiş, insanın haline ağlayan güzel kırları gördüm.

Tilki gibi kurnaz rahipler gördüm; ruhun eğilimlerine karşı fesat çeviren sahte mesihler ve bilgeliği imdada çağıran insanı gördüm, bilgelikse bu çağrıdan tiksiniyor, küplere biniyordu, çünkü herkesin gözü önünde sokaklarda insanı çağırırken, kimse kulak asmamıştı ona.

Kalpleri açgözlülüğün derin çukurlarına gömülü iken, gözlerini sık sık göğe kaldıran papazlar gördüm.

Tanrılarından çok uzakta ve gerçek duyguları uykuya dalmışken, atılganlıklarını kullanarak, sözlerle kur yapan erkekler gördüm.

Aldatıcı ve ikiyüzlü boş laflarıyla ticaret yapan yasa adamları gördüm.

Temiz yürekli ve safdil canlarla oynayan hekimler gördüm.

Geçmişini şeref tahtına çıkarıp şimdiki zamanına bir zenginlik halısı sererek, geleceği için gösterişli bir yatak hazırlayan cahilin bilge ile konuşup tartıştığını gördüm.

Yasa kisvesine bürünmüş zulüm nöbette beklerken zavallı yoksulların ektiğini, nüfuzlu zenginlerin de toplayıp yediklerini gördüm.

Işığın nöbetçileri gevşek uykularına gömülürken, karanlığın haydutlarının ruh hazinelerini yağma ettiklerini gördüm.

Erkeğin kolları arasında bir lir gibi duran kadını gördüm, adam çalmasını bilmiyordu, kadın da ona uyumsuz sesler veriyordu sadece.

Babadan kalma şerefın kentini kuşatan seçkin taburlar gördüm; dağılmış ve az sayıda oldukları için görev yerlerini terk eden başka taburlar da gördüm.

Gerçek özgürlüğün tek başına sokaklarda yürüdüğünü ve kapıları çaldığını, çağrılarına kimse kulak vermeden sığınak aradığını gördüm; sonra, bayağılığın muhteşem bir alay içinde ilerlediğini ve kalabalığın, o sanki bir özgürlükmüş gibi, bu alayı alkışladığını da gördüm.

Yerini kuruntular alırken dinin Kitaplara gömüldüğünü gördüm.

İnsanın, korkaklığını sabır giysisi altına gizleyip, tembelliğe sebat, korkuyorsa nezaket dediğini gördüm.

Edebiyat sohbetlerinde ev sahipleri sessizliklerini korurken, davetsiz misafirin yüksekte atarak konuştuğunu gördüm.

Savurganın parayı bir kötülükler bohçası gibi salladığını, cimrinin onu bir nefret çağrısı gibi ellerinde tuttuğunu gördüm, ama bilgenin ellerinde hiç para görmedim.

Bütün bunları gördüğüm zaman acıyla haykırdım o hayalin önünde, “Ey tanrıların kızı,” dedim, “Dünya böyle mi gerçekten? İnsan böyle mi gerçekten?”

Dokunaklı bir dinginlikle cevap verdi: “Az önce gördüğün, ruhun yoludur, dikenlerle, ateşböcekleriyle dolu. Ama orası gecedir, sabah olmasına ramak kala, insanın gölgesinden başka şey değildir orası.”

Sonra elini tekrar gözlerimin üstüne koydu. Çektiğinde, Gençliğimin yavaşça yanımda yürüdüğünü gördüm. Umut da, koşarak önümüzden yürüyordu.

Dün ve Bugün

Zengin adam sarayının bahçesinde yürüdü, kaygıları da onunla birlikte. İçindeki korku, ölümün kamçılacağı bir bedenın üstünde süzülen bir akbaba gibi, başının üstünde süzölürken, etrafı usta eller tarafından yontulmuş mermerle çevrili güzel bir göle vardı. Burada oturup, kâh bir sevdalının hayalinden akan düşünceler gibi heykellerin ağızlarından akan suyu kâh genç bir kızın yanağındaki ben gibi bir tepeye kurulmuş muhteşem sarayını seyre koyuldu.

Hatıraları eşlik etti ona, geçmiş günlerin hayatının romanında yazmış olduğu sayfaları gösterdi. Gözyaşlarının, etrafını görmesini engellemesine, pişmanlığın tanrıların bağışladığı anları yeniden gözünde canlandırmasına rağmen bu sayfaları okuyordu. Acıları o zaman konuşturdu onu: “Dün şu tepelerde koyunlarımı otlatırken hayattan memnundum ve neşemi haykırarak kavalımı çalıyordum. Bugün açgözlülüğün esiriyim: Para beni paraya, sonra işe güce, sonunda da ezici bir acıya götürüyor.

Ötücü bir kuş gibiydim, aylak bir kelebektim, otların üstünde yürürken, kırların üstünde esen meltemden de hafifti adımlarım. Toplumun alışkanlıklarının mahkûmu olmuşum işte: Giydiklerimde, yediklerimde ve yaptığım her şeyde insanları ve onların yasalarını hoşnut etmek için yapmacık davranıyorum.

Varoluşun zevklerini tatmak için doğmuş olsaydım keşke, ama bugün kendimi, paranın egemenliği altında kaygının yollarına düşmüş, sırtındaki altın çuvallarının altında ezilen bir deve gibi görüyorum.

Nerede peki o engin ovalar? Nerede şarkı söyleyen ırmaklar? O tertemiz hava nerede? Nerede doğanın haşmeti? Nerede benim kutsal soluğum? Hepsi yitip gidince, benimle alay etse de sevdiğim altınlardan, sevincim azaldıkça çoğalttığım kölelerden, içinde mutluluğumun ağır ağır çökmesi için inşa ettiğim bir saraydan başka hiçbir şey kalmadı bana.

Dün namus bizim yol arkadaşımızken, aşk sakimiz, ay da gece nöbetçimizken, göçebe kız ve ben birlikte yürüdük. Bugün, kafası kibirden kocaman olmuş, erkek avlamak için kaşını gözünü oynatan, süslenmek için parayla kolyeler, kemerler alarak güzellik satın alacağını sanan ve nihayet, yüzükler, bilezikler uğruna vücutlarını satacak kadar ileri giden kızlarla arkadaşım.

Dün genç insanlarla bir ceylan sürüsü gibi ağaçlar arasında dolaşmaya gidiyordum, şarkılara katılıyor, kırların zevkini paylaşıyordum. Bugün vahşi hayvanların ortasında bir koyun gibiyim, ne zaman sokağa çıksam nefret dolu bakışlar üzerime perçinleniyor, parmaklar kıskançlıkla beni işaret ediyor. Parklara gitsem sadece surat asanlar ve büyüklük taslayanlarla karşılaşıyorum.

Dün bana hayat ve doğanın güzelliği bağışlanmıştı. Bugün bunları çaldılar benden.

Dün mutluluğumla zengindim, bugün paramla yoksulum.

Dün tebaasının arasındaki merhametli bir kral gibi koyunlarımla beraberdim. Bugün malımın mülkümün karşısında, acımasız efendisinin karşısında küçülen köle gibiyim.

Paranın ruhumun gözünü kör edeceğini, onu cehalet mağaralarına sürükleyeceğini ve insanların şan şöhret dedikleri

şeyin aslında cehennem ateşinden başka bir şey olmadığını bilmiyordum.”

O zaman, zengin adam oturduğu yerden doğruldu ve yavaşça sarayına doğru yürürken göğsünü dolduran bir iç çekişle şöyle dedi: “Para bu mudur aslında? O tanrı, ben de onun papazı mıyım? Hayat pahasına satın aldığımız, ama karşılığında bir zerre yaşam alamadığımız şey midir o? Kim bir külçe altın karşılığında güzel bir düşünce satabilir bana? Kim bir avuç değerli taş alıp da karşılık olarak bir anlık aşk verir bana? Kim bütün hazinelerimin karşılığında güzelliği gören bir göz verebilir bana?”

Adam sarayın kapısına varınca, vaktiyle Kudüs’ün haline hayıflanan Yeremya’nın* yaptığı gibi, kente bakmak için dö-nüverdi. Sonra kollarını kente doğru uzattı ve yüksek sesle hemşerilerinin mutsuzluğuna yanmaya başladı: “Ey ahali, siz karanlıklar içinde yürüyor, ölümün gölgesinde oturuyorsunuz, mutsuzluğa doğru koşuyor, ikiyüzlülükle yargılıyor ve aptalca konuşuyorsunuz. Ne zamana kadar dikenleri ve kılçıkları yiyip, meyveleri ve çiçekleri çukura atacaksınız? Hayat bahçelerini terk ederek, daha ne zamana kadar bu engebeli, çorak topraklarda yaşayacaksınız? Sizin için dokunmuş giysiler varken niçin o paçavralara bürünüyorsunuz? Ey halk, sönüyor bilgeliğin feneri, yağını eksik etmeyin onun. Gelip geçenler yağmaladılar mutluluk bağlarını, onları kollamanız gerekecek. Hırsızlar huzurunuzun hazinelerini soydular, dikkat kesilmenizin zamanıdır.”

O sırada yoksul bir adam karşısına dikildi ve dilenmek için elini uzattı. Dilenciye bakarken dudaklarının gevşediğini, yüzünün gülümsediğini, gözlerinin iyilikten ışıldığını hissetti. Ağlayıp yakındığı geçmiş hayatı, gölün yanında, çoktan veda edip gitmişti. Zengin adam o zaman dilenci-

* Yeremya (MÖ 7. yüzyıl - MÖ 8. yüzyıl), Tanrısal yıkımdan kurtulmaları için İsrailoğullarına doğrulukla, erdemle ve iyilikle davranmalarını buyuran İbrani peygamberi. (ç.n.)

ye yaklaşıp sevgi ve kardeşlik duygularıyla kucakladı onu ve ellerini altınla doldurdu. Sonra, sesinden iyilik akarken şu sözleri söyledi: “Şimdilik bunu al kardeşim, yarın arkadaşlarınla tekrar gel, onlara da para veririm.” Dilenci gülümsemeye çalıştı, yağmurlu bir geceden sonra solmuş bir çiçeğin gülümsemesine benziyordu gülüşü. Sonra seğirterek uzaklaştı.

Zengin adam kendi kendine söylenerek sarayına girdi: “Şu hayatta her şey iyi, para bile. Çünkü güzel bir ders veriyor. Para, çalmasını iyi bilmeyen insana sadece uyumsuz sesler veren bir org gibidir. Para aşk gibidir, salt kendine saklayanı öldürür, armağan eden kişiye tekrar hayat verir.”

Merhamet, Ruhum, Merhamet!

Ne zamana kadar ağlayıp sızlanacaksın, ey ruhum, zayıflığımı bilirken? Ben senin düşlerini anlatmak için insan sözcüklerinden başka şeye sahip değilken, daha ne zamana kadar acı acı bağıracaksın? Bak ruhum, bütün ömrümü senin derslerini dinlemekle geçirdim. Bak, hayran ol, işkencecim, nasıl da kurudum gittim senin peşinden giderek.

Yüreğim benim kralımdı, şimdi kölen işte. Sabrım yoldaşımdı, sen sansürcüye çevirdin onu. Gençlik şarabımı paylaştırdı, bugün beni ayıplayıp duruyor. Tanrıların bana verdiği cezadır bütün bunlar. Ne istiyorsun artık, neye göz dikiyorsun hâlâ?

Varlığımı inkâr ettim, hayatımın zevklerinden vazgeçtim ve tecrübemin şöhretinden kaçtım. Senden başka bir şey kalmadı bana, adaletle yargıla beni öyleyse, adalet de senin onurun; ya da çağır ölümü de bana vurduğun gemden kurtarsın beni.

Merhamet, ruhum! Dayanılmaz bir aşk doldurdun yüreğime. Sen ve aşk, birleşmiş bir güçsünüz. Madde ve ben, dağılmış bir zayıflıktan ibaretiz. Güçlüyle zayıf arasındaki savaş uzun süre devam edebilir mi?

Merhamet, ruhum! Mutluluğu uzaktan gösterdin bana. Sen ve mutluluk, yüksek bir dağın üstündesiniz. Oysa acı ve ben, bir vadinin dibindeyiz. Dorukla uçurum birleşebilir mi?

Merhamet, ruhum, merhamet! Güzelliği gösterdin bana, ama sonra gizledin benden. Sen ve güzellik, ılık içindesiniz. Oysa cehalet ve ben, karanlık içindeyiz. Ilık karanlığa karışmak ister mi?

Sen, ruhum, son Yargı saatinden önce öbür dünyanın tadını çıkarırsın, ama bu beden bu dünyada olduğu sürece hayattan acı çeker.

Sen ebediyete doğru hızlı adımlarla ilerliyorsun, bu bedense yavaş adımlarla hiçliğe doğru yürüyor. Ne sen yavaşlıyorsun ne o hızlanıyor. Bundandır mutsuzluk.

Sen göğün çekimiyle yükseğe çekildin, bu beden yerçekimiyle aşağıya indi. Ne sen onu avutursun ne o seni kutlar. Korku bundandır.

Sen, ruhum, bilgeliğinle zenginsin, bu beden doğuştan yoksul. Ne sen böbürlenirsin ne o ayak uydurmaya çalışır. Bundandır işte azap.

Sen, gecenin dinginliğinde, sevilen varlığa kavuşursun ve ona sarılarak sevinirsin; bu bedene gelince, o her zaman yakıcı arzunun ve ayrılığın kurbanı olarak kalacak.

Merhamet, ruhum, merhamet!..

Dul Kadın ve Oğlu

Kar tanelerinin Kadişa* Vadisi çevresindeki köylere düştüğü bir günün sonunda, gece Lübnan'ın kuzeyine çöktü. Kırlar ve tepeler bembeyaz bir kâğıda dönüşmüştü, rüzgâr bu kâğıda, daha sonra silmek üzere birkaç satır çizmeye geliyor, fırtınalar da öfkeli havayı ürkütücü doğa ile birbirine karıştırarak eğleniyordu.

Köylüler evlerine, hayvanlar da ağıllarına çekildi. Canlı bir solukla donatılmış bu varlıkların hepsi suspus oldu, geriye sadece buz gibi rüzgâr, karanlık gece ve tüyler ürpertici ölüm kaldı.

Bu köylerin arasında yalnız bir evde, bir kadın ocağının karşısına oturmuş, yünden bir giysi örüyordu. Yanında biricik oğlu, kâh çıtırdayan ateşe kâh annesinin dingin yüzüne bakıyordu. O sırada şiddetli bir rüzgâr bütün evi salladı. Korkuya kapılan çocuk annesinin kucağına atıldı, doğanın öfkesine karşı onun şefkatine sığınmak istedi. O zaman annesi çocuğunu göğsüne bastırdı ve öptü. Sonra onu dizlerinin üstüne alarak şöyle dedi: “Korkma oğlum, doğa insana büyüklüğünü, insanın küçüklüğüne ve zayıflığına karşı gücünü göstermek ister. Korkma çocuğum, yağın karın, biriken bulutların ve coşan rüzgârın ötesinde, kırların

* Kadişa, Süryani dilinde “kutsal” anlamındadır. Cıbran'ın doğduğu köy Beşarre, bu vadinin kuzey yamacında, yüksekte kurulmuştur.

ve tepelerin ihtiyaclarını bilen Evrensel Ruh vardır. Her şeyin arkasında, insanın yetersizliğine bir merhamet ve acıma gözüyle bakan bir güç vardır. Korkma canımın canı, çünkü baharda gülümseyen, yazın gülen, sonbaharda inleyen doğa, şimdi de ağlamak istiyor. Bu soğuk gözyaşlarıyla toprağın derinliklerinde saklanan hayatı suluyor. Uyu çocuğum, çünkü yarın uyanacak ve dupduru bir gök göreceksin; ölümle savaşından sonra saflığın giysisine bürünen ruh kadar tertemiz bir kar örtüsüne sarınmış kırlar göreceksin. Uyu biricik çocuğum, çünkü baban, sonsuzluğun sahnesinden şimdi bize bakıyor. Fırtınanın ve karların bizi o ebedi ruhların hatırasına yaklaştırdığını görmek ne kadar da güzel! Uyu canım, amansızca savaşan bu doğal güçlerden, sen, nisan geldiğinde güzel çiçekler toplayacaksın. İnsanoğlu böyledir, acılı bir ayrılıktan, buruk bir sabırdan ve yıkıcı bir umutsuzluktan sonra devşirir ancak sevginin meyvelerini. Uyu küçücüğüm, tatlı rüyalar, gecenin dehşetinden de soğuşun şiddetinden de korkmadan, gelip ruhunla buluşacaktır.”

Küçük çocuk uykuyla sürmelenmiş gözlerle annesine baktı, “Uyku çöktü gözlerime anneciğim, ama duamı okumadan uyumaktan korkuyorum,” dedi. Annesi şefkatle sarıldı oğluna ve buğulu gözlerle onun melek gibi yüzüne bakıp şöyle dedi: “Söylediklerimi tekrarla çocuğum: Rabbim, yoksullara merhamet et, soğuşun zulmünden koru onları ve Elinle ört çıplak vücutlarını. Kar esintileri derilerini dağlarken kulübelerinde uyuyan öksüzlere göz kulak ol. Dinle Rabbim, ölümün dişleriyle soğuşun pençeleri arasında, sokaklarda sürünen dul kadınların çağrısını dinle. Rabbim, zengin kalbine doğru uzat Elini, mazlum yoksulların sefaletine duyarlı kıl onu. Şu eşitsiz gecede kapıları çalan aç insanlara karşı merhametli ol Rabbim. Yolcuları sıcak barınaklara ulaştır ve yerinden yurdundan uzakta olanlara acı. Rabbim, yavru kuşları gözet, gaddar rüzgârların korkudan titrettiği ağaçları sağ Elinle koru... Amin, yüce Rabbim!”

Küçük çocuk uykuya daldığında annesi onu yatağına yatırdı ve alnına titreyen dudaklarıyla bir öpücük kondurdu. Sonra tekrar ocağın karşısına oturdu ve oğlu için yün giysisini örmeye devam etti.

Kader ve Ulus

Lübnan Tepesi'nin eteğinde, kayaların arasından gümüş iplikler gibi kıvrılarak akan bir ırmağın yanında bir çoban kızı, hâlâ körpe olan dikenler arasındaki kuru otları yiyen zayıf bir koyun sürüsünün ortasına oturmuştu. Bu genç kız, gökyüzünün sayfalarında geleceği okur gibi uzaktaki alacakaranlığa bakıyordu; gözyaşları nergisi süsleyen çiy gibi gözlerini süslüyordu ve hüznün, kalbindekileri iç çekişleri arasında gizlemek ister gibi, dudaklarını yarı açık bırakmıştı.

Akşam çöküp de tepeler karanlığa bürününce yaşlı bir adam ansızın kızın karşısına dikiliverdi, saçları omuzlarına ve göğsüne kadar sarkıyordu adamın; sağ elinde iyice bilenmiş bir orak vardı. Dalgaların çalkantısına benzeyen bir sesle, "Suriye'de barış olsun," dedi kıza.

Genç kız ürktü ve ayağa kalktı, korkmuştu, kesik kesik bir sesle, "Şimdi ne istiyorsun benden ey Kader?" diye sordu ona.

Sonra, koyunlarını göstererek, "İşte," diye ekledi, "vadi-leri dolduran bir sürüden kalanlar. Senin açgözlülüğünün bana bıraktığı bunlar sadece. Şimdi gelmiş hâlâ ne istiyorsun?"

İşte verimsizleştirip ayaklar altında çiğnediğin bereketli besin kaynakları otlaklar. Koyunların çiçeklerin uçlarını otlayıp tatlı süt veriyorlardı, ama bugün karınları boş, açlıktan ölmek için dikenleri ve ağaçların köklerini bile kemiriyorlar.

Tanrı'dan kork, ey Kader, uzaklaş benden, çünkü senin adaletsizliklerinin anısı hayattan nefret ettirdi beni, o acımasız orağın da ölümü sevdireyor bana.

Yalnızlığım ile bırak beni, bir içki gibi içeyim gözyaşlarımı, bir meltem gibi soluyayım üzüntümü. Şimdi doğruya doğru git, ey Kader, halkın hayatın şenliklerinin tadını çıkar-
dığı, şölenini kutladığı yere. Beni bırak da inleyeyim bizzat senin düzenlediğin cennet törenlerinde.”

Yaşlı adam babacan gözlerle baktı kıza, sonra orağını giysilerinin altına gizleyerek konuştu: “Ey Suriye, senden hiçbir şey almadım, şu birkaç armağanın dışında. Hiçbir zaman bir yağmacı olmadım, hep dürüst bir ödünç alıcı oldum. Şunu da bil ki, kardeş uluslarının da senin kölen olan o ihtişamı, o şerefi kullanma şansları vardır, senin giydiğin o hükümdar kıyafetlerini giyme hakları da. Adalet ve ben, tek bir öz için iki cevheriz; bu yüzden, sana verdiğim kadarını senin kardeş uluslarına da vermemek bana yakışmaz, hepiniz kalbimde aynı düzeydesiniz, çünkü sevgi eşit paylara bölünebilir ancak. Sen, ey Suriye, komşuların Mısır, İran ve Yunanistan gibisin, onlar da seninkine benzer bir sürüye ve bir otlığa sahipler. Senin çöküş dediğin şeye, ey Suriye, ben çalışma sürecindeki şevk parlamasının ardından gelen gerekli uyku hali diyorum; çünkü çiçek ancak ölümle döner hayata, sevgi ancak ayrılıktan sonra büyük görünecektir.”

Yaşlı adam genç kıza yaklaştı ve elini uzattı ona, “Elimi sık,” dedi, “ey peygamberlerin kızı!” Kız elini tuttu adamın, buğulu gözlerle baktı ona ve, “Elveda, ey Kader, elveda!” dedi. O da karşılık verdi: “Görüşmek üzere, ey Suriye, görüşmek üzere!”

Sonra şimşek gibi gözden kayboldu. Genç kız koyunlarına seslendi ve yoluna devam ederken içinden, “Gerçekten de bir yeniden görüşme, bir yeniden görüşme olacak mı?” diye tekrarladı.

Güzellik Mihrabının Önünde

Bir gün, bu engin vadide kâh ırmağı izleyerek kâh kuşların ötüşlerini dinleyerek dolaşmak için toplumun kargaşasından kaçmaya karar verdim. Dalların güneşin bakışlarından koruduğu bir yere vardığımda oturdum ve yalnızlığım ile konuşmaya başladım. Görünür olanda yalnızca bir serap, görünmez olanda ise yalnızca bir sarhoşluk gören susamış bir ruha, ruhuma sırlarımı açtım.

Aklım, hayal gücünün alanına atılmak üzere maddenin hapisanesinden kurtulduğunda, başımı çevirdim ve yanı başımda ayakta bir kız gördüm. Bu kız bir huriydi, süs olarak vücudunun bir kısmını örten bir sarmaşıktan ve altın saçlarını toplayan bir lale çelenginden başka bir şeyi yoktu. Şaşkınlığımı ve bakışlarımla tuhaflığını görünce, “Ben ormanların kızıyım,” dedi, “korkma.” Sesinin tatlılığı bana biraz hayat soluğu vermişti, ben de ona, “Senin gibi bir varlık, yalnızlığın ve vahşi hayvanların meskeni olan bu ücra yerde nasıl yaşayabilir? Söyler misin ne olursun, kimsin sen, nereden geliyorsun?” diye sordum. Otların üstüne oturduktan sonra cevap verdi: “Ben Doğanın simgesiyim! Atalarının hayran olduğu, Baalbek’te, Afka’da* ve Babil’de adına su-

* Afka, Baalbek ile Babil arasında bulunan bir mağara; Adonis ve İştâr dini-ne adanmıştı. Fenike efsanesine göre, bir yabandomuzu tarafından öldürülen Adonis’in kanı ilkbahar gelince bu mağaradan akar.

naklar ve tapınaklar kurduğu bakireyim ben.” Ona, “Tapınaklar yerle bir oldu,” dedim, “atalarımın kemikleri toza toprağa karıştı, onların tanrılarından ve dinlerinden, kitapların karnında gömülü ender sayfalardan başka hiçbir şey kalmadı.” İtiraz etti bana: “Kimi tanrılar kulları yaşarken yaşar, onlar ölünce de ölürler, ama başka tanrılar da vardır ki geçmişte ve gelecekte ebedi olarak yaşarlar. Benim kutsallığıma gelince, nereye baksan gördüğün, doğanın ta kendisi olan güzellikten gelir o. Bu güzellik tepelerin bağrında yaşayan çobanın, tarlaların ortasında ömür süren köylünün ve dağlarla kıyılar arasında gezinen göçebe kabilelerin mutluluk kaynağıdır. Bilge için, yaralanmaz bir hakikat tahtına doğru bir basamaktır.” Bunun üzerine, dilin bilmediğini söyleyen kalbimin vuruşlarından söz ettim ona: “Elbette,” dedim, “güzellik korkunç bir güçtür!” Dudaklarında çiçeklerin gülümsemesi, bakışlarında hayatın sırlarıyla şöyle dedi bana: “Siz insanlar her şeyden korkuyorsunuz, kendinizden bile! Huzur kaynağı olduğu halde gökten korkuyorsunuz. Dinginlik limanı olmasına karşın doğadan korkuyorsunuz. Sevgi ve merhametin ta kendisi olduğu halde, garaz ve nefret atfettiğiniz Tanrıların Tanrısı’ndan korkuyorsunuz.”

Tatlı düşlerin ardından gelen bir sessizlikten sonra sordum ona: “Peki nedir bu güzellik? İnsanlar güzelliği farklı şekillerde tanımlıyor ve yorumluyor, hatta nasıl övüleceği, sevilleceği konusunda bile anlaşıyorlar.” Cevap verdi: “Güzellik ruhunun ona karşı duyduğu çekimdir, gördüğün ama almak istediğin değil, kendini ona vermek istediğin şeydir. Onunla karşılaştığında, kucaklamak için ellerinin ona doğru uzandığı duygusu uyanır içinde. Bedenin bir sınav, ruhun bir armağan olarak gördüğü şeydir. Sevinç ve hüzn arasındaki o uyumdur. Gördüğün örtülü iken gördüğün şeydir, bildiğin meçhul iken bildiğin şeydir, duyduğun şey sessizlik iken duyduğundur o. Varlığının en kutsal yerinde başlayan ve hayal gücünün ötesine yayılan o güçtür...”

Ormanların kızı yaklaştı bana ve hoş kokan elini gözlerimin üstüne koydu. Elini kaldırdığında, vadide tek başına buldum kendimi. Geri döndüm o zaman, şu sözleri tekrarladım: “Elbette, güzellik gördüğün şeydir, almak istediğin değil, senin kendini ona vermek istediğin şeydir.”

Bilgeliğin Ziyareti

Gecenin sessizliğinde, Bilgelik ziyaret etti beni. Yatağımın yanına kuruldu ve en şefkatli bir annenin bakışlarıyla süzdü beni. Sonra gözyaşlarımı sildi ve şöyle dedi: “Kalbini bana aç ki ışıkla doldurayım onu. Sor bana, göstereyim sana hakikatin yolunu.”

Dedim ki ona: “Kimim ben, ey Bilgelik, nasıl geldim bu korkunç yere? Nedir bu büyük arzular, bu sayısız kitap, nedir bu tuhaf resimler? Güvercin uçuşu gibi geçip giden bu düşünceler nedir? Gönlümün dizelere, zevkimin nesre döktüğü bu kelimeler de nedir? Hüzün verici, sevindirici, ruhu ma sarılan, kalbimi tedirgin eden bu sonuçlar ne? Bakışlarını bana dikip ruhumun en gizli yerlerine dalan, ama acılarına aldırmayan bu gözler nedir? Hayatıma ağlayan ve küçüklüğümü yineleyip duran şu sesler nedir? Gönlümün hevesleriyle oynayan ve duygularımla alay eden, dün yaptıklarını unutan, bugünün sıradanlığından memnun, yarının yavaşlığından tiksinen bu gençlik nedir?

Beni nereye götürdüğünü bilmediğim ve bana küçük düşürücü şekilde davranan şu dünya nedir? Bedenleri yutmak için kocaman ağzını açmış, açgözlülükleri bağrına almaya hazır şu toprak nedir? Bir uçurum onu mutluluktan ayırırken bu mutluluktan başka bir şey istemeyen, ölüm onu tokatlayıp dururken bir hayat öpücüğü dilenen şu insan kim-

dir? Bir yıllık pişmanlık pahasına bir anlık zevk satın almak isteyen, düşler onu çağırırken uykuya gömülen ve karanlıkların körfezine doğru cehalet ırmaklarını izleyen şu insan kimdir? Söyle bana, ey Bilgelik, nedir bütün bunlar?”

Ve Bilgelik cevap verdi bana: “Sen,” dedi, “sen insanoğlu, dünyayı bir tanrının gözüyle görmek, öbür dünya sırlarını insan düşüncesiyle kavramak istiyorsun. Tam bir budalalık bu.

Kırlara git ve arının çiçeklerin üstünde nasıl vızıldayarak döndüğüne bak; daha uzaklara git, kartalın avına nasıl saldırdığını gör. Komşunun evine gir, annesi ev işleriyle uğraşırken, bebeğinin ocak başında ateşin ısıltılarıyla nasıl büyüendiğini seyret. Arı gibi ol ve bahar günlerini kartala bakarak geçirme. Bebek gibi ol ve annen kendi işlerine dalmışken, ısı ısıyan ateşin tadını çıkar.

Gördüğün her şey senden dolayı idi ve senden dolayı olacak. O sayısız kitap, o tuhaf resimler ve o güzel düşünceler senden önceki kuşakların ruhlarının hayaletleridir sadece. Senin dokuduğun bu sözler, insanlık içinde seni kardeşlerine bağlayan iplikler gibidir. O tedirgin edici, sevindirici sonuçlar, geçmişin ruhun tarlasına ektiği ve meyvesini geleceğin toplayacağı tohumlardır...

Gönlünün hevesleriyle oynayan şu gençlik, ışığın girmesi için kalbinin kapısını açacak olan o gençliktir. Ağzı açık şu toprak, ruhunu bedenine köleliğinden kurtaracak olandır. Seni yöneten şu dünya senin yüreğinden başka şey değildir, çünkü yüreğin dünya olarak hayal ettiğin her şeydir. Cahil ve çok küçük gördüğün şu insan hüznünde sevinci öğrenmek ve bilgisizliğin karanlıklarında bilgiye ulaşmak için, Tanrı'nın bağrından gelmiştir...”

Sonra Bilgelik elini alev alev yanan alnıma koydu ve şöyle dedi: “İlerle ve hiç durma. Hızla ilerlemek, kusursuzluğa doğru gitmektir. Yürü ve yollardaki dikenlerden korkma, çünkü o dikenler kirli kanı akıtır sadece.”

Bir Dostun Hikâyesi

1

Onu hayat yollarında şaşkın, gençliğinin etkilerine kapılıp, gönlündeki hedefe ulaşmak için hayatını tehlikeye atan genç bir adam olarak tanıdım. Onu, başında esen kavak yelleriyle dünya isteklerinin uçurumuna doğru sürüklenen körpe bir çiçek olarak tanıdım.

Onu köyde kuşların yavrularını öldürüp yuvalarını dağıtan, çiçeklerin taçyapraklarını ayaklarıyla ezerek cazibelerini yok eden kötü kalpli bir çocukken tanıdım. Onu okulda, eğitimden uzak, kibirli ve huzur düşmanı bir yeniyetme iken tanıdım. Onu kentte, çok gençken tanıdım, hurda pazarında babasının şerefini satıyor, parasını sefahat yerlerinde saçıp savuruyordu, ruhunu bağların kızına teslim etmişti.

Yine de çok seviyordum onu. Üzüntüyle kuşatılmış, merhametle karışık bir sevgiyle seviyordum. Onu seviyordum, çünkü yakışsız davranışları kötü bir ruhtan değil, daha ziyade zayıf ve umutsuz bir ruhtan kaynaklanıyordu. Ey insanlar! Ruh bilgelik yollarından istemeyerek sapar ve o yollara isteyerek geri döner. Gençlik, tozu ve kumu alıp götürerek esen fırtınalarla donanmıştır, bu toz ve kum gözkapaklarını öyle doldurup kapatır ki uzun bir süre için ve birçok alanda kör eder insanın gözlerini.

Bu genç adamı seviyordum ve samimiydım onunla, çünkü kötü davranışlarının kartalıyla savaşmaya çalışan, ama sonunda, düşmanından korktuğun için değil, gücünden dolayı yenik düşen vicdanının güvercinini görüyordum onun. Vicdan dürüst ama zayıf bir yargıçtır ve onun zayıflığı, kararlarını yerine getirme yolunu keser.

Onu sevdiğimi söyledim; sevgi de kendini farklı şekillerde gösterir. Bu bazen bilgelik, bazen adalet, bazen de umuttur. Çünkü ona olan sevgim, onun içindeki ışığın, ara sıra kapıldığı tedirginliğin karanlığını dağıttığını görmek umuduydu. Ama pisliğin temizliğe, zorbalığın sevecenliğe ve düşüncesizliğin bilgelığe nerede ve nasıl dönüşeceğini bilmiyordum. İnsan, kurtulmuş olmadıkça, ruhunun maddenin köleliğinden ne şekilde kurtulduğunu bilmez. Güneş doğmadıkça, çiçeklerin nasıl gülümsediklerini bilmediği gibi.

2

Günler geçti geceleri boyunlarından tutup çekerek; ben üzüntüden boğazım düğümlenmiş, o genç adamı düşünüyor, yüreğimi sızlatan iç çekişlerle adını tekrarlıyordum. Derken, dün bir mektup aldım ondan, şöyle diyordu:

Aziz dost, beni ziyaret etmek istersen, seni yüreğinin karşılaştırmaktan sevineceği, ruhunun tanımaktan memnun olacağı genç bir adamla tanıştırmak isterim...

Şöyle dedim kendi kendime: “Vah başım! Onunki kadar acınacak bir başka dostlukla bunaltmak istiyor beni. Kendisi tek başına, yeterli bir bozulma örneği değil mi? O konudaki bilgimi tamamlamak için bu yozlaşmanın başka örneklerini mi göstermek istiyor bana? Yine de onu görmeye gideceğim, çünkü bilge bir ruh, dikenlerin arasından incir toplayabilir, seven bir yürek karanlıklardan ışık elde edebilir...”

Gece olunca evine gittim, odasında yalnız başına oturmuş, bir şiir derlemesini karıştırırken buldum onu. Selam

verdim, elinde o kitabı görünce şaşırmıştım, ona, “Peki, bu yeni dost nerede?” diye sordum. Cevap verdi: “Benim o, sevgili dostum, ben...” Sonra, hiç görmemiş olduğum bir sükûnetle oturdu. Gözlerinden tuhaf bir ışık yayılıyor, göğsümü delip geçerek tüm varlığımı sarıyordu. Uzun süre dalıp gittiğim bu gözler, şiddetten ve acımasızlıktan başka bir şey görmediğim o bakışlar, şimdi, yüreği şefkatle dolduran bir ışık yansıtıyordu. Sonra, başka birinden geldiğini sandığım bir sesle konuştu: “Çocuklukta tanıdığın, okul çağları ve gençliği süresince arkadaşın olan kişi öldü. Ve onun ölümüyle doğdum ben. Senin yeni dostun benim, ver elini.” Elini aldım ve ona dokunurken kanında belli belirsiz bir ruhun aktığını hissettim. O demir yumruk gitmiş, yerini ince, müşfik bir el almıştı. Daha dün kaplan pençelerini andıran o parmaklar şimdi kalbimi nezaketle okşuyordu. Ah! Ona, “Kimsin? Nasıl böyle oldun? Ruh, tapınak olarak seni mi seçip kutsadı, yoksa karşımda bir operet rolü mü oynuyorsun?” derken nasıl bir şaşkınlık içinde olduğumu hatırlayabilseydim... Cevap verdi bana: “Evet dostum, ruh gökten indi bana ve kutsadı beni. Büyük aşk kalbimi temiz bir mihraba dönüştürdü. Sevgili dostum, eskiden erkeğin oyuncağı yerine koyduğum o kadın beni cehennemin karanlıklarından kurtardı ve cennetin kapılarını açtı bana, ben de içeri girdim. Gerçek kadın beni aşkın Ürdün’üne kadar götürdü ve orada vaftiz etti beni. Sersemliğim yüzünden kız kardeşlerini küçümsediğim kadın beni mutluluk tahtına yükseltti. Cehaletim yüzünden arkadaşlarını kirlettiğim o kadın şefkatiyle arındırdı beni. Hemcinslerini altınla köleye çevirdiğim kadın, güzelliğiyle azat etti beni... İradesinin gücüyle zayıf Âdem’i cennetten çıkartan kadın, şefkatiyle ve benim rızamla, o cennete götürdü beni.”

Ona bakıyordum, gözlerinde yaşların boncuk boncuk olduğunu, dudaklarında bir gülümsemenin belirmediğini ve bir sevgi halesinin başını çevrelediğini gördüm. Yanına gelip, bir

rahibin sunak masasına bir öpücük kondurması gibi, ben de, takdislerini kendime çekmek için alnına bir öpücük kondurdum. Sonra onu selamladım ve evime döndüm. Şu sözleri tekrarladım içimden: “İradesinin gücüyle zayıf Âdem’i cennetten çıkartan kadın, şefkatiyle ve benim rızamla, o cennete götürdü beni.”

Gerçeklik ile Hayal Gücü Arasında

Hayat bir yerden öbür yere savuruyor, kader bir çevreden öbür çevreye götürüyor bizi, ama yolumuza dikilen engellerden başka şey görmüyor, bizi ürküten gürültüden başka şey duymuyoruz.

Güzellik, ününün kürsüsünde görünüyor bize, o zaman biz de ona yaklaşıp, şiddetli arzu uğruna, giysisinin eteklerini kirletiyor ve saflığının tacını alıyoruz başından. Aşk sevimli giysisiyle yanımızdan geçiyor, bizse ondan korkuyor ve karanlığın mağaralarına saklanıyoruz, ya da peşinden gidiyor ve onun adını kullanarak kötülük yapıyoruz. Bununla birlikte, aramızdaki bilge, aşkı, çiçeklerin iç çekişlerinden daha hoş, Lübnan'ın meltemlerinden daha hafif olduğu halde, ağır bir boyunduruk gibi taşıyor. Bilgelik sokakların köşesinde duruyor ve bizi meydanda sorguya çekiyor, biz de o zaman bilgeliği kibirli görüyor, onu benimseyenleri küçümşüyoruz. Özgürlük, şarabından ve yiyeceklerinden tattırmak için sofrasına davet ediyor bizi ve biz o sofraya kurt gibi saldırıyoruz, sofrada kaba bir tiyatroya ve kendini horlama yerine dönüyor. Doğa vefanın elini uzatıyor bize, güzelliğinden yararlanmamızı istiyor, o zaman onun dinginliğinden korkuyor ve kente sığılıyor, orada saldırgan bir kurdun önünde bir sürü gibi itip kakıyoruz birbirimizi. Hakikat ziyaret ediyor bizi, bize bir çocuk gülüşü ya da bir sevgilinin öpücüğü-

nü bağışlıyor, bizse ona duygularımızın kapılarını kapatıyor ve tiksiniç bir cani gibi geri püskürüyoruz onu. İnsan kalbi yardım istiyor bizden, ruh da çağrı yapıyor bize, biz ise farkına varmadan, anlamadan taş gibi sağır kalıyoruz. Ve eğer içimizden biri yüreğinin çığlığını, ruhunun çağrısını duyacak olursa, bir meczup olduğunu söyleyip reddediyoruz onu.

Böyle geçiyor geceler, ne yaptığımızı bilmeden; günler selamlıyor bizi, biz gecelerden ve günlerden korkarken. Tanrısallık elimizdeyken biz toza toprağa yaklaşıyoruz; kıtlık bizim güçlerimizle beslenirken, biz hayatın ekmeği üzerinde yürüyoruz. Ne kadar da seviyoruz hayatı, ama ne kadar da uzaktayız gerçek hayattan!

Ey Zavallı Dostum!

Sen sefaletin beşiğinde doğdun, aşağılanmanın kollarında büyüdün ve zorbalığın yuvalarında eğitildin. Sen içini çekerek yedin kuru ekmeğini, gözyaşlarıyla karışmış bulanık suyunu içtin.

Sen, ey asker, eşini, çocuklarını ve seni seven herkesi terk edip, görev denen açgözlülük uğruna ölüm kampına gitmeye mecbur bıraktı seni insanların haksız yasaları.

Sen, ey şair, kendi yurdunda yabancı olarak yaşayan, arkadaşlarının bile tanımadığı, bir lokma yaşamla, bir parça kâğıt ve biraz mürekkeple yetinen insan!

Sen, ey mahkûm, küçük bir hata yüzünden, kötülüğe kötülükle karşılık verenlerin arzularından dolayı büyütülen, yozlaşma yoluyla reform yapmaya çalışanların tuhaf bulduğu bir hata yüzünden zindandasın!

Sen, ey sefil, Tanrı'nın güzellikle donattığı insan, çağın genç adamı gördü seni, kur yaptı sana, yoksulluğundan faydalanıp seni altınla baştan çıkardı. Sen de böylece verdin kendini ona, sonra aşağılanmışlığın ve bedbahtlığın pençeleri arasında titreyen bir kurban gibi bıraktı seni.

Siz, sevgili güçsüzlerim, insan yasalarının kurbanları-sınız, siz mutsuzlarsınız, mutsuzluğunuz da güçlünün arzusundan, yönetenin zorbalığından, zenginin adaletsizliğinden ve arzuların kölesi olanların bencilliğinden ileri geliyor.

Umutsuz olmayın, çünkü dünyanın adaletsizliklerinin ötesinde, maddenin ötesinde, bulutların ötesinde, göklerin ve her şeyin ötesinde adil, merhametli, şefkatli ve seven bir güç vardır.

Siz karanlıkta büyüyen çiçekler gibisiniz: Tatlı meltemler esecek yakında, tohumlarınızı güneş ışığına doğru taşıyacak. Orada yaşamımız harika olacak.

Kışın karlar altında devrilen ağaçlar gibisiniz: Bahar gelecek yakında, yeşil ve taze yapraklarla saracak sizi.

Hakikat, gülümsemenizi gizleyen gözyaşı örtüsünü yırtacak yakında.

Sizi kucaklıyorum kardeşlerim, size zulmedenleri de lanetliyorum!

Kırda Ağlama

Şafak söküyordu, güneş ufkun arkasından doğmadan biraz önce, kırların ortasında oturdum ve doğaya döktüm içimi. Dinginlik ve güzellik dolu o saatte, insanlar uykunun çarşaflarına sarılmış, kimileri düşlere dalmış, kimileri de uyanmak üzereyken ben otların üzerine uzanmış, güzelliğin hakikati üzerine kafa yoruyor, hakikatin güzelliği konusunda görünür olan her şeyi sorup duruyordum kendi kendime.

Düşlerim beni insani şeylerden uzaklaştırır, hayal gücü maddenin maskesini hassas benliğimin üstünden çıkarırken, beni doğaya yaklaştıran, bana sırlarının nebulasını göstererek, mucizelerinin dilini bana öğreten manevi bir açılma hissettim.

Bir meltem esiverdi o zaman dalların arasından, umutsuz bir yetim gibi göğüs geçirdi. Sordum ona: “Niçin böyle göğüs geçiriyorsun, ey tatlı meltem?” Cevap verdi: “Çünkü,” dedi, “güneşin ısısı beni itiyor, kente doğru esiyorum. Hastalık mikroplarının tertemiz giysimin eteklerine tutunduğu, zehirli insan soluğunun derime yapıştığı yere gidiyorum. Beni hüznü görmeyişte işte bu yüzden.”

Sonra çiçeklere döndüm ve gözyaşları gibi çiy damlaları döktüklerini gördüm, sordum onlara: “Niçin ağlıyorsunuz peki, ey güzel çiçekler?” Aralarından biri narin taçyaprağını doğrulttu ve cevap verdi: “Ağlıyoruz, çünkü yakında insan

gelecek, boyunlarımızı vuracak ve özgür olan bizleri, köleler gibi kente götürüp satacak. Ve akşam olup da solduğumuzda çöpe atacak bizi. O acımasız insan eli bizi çayırlardan, vatanımızdan ayıracak, nasıl ağlamayalım?”

Biraz sonra ırmağın, az önce çocuğunu yitirmiş bir anenin inlemesi gibi inlediğini duydum, sordum ona: “Niçin böyle inliyorsun, ey duru ırmak?” Cevap verdi bana: “Çünkü,” dedi, “insanın beni küçümsediği, bağlardan elde ettiği içkiyi tercih edip, beni sadece çöplerini taşımak için kullandığı kente doğru akmak zorundayım. Saflığının yakında bir yük haline geleceğini, dupduru sularının pisliğe dönüşeceğini bilip de nasıl inlemeyeyim?”

Sonra kuşların bir yakınmaya benzeyen hüznü bir ilahi okuduğunu duydum ve sordum onlara: “Niçin ağıt yakıyorsunuz, ey güzel kuşlar?” İçlerinden biri bana doğru uçtu ve bir dalın ucuna konup anlattı: “Âdemoğlu bizi biçmek için orağa benzer şeytani bir aletle gelecek. Kaçınılmaz kaderin elinden hangimizin kurtulacağını bilmediğimiz için birbirimize veda ediyoruz. Nereye gidersek gidelim, ölüm ensemizde olacak, nasıl ağlamayalım?”

Güneş dağın arkasından doğdu ve ağaçların başlarına altın taçlar kondurdu. Ve ben sordum kendime: “İnsan niçin doğanın inşa ettiklerini yıkmaya can atıyor?”

Kulübe ile Saray Arasında

1

Akşam elektrik ışıkları aydınlatıyordu zenginin sarayını. Kadife giysili uşaklar kapıların önünde el pençe duruyor, göğüslerinde parlak düğmelerle davetlilerin gelmesini bekliyorlardı.

Coşkulu bir müzik çalıyor, çevik atların çektiği arabalar sarayın önünden peş peşe geçiyordu; soylu çiftler sırmalarla süslü giysilerinin gücünü ve şanını göstererek dalga dalga geliyorlardı.

Erkekler yerlerinden kalktılar ve kadınları dansa davet ettiler. Kadınlar kalkıp kavalyelerini seçtiler. Konut, içinden müzik meltemlerinin geçtiği bir bahçeye dönüştü, bahçenin çiçekleri de gururla ve hayranlıkla salınıyorlardı.

Geceleyin en nefis yemekler ve meyvelerle bir masa hazırlandı. Kadehler bütün davetliler arasında dolaşmaya başladı, bağların kızı da davetliler saçmalamaya başlayana kadar eğlendi onlarla.

Sabah olduğunda, soylu zenginler uykusuzluktan ve dans etmekten bitkin, patlayıncaya kadar yiyip içmekten yorgun bir şekilde birbirlerinden ayrıldılar. Her biri yumuşacık yatağına gömüldü.

2

Güneş ortadan çekildikten sonra, iş elbisesi içinde bir adam küçük kulübenin kapısını çaldı. Kapı açıldı ve adam içeri girdi, gülümseyerek selam verdi, sonra ateşin yanında ısınan çocuklarının ortasına oturdu. Az sonra, eşinin hazırladığı yemeği yemek için hep birlikte tahta bir masanın etrafına oturdular. Sonra kalkıp, karanlığın kalbine doğru solgun sarı bir kıvılcım saçan gaz lambasının yanına oturdular.

Gecenin ilk saatlerinin bitiminde, uykunun kralına teslim olmak üzere, tam bir sessizlik içinde yerlerinden kalktılar.

Şafak söktüğü zaman yoksul adam yatağından kalktı, çocukları ve eşiyle birlikte biraz ekmek yedi ve süt içti. Onları öptükten sonra, kocaman kazmasını omzuna alıp, tarlayı alinteriyle sulayıp işlemek üzere yola çıktı, bir gün önce, bir içki âlemi ve eğlence gecesi geçirmiş olan o nüfuzlu zenginleri gücü kuvvetiyle beslemek için.

Güneş dağın ardından parladı, sıcaklık bu işinin başında gittikçe bunaltıcı oldu; zenginlerse şaşaalı saraylarında hâlâ ağır bir uykunun gücüne bırakıyorlardı kendilerini.

Zamanın sahnesinde oynanan insanın tragedyasıdır bu. Bu tiyatrodan hoşlanan seyircilerin sayısı çoktur, ama düşünüp kafa yoranlar oldukça az.

İki Bebek

Prens sarayının balkonundaydı, bahçeye yığılan kalabalığa seslendi: “Size mutlu bir haber vereceğim: Bütün ülkeye olduğu gibi, size de tebriklerimi sunuyorum, çünkü prensimiz az önce, yüce hanedanımın onurunu sürdürecektir bir erkek çocuk getirdi dünyaya; onunla gururlanacak, onun yanında himaye edileceksiniz. O büyük ve ünlü bir soyun güvencesi olacak. Şarkılar söyleyin, mutlu olun, çünkü ışıltılı geleceğiniz ona bağlı.”

Kalabalık sevinçten coştı ve neşeli şarkılarla doldurdu havayı. Zenginlik beşiğinde yetişip, şan şeref sahnesinde büyüyecek bebeği hoşça karşıladılar. Daha sonra bu çocuk zayıfların ensesine zulüm boyunduruğunu vuracak, kimseye hesap vermeden, onların bedenlerini sömürüp ruhlarını harap edecek olan mutlak güç sahibi bir yönetici olacaktı. Kalabalık bundan dolayı seviniyor, şarkılar söyleyip kadeh tokuşturuyordu.

Bu kentin sakinleri güçlüyü kutlarken, överken kendilerini hor görüyor, zorbanın adını bağırıyorlardı avazları çıktığı kadar; melekler onların zavallılığına ağlarken, kimsesiz, yoksul bir evde bir kadın vardı. Sefil bir yatağa uzanmış, eski püskü bezlere sarılmış bir bebeği ateşten cayır cayır yanan göğsüne bastırarak tutuyordu.

Kaderin yoksulluğa mahkûm ettiği genç bir kadındı bu; yoksulluk insanların gözünde bir talihsizlik olduğu için onu yüzüstü bırakmışlardı. Her şeye kadir bir prensin adaletsizliği yüzünden ölüme mahkûm edilmiş güçsüz bir adamla evli bir kadın. O gece, tanrıların, kendisine küçük bir arkadaş göndermiş olduğu yalnız bir kadın; bebeği ona sarılıyor, işlerine bakmasını ve yaşam mücadelesini engelliyordu.

Kalabalığın yaygarası sokaklarda sona erdiğinde, bu bahtsız kadın çocuğunu kucağına aldı ve parlayan gözlerine bakıp, sıcak gözyaşlarıyla onu vaftiz etmek ister gibi, acı acı ağlamaya başladı. Sonra, kayayı bile çatlatacak bir sesle konuştu: “Ey canımın canı, bu dünyaya gelmek için niye terk ettin ruhlar âlemini? Hayatımın acılığını paylaşmak için mi? Güçsüzlüğüme acıdığın için mi? Acılarla, utançlarla dolu şu kısacık hayata gelmek için mi bıraktın melekleri, o sonsuz evreni? Biricik çocuğum, sana gözyaşlarından başka verecek hiçbir şeyim yok, süt yerine bu gözyaşlarıyla mı besleneceksin? Yün yerine çıplak kollarıma mı sarılacaksın? Hayvanların yavruları çayırlarda otluyor ve geceyi barınaklarında tam bir güvenlik içinde geçiriyorlar, kuş yavruları da yem arıyorlar ve dallar arasında tatlı tatlı uyuyorlar. Sana gelince, yavrum, benim iç çekişlerimden ve güçsüzlüğümünden başka bir şeyin yok senin.”

Çocuğu sıkıca göğsüne bastı, iki bedeni tek bir bedende eritmek ister gibi, gözlerini gökyüzüne dikti ve haykırdı: “Acı bize, ey yüce Rabbim!”

Bulutlar ayın yüzünden çekilince ayın ince ışınları, bu sefil yuvanın penceresinden süzülüp, iki hareketsiz beden üzerine düştü.

Sürgün Şairleri

El-Halil,* kolyeler halinde sınıflandırdığı ve halkalarını güçlendirdiği veznin, yetenek enkazları için bir ölçüye ve düşünce kabuklarının takılacağı ipliklere dönüşeceğini düşünebilmiş olsaydı, bütün o kolyeleri koparır, halkalarını da kırardı.

El-Mütenebbî** ve İbnü'l Fâriz*** yazdıkları eserlerin boş düşüncelere kaynak, bugünün şairlerinin kafasında bir destan parçası olacaklarını düşünebilmiş olsalardı, mürekkep hokkalarını unutuş ocaklarına döker, elleri hiç titremeden kalem kamışlarını kırarlardı.

Homeros, Vergilius, El-Ma'arralı kör**** ve Milton, bu şairlerden her birinin ruhu, Tanrı'ya benzer bir özün somut-

-
- * 8. yüzyılda yaşayan Arap dilbilimci, Umman'da doğdu, Basra'da öldü. Arapça prozodiyi düzenledi ve ilk Arapça sözlük *Kitab'ül Ayn*'i kaleme aldı. Arap dilbilimcilerin en ünlüsü Sibeveyhi'nin hocası oldu.
- ** Ebü't Tayyib El-Mütenebbî (Kûfe, 915-Bağdat, 965), gençliğinde bir peygamber gibi yaşadı, Arapçada "peygamberlikte gözü olan" anlamındaki *El-Mütenebbî* adı buradan gelir. Hamdânî kabilesinin Halep hükümdarı olan Seyfüddevle'nin sarayında resmi şair oldu.
- *** İbnü'l Fâriz (Kahire, 1181-1234), Suriye Hama kökenli Arap şair. Arap sufizminin en büyük şairi olarak bilinir. İslam Hukuku üzerine çalışmalarını bırakıp Kahire yakınında Mukattam tepesine çekildi, sonra münzevi bir yaşam için Mekke'ye yakın bir yere gitti. En ünlü şiiri olan "Kaside-i Tâiyye"de aynı uyağı tekrarlayan 760 dize vardır. İbnü'l Fâriz bu şiirinde, Tanrı'da erimeye yönelik mistik arzu temasını işler.
- **** Ebü'l-Alâ El-Maarri (El-Ma'arra, 973-1058), Kuzey Suriye kökenli Arap şair ve yazar. Kırk yaşından sonra kör olan şair kuşkuculuğu ve kötümserliğiyle tanındı. Muamma ve ima dolu eserleri çoğu zaman Kuran'a bir nazire olarak yorumlandı.

laşmış hali olan şiirin zenginlerin evine yerleşeceğini bilseydi, bu ruhlar Dünya'dan uzaklaşır, gezegenlerin arkasına saklanırdı.

Softa değilim, ama ruhların dilinin budalaların diliyle aktarıldığını ve tanrıların Kevser'inin* boşa övünenlerin, kibirlilerin kuştüyü kalemlerine mürekkep olduğunu görmekten acı çekiyorum. Buna öfkelenen tek ben değilim, çok sayıda insan öküz gibi iri olmak için şişincin kurbağaların varlığına katlanıyor benim gibi.

Şiir, ey insanlar, kalbe hayat veren bir gülümsemede, ya da yaşları hızla gözlerine dolduran bir göğüs geçirmede somutlaşan kutsal bir ruhtur. Ruhta yaşayan hayallerden oluşmuştur, bu hayaller kalpten beslenir, duygularla giderirler susuzluklarını. Şiir kendini böyle göstermezse, sahte bir meshe benzer. Ondan vazgeçmek, onu korumak olur.

Ey Erato, Şiir perisi, sana boş laflarla yaklaşanların, ba-yağı ruhlarla ve hayal gücü kurumuş düşüncelerle tapınanların günahını bağışla!

Ey bizleri sonsuzluğunuzun üstünden seyreden şairlerin ruhları, düşüncelerinizin incileriyle, ruhlarınızın mücevherleriyle süslendiğiniz mihrapların yanında, size karşı tek mazeretimiz olabilir ancak: Biz demir şıkırtıları ve fabrika gürültüleriyle sağırlaşmış bir zamanda yaşıyoruz; şiirimizi vagon katarları gibi ağır ve hantal, vapur ışığı gibi tiz yapan bir zamanda!

Ve siz, gerçek şairler, bağışlayın bizi! Biz Yeni Dünyalıyız, maddi şeylerin peşinde koşuyoruz. Bizde şiir, ruhların haberi bile olmadan elden ele geçen bir metadır sadece.

* İslam geleneğine göre bir cennet ırmağının adı; kelime kökeni bolluk, berekettir (Kuran, 108/1).

Güneş Altında

*Güneşin altında yapılan bütün işleri gördüm; hepsi boştur,
rüzgârı kovalamaya benzer.*

Vaiz, Eski Ahit

Sen ey ruhlar dünyasının boşluğunda dolaşan Süleyman'ın ruhu, bizim üstümüzdeki madde giysisini çıkarmış olan sen, zayıflık ve umutsuzluktan devşirilmiş bu sözleri bıraktın bize ama bu sözler bedenlerinde tutsak olanların yurdunda zayıflık ve umutsuzluk yarattı.

Sen, şimdi, bu hayatın ölümün gizleyemediği bir anlamı olduğunu biliyorsun. Ama ruh topraktaki bağlarından kurtulmadıkça insanların kavrayamayacağı o bilgiyi nasıl elde etmeli?

Sen, şimdi, hayatın rüzgârı kovalama olmadığını, güneşin altında hiçbir şeyin boş olmadığını, her şeyin hakikate doğru yürüdüğünü ve yürüyeceğini de biliyorsun. Fakat biz sefiller, senin sözlerine kapıldık, onlara inandık; bu sözlerde hayranlık verici bir bilgelik görmeye de devam ediyoruz; ama sen de çok iyi biliyorsun ki, ruhu yanıltan ve umudu boğan bir karanlık bu bilgelik.

Sen şimdi, aptallığın, kötülüğün ve adaletsizliğin de güzel nedenleri olduğunu ve bizim güzeli sadece bilgeliliğin görün-

tülerinde, erdemin sonuçlarında ve adaletin meyvelerinde gördüğümüzü biliyorsun.

Hüznün ve yoksulluğun insanların yüreğini arındırdığını ve bizim sınırlı aklımızın, mutluluk ve sevinç hariç var olmaya değer hiçbir şey görmediğini biliyorsun.

Sen şimdi, çağın engellerine rağmen, ruhun ışığa doğru yürüdüğünü biliyorsun. Ve biz, insanın Meçhul Gücün ellerinde bir oyuncak olduğunu anlatan sözlerini tekrarlamaktan vazgeçmiyoruz.

Sen, şu anda yaşamanın sevgisini zayıflatan ve gelecekte yaşama tutkusunu öldüren bir anlayışı yaydığına pişman oldun. Ama biz bu sözleri korumayı hep sürdüreceğiz.

Sen, ey sonsuzluk dünyasının ev sahibi Süleyman'ın ruhu, umutsuzluk ve inkâr yollarına artık düşmemeyi esinle bilgelik tutkunlarına, belki de istemeden işlenen bir hatanın kefareti olur bu.

Geleceğe Bir Bakış

Şimdiki zamanın duvarları ötesinden insanlık ilahileri ulaştılar bana. Çan seslerinin göklerdeki zerrecikleri sarstıklarını işittim, güzellik tapınağında duanın başlangıcını duyuyorlardı. Gücün, duyguların madeninden dövdüğü ve kutsal mihrabın tepesine, insanın yüreğine çektiği o çanları duydum.

Geleceğin ötesinden kalabalıkların doğanın göğsüne kapandıklarını gördüm, yüzleri doğuya dönük, sabah ışığının, hakikat sabahının coşup taşmasını bekliyorlardı.

Solgun kenti gördüm, insanlara ışık karşısında karanlığın perişanlığını gösteren eski püskü döküntülerden başka hiçbir şey kalmamıştı.

Kavakların ve söğütlerin gölgesine oturmuş ihtiyarlar gördüm, geçmiş günlerin hikâyelerini dinleyen çocukların ortasında.

Genç adamlar gördüm, gitar çalıp ney üflüyorlardı; genç kızlar gördüm, saçlarını rüzgâra savurmuş, Arabistan yasemini dalları altında, erkeklerin etrafında dans ediyorlardı.

Yetişkin erkeklerin tarlaları biçtiklerini, kadınların kucak dolusu buğday taşıdıklarını gördüm, mutluluk ve neşe dolu şarkılar mırıldanıyorlardı.

Kadınların görünüşlerini çirkinleştiren giysilerini çıkarıp attıklarını gördüm, yalnızca zambaklardan bir taç ve yeşil yapraklardan bir kemer takıyorlardı.

İnsanları diğer varlıklara bağlayan sarsılmaz bir anlaşma gördüm, kuş ve kelebek sürüleri korkmadan yaklaşıyordu onlara, ceylanlar tam bir güven içinde su içiyordu.

Ne yoksulluk gördüm ne de yaşamsal ihtiyaçları aşan bir şey, ama kardeşlik gördüm, eşitlik gördüm.

Hiçbir doktor görmedim, çünkü herkes bilgisi ve deneyimi sayesinde kendinin doktoruydu.

Hiçbir papaz görmedim, vicdan en üstün papaz olmuştu çünkü.

Hiçbir avukat görmedim, çünkü doğa mahkemenin yerini almıştı, iyi geçinme ve uyum anlaşmaları bu mahkemenin önünde mühürleniyordu.

İnsanın, bütün yaratıkların köşetaşı olduğunu anladığını gördüm. Onun, küçük şeyleri aştığını, sıradan şeyleri geçtiğini, ruhun keskin görüşünü gölgeleyen bulanıklık örtülerini koparıp attığını gördüm. Ruh o zaman, bulutların gökyüzüne, meltemin suyun yüzüne yazdıklarını okumaya, çiçeklerin kokusunun özünü, karatavukların ve bülbüllerin şarkılarının anlamını kavramaya başladı.

Şimdiki zamanın duvarları ötesinden, gelecek kuşakların sahnesinde, güzeli yeni evli olarak, ruhu genç evli olarak, tüm hayatı da Kadir Gecesi olarak gördüm.

Hayal Gücü Kraliçesi

Palmira* harabelerine vardığımda, yol yorgunu, sütunların arasından fışkırmış otların üzerine uzanıverdim. Yazgının nazikçe kımıldatıp doğrudan yere yatırdığı bu sütunlar korkunç bir savaştan kalmış gibi görünüyordu. Her ne kadar harabeye dönmüş olsalar da, dayanıklı, hatta yararlı olanın sıradanlığını aşan bir yücelik vardı onlarda.

Gece olup da yaratıklar huzurun örtüsüne büründüğünde, etrafımdaki havada, kokusu buhurlar kadar nefis, şarap gibi baş döndüren bir akımın farkına vardım. Kendimi tutamadan bu akışı içime çektim; görünmez ellerin aklımı başımdan aldığını, gözkapaklarımı ağırlaştırıp, ruhumu zincirlerinden kurtardığını hissettim. Sonra toprak sarsıldı ve hava titreşti. Perilere özgü bir güç beni harekete geçirdi, hiçbir insanın hayal edemeyeceği bir bahçede buldum kendimi. Güzelliklerinden başka hiçbir süsü olmayan bakirelerin ortasıdaydım. Ayakları otlara değmeden yürüyorlar, aşk düşlerinden dokunmuş bir ilahi okuyup, altın telli fildişi lirlerini

* Palmira, Yunanca Palmura, eski Tadmor'ı anlatan isim, "Hurma kenti", Şam'ın kuzeydoğusunda, Suriye çölünün vahası. MÖ üçüncü binyıldan beri Hindistan ile Akdeniz arasında kervan ticaretinin önemli merkezlerinden biri oldu ve Kraliçe Zenebya'nın zamanında, 272 yılında ününün doruğuna ulaştı. Çoğu anıtlarının harabeleri o çağdan beri varlığını sürdürür: bir Baal tapınağı, kemerlerle çevrili bir sokak, anıtsal bir köprü kemeri.

çalıyorlardı. Bir meydanın önüne vardığımda, gökkuşağının renklerine bürünmüş ışıkların saçıldığı bir sahnenin tam ortasında, değerli taşlarla süslenmiş bir taht gördüm. Bakireler tahtın etrafına dizilmiş, daha yüksek bir sesle şarkılar okuyor, buhur ve mür kokularının yayıldığı yere doğru bakıyorlardı. Bir kraliçe belirdi ansızın çiçekli dallar arasından. Yavaşça tahta doğru yürüdü ve oturdu. O zaman gökten, kar gibi beyaz bir güvercin sürüsü inerek hilal biçiminde gelip ayaklarının önüne kondu.

O sırada, bakirelerin şarkıları saydam surlar halinde kraliçenin onuruna yükseliyor, buhurların dumanı onu onurlandırmak için sütunlar halinde tütüyordu. Ben orada, ayakta, hiçbir insan gözünün asla görmediklerini gördüm, hiçbir insan kulağının asla duymadıklarını duydum.

Kraliçe eliyle bir işaret yaptı ve her şey durdu. Sonra lavtasının tellerine dokunan bir müzisyenin eli gibi beni titreten bir sesle, o büyümlü çevreyi, sanki oradaki her şeyin kulakları ve kalbi varmışçasına sarsarak konuştu: “Sen, insanoğlu, seni yanıma çağırdım, ben de hayal gücü tiyatrolarının kraliçesiyim. Huzuruma çıkma onurunu bahşettim sana, ben düşler ormanının kraliçesiyim. Buyruklarımı dinle ve insanlara duyur onları. Söyle onlara, hayal gücü kenti, kapısında korkunç bir devin nöbet tuttuğu bir düğünler şölenidir. Oraya sadece düğün kıyafetine bürünecek olan kişi girecektir. Onlara, bunun aşk meleğiyle korunan bir cennet olduğunu söyle. Alnında aşkın izi olan kişi bu cenneti seyredebilir ancak. Suların tatlı şarap gibi aktığı, kuşların melekler gibi uçtuğu, çiçeklerin durmaksızın hoş kokularını yaydığı bir temsiller alanıdır bu. Sadece düşlerin oğlu bu kırım otlarının üstüne basabilir. Benim insanlara sevinç dolu bir kadeh sunduğumu, ama cehaletleri yüzünden bu kadehi devirdiklerini anlat. Karanlıkların meleği de o zaman gelip bu kadehi hüznün içkisiyle doldurdu. Onlar da saf haliyle bunu içti ve sarhoş oldular. Söyle onlara, sadece parmakları benim atkı-

ma dokunanlar, gözleri benim tahtımı görenler çalabildiler hayatın çalgısını. Peygamber İşaya aşkımın ipliklerine dizdi bilgeliğinin incilerini. Aziz Yuhanna benim dilimle anlattı gördüklerini. Dante de ruhların çayırlarını benim bilgilerimin yol göstermesiyle dolaştı ancak. Ben gerçekliği sarıp kucaklayan mecazım; varlığın tekliğini gösteren bir gerçeklik ve tanrıların işlerini doğrulayan bir tanığım. Düşüncenin vatanının görünür şeyler dünyasından daha yüksekte bulunduğunu, neşe bulutlarının onun göğünü karartmadığını söyle onlara. Hayal gücü resimlerinin tanrıların göğünde olduğunu, ruh dünya hayatından kurtulduktan sonra, umutlarının bir sonraki evrende yeşermesi için ruhun aynasında yansydıklarını anlat onlara.”

Hayal gücü kraliçesi beni kendine doğru çekti, büyülü bakışlarıyla, yanan dudaklarımı öperek, “Söyle onlara,” diye devam etti, “hayatını düş tiyatrolarında geçirmeyen kişi, o hayatın kölesidir.”

O zaman bakirelerin sesi yükseldi ve buhur sütunları öyle yükseğe dikildiler ki görüş ufkunu kapattılar. Sonra yer sarsıldı, hava titreşti. Derken, birdenbire kendimi bu perişan harabelerin ortasında buldum, şafak gülümsüyordu, dilimle dudaklarımın arasında kalmıştı şu sözler: “Hayatını düş tiyatrolarında geçirmeyen kişi, o hayatın kölesidir.”

Ey Beni Ayıplayan!

Ey sen beni ayıplayan, bırak yalnızlığımda beni. Ruhunu arkadaşının güzelliğiyle, yüreğini annenin şefkati ve oğlunun sevgisiyle birleştiren o aşk adına, beni kendi halime bırak, yalvarıyorum sana.

Baş başa bırak beni düşlerimle, sabret yarına kadar. Yarın, istediği gibi yargılayacak beni.

Öğütlere boğdun beni; oysa öğütler ruhu bulanıklığa sürükleyen gölgelerdir sadece, hayatın bir kaya gibi donmuş olduğu yerde.

Küçük bir kalbim var, onu ellerimde taşımak için, derinliklerini yoklayıp, sırlarını ortaya dökmek için karanlık göğsümden dışarı çıkarmak istiyorum. Kalbim sırlarının kanını dökmeden ve tanrılar onu güzellikten ve aşktan yarattıklarında buyrulmuş bir ayin yapmadan, korkmasına ve göğüs-kemiklerimin arkasında gözden kaybolmasına neden olacak öğretilerinin oklarını saplama üzerine lütfen.

Güneş doğuyor, bülbül ve serçe ötüşüyor, mersin ve şeb-boy yayıyor hoş kokularını; ben beyaz kuzularla birlikte yürümek için uykunun kollarından kurtulmak istiyorum. Hiç sitem etme bana, orman aslanının ve vadi yılanlarının beni ürküttüğünü sanma, çünkü ruhum korku nedir bilmez, başıma gelmeden önce öngörmeye çalışmaz bir felaketi.

Ey sen, beni ayıplayan, savurma bana vaazlarını, yalnız bırak beni, çünkü deneyimler keskin görüşlü yaptı beni, göz yaşları parlattı görüşümü, hüznün de kalplerin dilini öğretti bana.

Bana yasakları hatırlatmayı bırak, çünkü beni hakkaniyetle yargılayan vicdanım, masum isem beni cezadan sakınan, suçlu isem her değerden yoksun bırakan bir mahkemedir benim için.

Aşk alayı, sancağını sallayan güzellikle, sevinç borazanlarına üfleyen gençlikle yürüyüş halinde. Tutma beni sakın, bırak yürüyeyim, bak, yol güllerle, kokulu bitkilerle döşenmiş, hava da burgu burgu yükselen misk buharlarıyla tüt-sülenmiş.

Paradan, şöhretten söz etme bana, zengin ruhum kendine yetiyor çünkü, sadece tanrıların onuru ilgilendiriyor onu.

Politikanın labirentlerini, iktidarın sonu gelmez sıkıntılarını anlatma bana, çünkü tüm yeryüzü benim yurdum, tüm insanlar da yurttaşlarımdır benim.

Sırrını Açmak

Neredesin şimdi güzelim? Seni çocukların annelerinin göğsüne duydukları sevgiyle seven çiçekleri suladığın o küçük bahçede misin? Yoksa saflığa, temizliğe bir mihrap kurduğun, önünde ruhumun ve son hayat soluğumun el pençe divan durduğu hareminde misin? Tanrıların bilgeliğiyle dolu olduğun halde, hâlâ insanların bilgeliğini elde etmeye çalıştığın kitaplarının arasında mısın yoksa?

Neredesin ruhumun yoldaşı? Benim için dua edeceğin tapınakta mısın, yoksa hayranlığının ve düşlerinin limanı olan doğaya içini dökmek için kırlara mı çıktın? Ruhunun güzelliğiyle kırık kalpli kadınları avuttuğun, cömertliğiyle ellerini doldurduğun yoksulların kulübeleri arasında mı dolaşıyorsun yoksa?

Tanrı'nın ruhuyla davrandığın için her yerdesin, yazgıdan daha güçlü olduğun için her yerde hazır ve nazırsın.

Birleştığımız, ruhunun ışığının etrafımızda hale olduğu, aşk meleklerinin çevremizde dönüp şarkılar söylediği o geceleri hatırlar mısın? Bizi insanların bakışlarından adeta göğsün, kalbin kutsal sırlarını sakladığı gibi saklayan dalların gölgesinde oturduğumuz günü hatırlar mısın? Parmakların parmaklarıma saçlarının örgüleri gibi dolanmışken, kendimizden bile korunmak ister gibi başlarımızı birbirine yaslamışken, o patikaları ve bayırları izlediğimizi hatırlar mısın? Sana hoşça kal demeye geldiğimde bana sarılıp bir Meryem öpücüğü ver-

diğin anı hatırlar mısın? Dudakların birleşmesinin dilin bilmediği göksel sırları ortaya çıkardığını bana anlatan bir öpücük-tü o, Tanrı'nın insan varlığına dönüşen çamura üflediği nefese benzer çifte bir göğüs geçirme gelmişti ardından. Bu iç çekiş bizden önce vardı ruhlar dünyasına, ikimizin ruhlarının onuru- runu ilan etti ve ebediyen ona kavuşuncaya kadar da orada kalacak... Beni kucaklayıp öpmeyi sürdürdün, gözyaşları yar- dın etti sana ve şöyle dedin: "Bedenler bilinmez nedenlerle, maddi sebeplerle birbirinden ayrılır, geçici tasarımlardan dolayı birbirinden uzaklaşırlar; ruhlarsa onları Tanrı'ya ulaştıracak ölüm gelene kadar sevginin kollarında güvende kalır. Haydi aşkun. Hayat yola çıkmakla yükümlü kıldı seni, o zaman itaat et ona, çünkü o, kendisine itaat edenlerin susuzluğunu tanrıların içkisiyle dolu kadehlerle dindiren güzel bir kadın gibidir. Bana gelince, senin aşkını sadık bir eş imgesi, hatıranı uzun bir kutsal evlilik olarak saklıyorum."

Neredesin şimdi can yoldaşım? Sana doğru her esişin- de, sana kalbimin atışlarını ve ruhumun sırlarını ulaştıran bir meltemin umuduyla gecenin dinginliğinde uyanık mısın hâlâ? Yoksa yoldaşının resmine mi bakıyorsun? O resmin modeliyle ilişkisi yok artık, çünkü sen yanımdayken ıslıl ıslıl parlayan yüzüme bir gölge düşürdü acılar; gözyaşları, gü- zelliğinin sürmelediği gözkapaklarını soldurdu; şiddetli arzu, senin öpücüklerinin serinlettiği dudakları kuruttu.

Neredesin sevgilim? Denizlerin ötesinden duyuyor mu- sun çağrılarımı, inleyişlerimi? Zayıflığımı, kırılan gururumu görüyor musun? Sabrımın, nasıl dayandığımın farkında mı- sın? Can çekişen birinin iç çekişlerini taşıyacak ruhlar yok mu o göklerde? Ruhlar arasında, yaralı bir âşğın acılarını iletcek görünmez teller yok mu?

Neredesin, ey yaşama sebebim? Karanlıklar sardı, acılar alt etti beni. Bırak gülüşünü dalgalansın havada, yeniden ha- yat bulayım; havaya ver soluğunu, dirileyim.

Neredesin sevgilim, neredesin?

Ah! Ey aşk sen büyüksün, bense ne kadar da küçüğüm!..

Suçlu

Sağlam yapılı ama açlıktan zayıflamış genç bir adam kaldırıma oturmuştu. Gelip geçenlere elini uzatıyor, uzun uzun bahtsızlığından söz edip, açlıktan kıvrandığını anlatarak hayırseverlerden merhamet diliyordu.

Karanlık gecede, dili ve dudakları kurumuş, midesi gibi, eli de boş kalmıştı. Ayağa kalktı ve kentten ayrıldı; ağaçların ortasında acı acı ağladı. Sonra gözyaşlarına boğulmuş gözlerini göğe doğru çevirdi ve açlığın etkisiyle konuşmaya başladı: “Ey Rabbim,” dedi, “nüfuzlu bir adamın yanında bir görev istemeye gittim ama sırtımdaki paçavralar yüzünden geri çevirdi beni. Bir okulun kapısını vurdum, ama ellerim boş olduğu için içeri girmeme izin verilmedi. Sadece günlük ekmek karşılığında çalışırım bile dedim, ama nasipsizliğimden olacak, reddedildim. Böylece sonunda dilenci oldum. Ey Rabbim, kulların beni güçlü kuvvetli gördükleri için, sanki genç bir tembelmişim gibi, bana merhamet etmek istemediler. Rabbim, senin iradenle getirdi beni dünyaya annem; bugün senin varoluşundan dolayı varım ben de, peki senin adınla dilendiğim halde, niçin esirgeniyor ekmek benden?”

O anda, umutsuz genç adamın ifadesi birden değişiverdi. Ayağa kalktı, gözleri yıldızlar gibi parlıyordu, bir ağaçtan kocaman bir dal kopararak kente doğru kaldırdı ve bağır-maya başladı: “Hayatımı alinterimle kazanmaya çalıştım

ama bir şey elde edemedim; şimdi bileğimin gücüyle kazanacağım. Sevgi adına ekmek istedim ama kimse yüzüme bakmadı. Şimdi kötülük adına alacağım o ekmeği ve mahrum kalmayacağım!..”

Bunu izleyen günler o genç adamı, kolyeleri aşırarak için kafa kesen birine, doymaz arzularına karşı çıkan ruh tapınaklarını yerle bir eden bir yıkıcıya dönüştürdü. Bu şekilde zengin oldu ve bütün kent sakinleri üzerinde gösterdi gücünü, öyle ki haydutlar ona hayran oldu, bilgeler korktu ondan. Daha sonra hükümdar, kentte onu temsil etme vekâletini verdi bu adama.

İnsanoğlu aşırı bencilliğinden dolayı, sefil bir adamı bir kan dökücüye, acımasızlığı yüzünden, bir barış oğlunu bir katile böyle dönüştürdü işte.

EŞ

İlk Bakış

Hayatın sarhoşluğunu ve ayılışını ayıran andır bu. Ruhun en derin gizli köşelerini aydınlatan ilk hafif ışıktır, insan yüreğindeki lirin ilk teli üzerinde çalınan ilk büyülü nota budur.

Ruhun kulağına geçmiş zamanın olaylarını hatırlatan, gözlerine gecenin hareketlerini ve geleceği gören bakışlarına bu dünyada vicdanın işlerini, gelecek dünyada sonsuzluğun sırrını gösteren kısacık bir andır bu.

O, gözlerin kalbin tarlasına diktiği, duyguların büyüttüğü, ruhun da ürünlerini devşirdiği, İhtar* tarafından yüksekten atılan tohumdur.

Bir eşin ilk bakışı, Tanrı “Ol!” dediğinde, yerle göğü birbirinden ayırarak dalgaların üzerinde dolaşan o ruha benzer.

İlk Öpücük

Tanrıların kutsal aşk içkisiyle doldurduğu kadehten içilen ilk damladır bu.

Kalbi kuşatıp onu hüznolendiren kuşku ile kalbi doldurup neşelendiren gerçeklik arasındaki pay çizgisidir.

* Mısır mitolojisinde annelik ve bereket tanrıçası. (ç.n.)

Manevi yaşam şiirinin başlangıcı ve cisimsiz insanın romanının ilk bölümüdür o.

Duyguların duruluğu ile coşkusunu birleştiren, geçmişin tuhaflığını geleceğin ihtişamına bağlayan rabıtaadır.

Dört dudağın birlikte söylediği sözdür, kalbin bir taht, aşkın bir kral ve vefanın bir taç olduğunu haykıran bir söz.

Uzun bir iç çekiş ve tatlı bir inlemenin ardından, meltemin zarif parmaklarıyla gülün dudaklarına hafifçe dokunusudur.

Ölçülebilir bir dünyanın tutkunlarını esinler ve düşler dünyasına götüren büyü bir titreşimin doğusudur.

Lale ile narçiçeğinin birbirine karışan nefeslerinin, üçüncü bir nefes doğurmak üzere birleşmesidir..

İlk bakışın, aşk tanrıçası tarafından insan yüreğinin tarlasına ekilmiş bir tohumu benzemesi gibi, ilk öpücük de, Hayat Ağacının ilk dalının ucunda açan ilk çiçektir.

Evlilik

Aşkın, hayatın düzyazısını bir şiire çevirmeye duyulardan, günlerin dua gibi okuduğu ve gecelerin müzikle söylediği bir güfte dokumaya başladığı yerdir.

Orada şiddetli arzu, geçmiş yılların muammalarını ortaya çıkarmak ve ufacık bir haz karşılığında, Rabbini kucaklayan ruhun mutluluğu hariç hiçbir mutluluğun ulaşamayacağı bir mutluluk yaratmak için görünüşlerin perdesini kaldırır.

Evlilik iki kutsallığın, bir üçüncüsü dünyaya gelebilsin diye birleşmesidir.

Nefreti sebebiyle zayıf bir yazgıyla yüzleşmek için, sevgileri sebebiyle güçlü iki varlığın yardımlaşmasıdır.

Evlilik, sabahın alacakaranlığına benzer turuncu bir içki yaratmak için sarı bir şarabın tanrıların pembe içkisiyle karıştırılmasıdır.

Uyumsuzluğu bastırmak için iki ruhun ayrılması ve birliği güçlendirmek için iki ruhun yeniden birleşmesidir.

Bir bakışla başlayan ve Ebediyette sona eren zincirin altın halkasıdır.

Tanrısal doğadan kutsanmış güçleri fışkırtmak için dupduru göklerden inen bir kristal yağmurdur...

Sevgilinin ilk bakışı, aşkın kalbin tarlasına serptiği bir tohum gibiye, ilk öpücüğü hayatın dalındaki ilk çiçek gibiye, evlilik de bu tohumun ilk çiçeğinin ilk meyvesi gihidir.

Mutluluk Evi

Göğsümde yorgun kalbim veda etti bana, alıp başını mutluluk evine doğru gitti. Ruhun kutsadığı o kutsal yere vardığında şaşakaldı, çünkü uzun süre hayal ettiği şeyi orada bulamadı. Ne güç ne para gördü orada, ne de bir otoritenin gölgesini. Sadece Güzelliğin genç oğlunu ve Aşkın kızı olan eşini, bir de kızları Bilgeliği gördü.

Kalbim seslendi Aşkın kızına: “Ey Aşk, huzur nerede? Bu evi sizinle paylaştığını söylüyorlar, öyle duydum?” Cevap verdi: “Huzur açgözlülüğün kırıp geçirdiği kentte öğüt vermeye gitti, ona ihtiyacımız yok. Mutluluk huzurla ilgili bir şey değildir. Mutluluk, birliğin sarıldığı şiddetli bir arzudur, huzur ise unutuşun doldurduğu bir vazgeçıştır. Ezeli-ebedi olan ruh huzuru bilmez, çünkü o kusursuzluğa ulaşmaya çalışır ve kusursuzluk da sonsuzdur.”

Kalbim o zaman Güzelliğin oğluna seslendi: “Kadının gizemi nedir, açıkla bana, sen bilirsin çünkü.” Cevap verdi: “Kadın sensin, ey insan kalbi, sen meydana çıktığın için, o da meydana çıkıyor; o benim aynı zamanda, ben nerede görünsem, o da orada görünür. Din gibidir o, cahiller onu olduğundan başka türlü göstermezse; dolunay gibidir, bulutlar onu kapatmazsa; meltem gibidir, çürümenin esintileri eteklerine yapışmazsa.”

Kalbim, Aşk ile Güzelliğin kızına, Bilgelige yaklaştı: “İnsanlara söyleyebileceğim bir bilgelik sözü söyle bana!” dedi. Cevap verdi Bilgelik: “Söyle onlara, mutluluğu ruhun kutsallığında aramak gerekir, başka yerde değil!..”

Geçmiş Zamanın Kenti

Hayat gençlik dağının eteğine kadar götürdü beni ve geri dönmemi işaret etti bana. O zaman gölgelerin ve renk renk buharların dolaştığı bir ovada uzayıp giden tuhaf görünüm-lü bir kent gördüm. İnce bir sis örtüsü onu sarmış, neredeyse görünmez kılmıştı.

“Ey Hayat! Nedir bu?” dedim. Cevap verdi bana: “Bu, geçmiş zamanın kentidir. Seyret onu.”

Kenti seyre koyuldum ve şunları gördüm:

Uykunun kanatları altında devler gibi oturmuş iş kurum-ları. Çevrelerinde umutsuzluk çığlıkları atan ruhlar dolaşır-ken umut şarkıları mırıldanan vaat camileri. Gerçeklik tara-fından kurulup sonra şüphe tarafından harabelere çevrilmiş din tapınakları. Göklere yalvaran dilenci elleri gibi yükselen düşünce minareleri. Irmak gibi tepelerin ortasında uzanan arzu sokakları. Ağız sıklığıyla korunmuş, sonra fesatçılar tarafından yağmalanmış sır dükkânları. Cesaretin kurduğu, sonra korkudan yıkılmış yiğitlik kuleleri. Gecelerin süsle-diği, sonra uyanmanın yıktığı düş sarayları. Zayıfların ya-şadığı yüreksizlik kulübeleri ve fedakâr insanların kaldığı toplanma tapınakları. Zekâ ile aydınlatılmış, sonra cehaletle karartılmış bilgi dernekleri. Âşıkların sarhoş olmak için gel-dikleri ve boş masaların onlarla alay ettiği aşk meyhaneleri.

Hayatın hikâyelerini oynadığı, sonra ölümün gelip tragedyasını sona erdirdiği yılların tiyatroları.

Geçmiş zamanın kentidir bu. Yakın olduğu kadar uzak, saklı olduğu kadar da aşikâr.

Sonra, Hayat önüme geçip yürüdü, dedi ki bana: “İzle beni, çok geciktik burada.” Ona sordum: “Nereye gidiyoruz şimdi, ey Hayat?” Cevap verdi: “Geleceğin şehrine.” Ona, “Acı bana,” dedim, “yürümekten dermanım kesildi, taşlar parçaladı ayaklarımı ve engeller gücümü, kuvvetimi tüketti.” Hayat çıkıştı bana: “İlerle,” dedi, “çünkü duran korkaktır, geçmişin kentine bakan da cahildir!”

Karşılaşma

Gece gökyüzünü yıldız incileriyle süslemeyi bitirdiğinde, bir huri görünmez kanatlarıyla yükseldi Nil vadisinden. Akdeniz'in üstünde bir süre asılı kalan huri, ayın ışınlarıyla gümüş gibi parlattığı yüksek bir bulut tahtına oturdu. Aynı perdeden şarkılar okuyarak uzayda dalgalanan bir ruhlar kafilesi geçti önünden: "Mübarek, mübarek, mübarektir Mısır'ın kızı, şanı kaplar bütün yeryüzünü!"

Sedir ormanını saran Fammü'l-Mizâb tepelerinden, meleklerin taşıdığı genç bir adamın hayaleti yükseldi. Hurinin yanına, tahta oturdu. Ruhlar kafilesi aynı perdeden şarkılar okuyarak tekrar gelip önlerinden geçti: "Mübarek, mübarek, mübarektir Lübnan'ın delikanlısı, şanı kaplar tüm birleşmiş çağları!"

Sevgili, elini tuttu sevgilisinin ve gözlerine baktı. O zaman rüzgârlar ve dalgalar dünyanın ücra köşelerine kadar taşıdılar şu sırları:

"Parlaklığın göz kamaştırıyor, ey İsis'in* kızı, sana olan aşkım da uçsuz bucaksız!

– Ne kadar yakışıklısın, İştâr'ın oğlu, senin için duyduğum arzu ne kadar da yakıcı!

* Mısır mitolojisinde annelik ve bereket tanrıçası. (ç.n.)

– Aşkım senin piramitlerine benzer, nesiller yıkamaz onları sevgilim.

– Aşkım senin sedir ağacın gibidir, doğanın güçleri alt edemeyecek onu sevgilim.

– Doğu'dan, Batı'dan bilgiler senin bilgeliğinden kana kana içmeye, senin simgelerini öğrenmeye gelirler sevgilim.

– Bütün krallıklardan, bu dünyanın büyükleri gelirler, güzelliğinin tanrısal içkisiyle, sözlerinin büyüyle sarhoş olmak için sevgilim.

– Ambarları dolduran meyveler biter bol bol, senin avuçlarından sevgilim.

– En tatlı sular kaynar senin kollarından, senin dudaklarından eser can veren bir meltem, sevgilim.

– Nil'in tapınakları ve sarayları haykırır senin şanını, Sfenks* anlatır büyüklüğünü sevgilim.

– Sedir ağacı senin göğsünde bir şeref madalyasıdır, çevrendeki hisarlar başarılarını ve yiğitliklerini hatırlatır sevgilim.

– Aşkın ne kadar zarif, gelişiminin beslediği umut ne kadar hayranlık verici, sevgilim.

– Ne soylu bir âşık ve ne vefalı bir eşsin sen! Armağanların ve hediyelerin ne kadar yüce, ne kadar da değerli! Halkımı uzun bir uykudan uyandıran genç yiğitler, onun zayıflığını alt eden süvariler, onu ayağa kaldıran edebiyatçılar, onu coşturan dehalar gönderdin bana...

– Çiçek tohumları, ağaç fidanları gönderdim sana. Güllerin ve zambakların açtığı, servilerin ve sedirlerin boy attığı bakir bir topraksın sen.

– Gözlerinde hüznü görüyorum sevgilim, yanımda nasıl hüzünlü olabilirsin?

– Çocuklarım var, denizlerin ötesine gittiler, gözyaşlarına mahkûm ettiler beni, onları tekrar görme arzusu yakıyor yüreğimi!

* Yunan mitolojisinde, geçen yolculara bilmeceler soran, bilemeyenleri yutan canavar. (ç.n.)

– Ah! Sevgilim, seninkine benzer bir hüznün bende de olsa, bir kurtulabilsem korkularımdan!

– Sen, bütün ulusların en saygıdeğeri olan Nil’in Kızı mı korkacak?

– Bir zorbadan korkarım, yüze gülücü hilelerle yaklaşıp, kollarının gücüyle dizginlerimi eline geçiren bir zorbadan.

– Sevgilim, ulusların hayatı da bireylerin hayatı gibidir. Umutla kucaklanan ve korkuya adanan bir hayat, dileklerin, arzuların beslediği ve umutsuzluğun gözünü ayırmadığı bir hayattır.”

O zaman iki âşık birbirlerine sarıldılar. Öpücük kadehlerinden hoş kokulu tanrısal bir içki içtiler; ve o ruhlar kafilesi, o şarkıyı aynı perdeden bir daha okuyarak önlerinden geçti: “Mübarek, mübarek, mübarek aşk, senin şanın doldurur yeri, göğü!..”

Kalplerin Sırları

Ölümün örtüsü altında doğrulan hayat gibi, gecenin kanadı altında yükselen tantanalı bir sarayda genç bir kız, fildişi bir masaya oturmuş, güzel başını, taçyapraklarına eğilen solgun bir zambak gibi eline dayamıştı. Hayatın özgürce akıp gittiğini görmek için bakışlarıyla hapisane duvarlarını delip geçmek isteyen umutsuz bir mahkûmun gözleriyle bakıyordu etrafına.

Saatler geçiyordu fark ettirmeden, karanlıkta hayaletler gibi; genç kız, kalbinin sızısı son noktasına varıp da ona gizemli hazinelerini açana kadar, gözyaşlarına alışmaya, yalnızlığına ve acılarına güvenmeye çalışıyordu. Kalemını aldı, mürekkebi gözyaşlarında, sözcükleri duygularında eritmeye başladı. Şunları yazdı kız kardeşine:

Ey sevgili kardeşim!

Kalp, sırlarının içinde boğulup da, gözler ağlamaktan kan çanağına döndüğünde, göğüs, gizemlerinin ağırlığı altında yırtılacak gibi olduğunda, sözcüklerden ve sitemlerden başka kurtuluş yolu olmuyor insanın... Hüzünlü olan şu, dostum, sızlanmaktan hoşlanıyor, âşık aşkını şakılamakla avunuyor, mazlum da merhamet dilemekten zevk alıyor...

Şu anda sana yazıyorum çünkü kendimi, nesnelerin güzelliğini görüp o güzelliğin etkilerini dizelere döken,

Tanrı'nın inayet gücünün harekete geçirdiği bir şair gibi hissediyorum; ya da açlıktan kıvrandığı için, annesinin sefaleti ve yoksunluğuna acımadan yalvarıp duran bir yoksulun çocuğu gibi.

Dinle acı hikâyemi kardeşim, ağla talihime. Çünkü ağlamak dua etmektir, merhamet gözyaşları da sadakadır, onlar hayat ve hassasiyet dolu bir ruhtan aktıkları zaman boşuna akmış olmazlar...

Babamın isteğiyle zengin bir asilzadeyle evlendim, zengin ve soylu babalar böyle yapar: Yoksulluk korkusundan servetlerini servetle pekiştirir, gün gelir aşağılanırsınız belki diye hesaplar çevirerek asaletlerini asaletle güçlendirirler.

Duygularımla ve düşlerimle baş başa, parasına puluna dönüp bakmadığım, soyundan asaletinden tiksindiğim sunakta bir kurbandım; ruha itaat eden bir uşak olmadığında ölümden daha acımasız, uçurumdan daha korkunç olan şehvetin pençeleri arasında bir kurban. Eşime saygı duyuyorum, çünkü soylu bir karakteri ve büyük bir ruhu var, mutluluğum için çabasını esirgemiyor, beni hoşnut etmek için parasını pulunu savuruyor. Ama bütün bunların bir anlık gerçek ve kutsal sevgiye, büyüklüğüyle her şeyden üstün olan bir aşka değmediğini gördüm...

Alay etme benimle, arkadaşım, kadın kalbinin beklentilerini iyi biliyorum, şu çarpıntılı kalbi, aşk göklerinde süzülen şu kuşu, ruhlar tarafından içilmeye hazır çağların şarabıyla dolup taşan şu testiye, mutluluk ve mutsuzluk, zevk ve acı, sevinç ve hüznün bölümlerinin yer aldığı ve ezelden ebediyete kadar kadın için yaratılmış, onun öbür yarısı olan gerçek bir hayat arkadaşı hariç kimsenin okuyamadığı şu kitabı herkesten daha iyi biliyorum... Kocamın çevik atlarının, tantanalı arabalarının, dolup taşan sandıklarının ve yüksek asaletinin, benim için dünyaya gelmiş, benim de onun için dünyaya geldiğim o genç adamın, sefaletin sıkıntılarına, ayrımcılığın rezaletine katlanan, sebepsiz yere, babamın isteğiyle ezilen, suçsuz yere hayatın zindanında mahkûm şu zavallı adamın gözlerindeki tek bir bakışa eş olamayacaklarını anladığım zaman, evet o zaman, ruhun

niyetlerini ve kalbin eğilimlerini en iyi bilen kadın oldum ben...

Beni avutmayı deneme, dostum, çünkü ben avuntuyu, aşkımın gücünü kavramış olmanın, arzumun ve dileğimin yüceliğini anlamış olmanın mutsuzluğunda buluyorum. Şimdi, gözyaşlarımın arkasından bakıyor ve ölümün gün-begün bana yaklaştığını görüyorum, ruhumun eşini bekleyeceğim orada, onunla buluşup, uzun, kutsal bir kucaklaşmayla sarılacağım ona.

Kınama beni, çünkü dürüst bir eşin görevlerini yerine getiriyor, insan yasalarının hükümlerine sabır ve metanetle boyun eğiyorum. Eşime tüm düşüncemle, tüm kalbimle ve tüm ruhumla saygı gösteriyorum. Bununla birlikte tüm varlığımı veremiyorum ona, çünkü Tanrı varlığını, ben sevgilimi henüz tanımadan önce, sevgilime vermişti. Bir hikmeti var ki, ben bir başka adam için yaratılmış olsam da, ömrümü bu adamla geçirmemi istedi Tanrı. Onun iradesine göre böyle sessizce geçiriyorum günlerimi; sonsuzluk kapılarının açılmasını bekliyorum, kapılar açılacak ve ben ruhumun o güzel yarısıyla birleşeceğim. O zaman, baharın kışa baktığı gibi, şu anın şimdiki zamanından başka şey olmayan geçmişe bakacağım ve dağın doruğuna ulaştıktan sonra yoldaki engellere bakan bir yolcu gibi seyredeceğim hayatımı...

O anda, genç kız yazmayı bıraktı ve yüzünü elleriyle kapatıp acı acı ağlamaya başladı, o yüce ruhu en kutsal sırlarını kâğıda dökmesini istemiyordu sanki. Sırlarını kâğıda değil, çabucak kuruyarak âşık iç çekişlerinin, çiçek nefeslerinin vatani göklere karışacak olan gözyaşlarına bırakmaya karar verdi.

Biraz sonra, kalemini tekrar eline alıp şunları yazdı:

Hatırladın mı dostum, o genç adamı?.. Gözlerinden yansıyan o ışığı, yüzünde beliren o hüznü hatırladın mı? Çocuğunu yeni yitirmiş bir kadının gözyaşlarına benzeyen tebessümünü hatırladın mı? Uzak vadilerin yankısını

andıran sesini hatırladın mı? Olayları dingin bir bakışla uzun uzun izleyip, tuhaf bir şekilde yorumladığını, sonra da, sözlerinin yüce kalbindeki gizleri açığa çıkarmasından korkar gibi başını eğip göğüs geçirdiğini hatırladın mı? Düşlerini ve inançlarını hatırladın mı? İnsanlar arasında saygı gören, ama dünya heveslerine kapılmadığı için, atalarının asaletine önem vermeyecek kadar asil olduğu için babamın hor gördüğü o genç adamın kişiliğindeki bu özellikleri hatırlıyor musun? Evet kardeşim, bu dünyanın küçüklüğünün azabını çektiğimi ve sersemliğin kurbanı olduğumu bildiğin için, sana kalbinin sırlarını açmak üzere bu korkunç gecede uykusuz bekleyen kardeşine merhametle bakabileceksin. Hiç şüphem yok bundan, çünkü aşk senin de kalbini ziyaret etti.

Sabah oldu ve genç kız, uyanık gördüğü düşlerden daha tatlı düşler görme umuduyla, uykuya daldı.

*Kör Kuvvet**

Bahar gelince, doğa kalpleri coşturan ırmakların diliyle konuşmaya başladı. Ruhu neşelendiren çiçeklerin dudaklarıyla gülümsedi. Sonra, öfkelenip güzel kenti yerle bir etti ve sözlerinin tatlılığını ve gülümsemelerinin zarafetini unutturdu insana. Korkunç bir kör kuvvet, kuşakların inşa ettiklerini bir anda yıkıverdi. Haksız bir ölüm, kent sakinlerini keskin pençeleriyle boyunlarından yakalayıp acımasızca ezdi geçti. Yok edici bir yangın malları ve canları yutuverdi. Kara bir gece yaşamın güzelliğini küllerin altına gömdü. Doğanın korkunç gücü, zayıf insanı ezmek, meskenini altüst edip, sabırla topladığı ne varsa paramparça etmek için kudurdu adeta. Toprağın karnında taşıdığı ve birçok sancıdan sonra, yıkıntılar ve sıkıntılar halinde doğurduğu şiddetli bir deprem.

Bütün bunlar, ruh, keder içinde, düşünüp acı çekerek uzaktan bakarken oldu. Ruh, sağduyudan yoksun güçlerin karşısında insanın sınırlı yetisi üzerine düşünüyor, yangından ve yıkımdan kaçan kurbanlarla birlikte acı çekiyordu. Âdemoğullarının, toprağın katmanları altına ve göklerin ince zerrecikleri arasına gömülü düşmanları üzerine düşünüyor, ağlayan anneler ve aç çocuklarla birlikte acı çekiyordu. Mad-

* San Francisco'da, 18 Nisan 1906'da meydana gelen korkunç depremin ardından yazılmıştır.

denin acımasızlığı üzerine, onun değerli yaşamı hor görüşü üzerine düşünüyor ve bir gün önce evlerinde güven içinde uyuyanlarla, bugün hıçkırık ve gözyaşlarıyla, uzaklara bakıp güzel kente ağlayanlarla birlikte acı çekiyordu. Umudun nasıl umutsuzluğa, sevincin hüzne, huzurun işkenceye dönüştüğünü düşünüyor, umutsuzluğun, hüznün ve üzüntünün pençelerinde titreyen kalplerle birlikte acı çekiyordu.

Böylece ruh acıma ile düşünme arasında sıkışıp kaldı, bazen bütün güçleri birleştiren yasaların adaletinden kuşku duymaya başladı, bazen de sessizliğin kulağına şunları fısıldadı: “Varoluşun ötesinde, felaketlerden ve afetlerden, bizim an içinde göremediğimiz iyilikler yaratan sonu gelmez bir bilgelik vardır. Yangın, depremler ve fırtınalar, insan kalbi için nefret, hınç ve kötülük ne ise, Yeryüzü için odur: Başkaldırırlar, patlarlar, sonra yatışırlar. Onların başkaldırmasıyla, patlayıp yatışmasıyla, insanların gözyaşları, kanları ve servetleri pahasına satın aldığı güzel bir bilgi yaratır tanrılar.”

Bu ulusun felaketi kulakları inleyişlerle, hıçkırıklarla doldururken, hatıralar yakaladı beni. Belleğimde günlerin sahnesinden sayısız derslerin ve deneyimlerin geçtiğini gördüm. Bütün temsillerde insanın Yeryüzünün göğsüne, toprağın yutup bağrına alıverdiği kaleler, saraylar ve tapınaklar kurduğunu gördüm. Kudret sahiplerinin sağlam ve büyük binalar yaptıklarını, heykeltıraşların kayalardan suretler ve siluetler yarattıklarını, ressamın duvarları ve salonları fresklerle ve kilimlerle süslediklerini gördüm. Ve sert toprağın geniş ağzını açıp, zevk sahibi ellerin, becerikli zekâların yaratmış olduğu ne varsa yuttuğunu, suretleri ve siluetleri acımasızca sildiğini, öfkesiyle resimleri ve freskleri darmadağın ettiğini, sıra sıra sütunların ve surların tantanasını toprağa gömdüğünü, âdemoğullarının biçimlendirdiği süslere bürünen güzel bir kadın rolü oynayarak kumların altınıyla ve çakılların mücevherleriyle işlenmiş yeşil çimenliklerden toplanan malzemelerle yetindiğini gördüm...

Ama o korkunç yıkımların ve dehşet verici felaketlerin ortasında, insandaki tanrısal gücün doğrulduğunu, Yeryüzünün sersemliğine ve doğa güçlerinin öfkesine dudak bükken bir titanmışçasına Babil'in, Ninova'nın, Palmira'nın, Pompei'nin ve San Francisco'nun yıkıntıları ortasında bir ateş sütunu gibi dikildiğini de gördüm. Ebediyetin ilahisini okuyordu:

“Ona dönecek olanı alsın Yeryüzü, ben sonsuzum çünkü.”

İki Dilek

Gecenin dinginliğinde, Tanrı'nın buyruğu üzerine, Ölüm gelip uyuyan kentin üzerine indi ve en yüksek minaresine kondu. Işık saçan gözleriyle evlerin duvarlarını delip, düşlerin kanatları üstünde uçuşan ruhları ve uykunun hükmündeki vücutları gördü.

Ay batıda ortadan kaybolup kent gölgelerle süslendiğinde Ölüm, zengin ve nüfuzlu bir adamın sarayına varıncaya kadar, evlerin ortasında sessizce yürüdü. Bir engelle karşılaşmadan saraya girdi ve adamın yatağının başucunda durdu. Alnına dokununca adam korkuyla uyandı. Karşısına dikilmiş Ölüm'ün hayaletini görünce, öfkeden ve korkudan büyüyen bir sesle çığlık atmaya başladı: "Defol, korkunç kâbus! Git başımdan uğursuz hayalet! Nasıl girdin buraya, hırsız, kapıp kaçırarak ne arıyorsun? Çekil git, bu evin efendisi benim! Çık, yoksa uşaklarımı ve nöbetçilerimi çağırırım, parçalarlar seni!"

O zaman Ölüm gök gürültüsünü andıran bir sesle, "Ben Ölüm'üm," dedi, "dikkat et!" Güç ve kudret sahibi adam karşı çıktı: "Ne istiyorsun benden? Daha yapacak çok işim varken niye şimdi geldin? Benim gibi kudretlilerin yanında ne arıyorsun? Git zayıfları bul. Senin sivri pençelerini ve yılanlankavi saçlarını görmekten nefret ediyorum, korkunç kanatlarından ve kadavra gibi vücudundan tiksiniyorum."

Can sıkıcı bir sessizlikten sonra, yeniden söze başladı: “Hayır, hayır, ey merhametli Ölüm,” dedi, “sana söylediklerime kulak asma sen. Kalbin yasakladıklarını korku söyletiyor. Bir miktar altınımı al, ya da uşaklarımdan arasından bir avuç dolusu can al da, beni rahat bırak... Hayatla görülecek hesabımı bitirmedim, insanların hâlâ borçları var bana. Dalgalarla boğuşan gemilerim sağ salım limana dönmediler henüz. Daha hıy vermemiş ürünüm var topraklarımdan altında. Ne istiyorsan al da bırak beni. Gün gibi güzel cariyelerim var, istediğini seç al aralarından. Dinle, ey Ölüm, umutlarımdan kilit taşı biricik oğlum var. Onu al, bırak beni. Ne istersen al, her şeyimi al, ama bırak yaşayayım.”

Ölüm elini dünya hayatının kölesi olan adamın ağzına koydu. Sonra gerçekliğini aldı ondan ve havaya teslim etti.

Ölüm mütevazı bir eve varıncaya dek yoksulların mahallelerine doğru yürüdü. İçeri girdi ve gencecik bir adamın yatağına yaklaştı. Bir süre sakın yüzüne baktı ve gözlerine dokununca uyandı adam. Ölüm’ü yanı başında gören genç, dizlerine kapandı ve kollarını ona doğru kaldırarak ruhunda saklı olan tüm sevgi ve arzuyla dolu bir sesle şöyle dedi: “Benim işte, güzel Ölüm, kabul et ruhumu, düşlerimin gerçeği, umutlarımdan amacısın sen! Al beni kollarına, ruhumun sevgilisi, sen merhametlisin, bırakma beni burada. Tanrıların elçisisin sen, hakikatin sağ elisin, terk etme beni. Kaç kez aradım seni, benden kaçındın hep; kaç kez çağırdım seni, duymazlıktan geldin hep. Şimdi beni duyduğuna göre, olmaz deyip çilemi onaylama, sarıl, kucakla ruhumu, ey sevgili Ölüm!..”

Ölüm zarif parmaklarıyla genç adamın dudaklarına dokundu. Sonra gerçekliğini ondan alıp kanatlarının altına koydu.

Gökte süzülen Ölüm şöyle bir dönüp baktı dünyaya ve şu sözcükleri üfledi rüzgâra: “Sadece ebediyetten gelen döner ebediyete.”

Zaman Arenasında

Güzelliğin çekiciliği ile aşk düşleri arasında savrulan bir an, mirasından yoksun bırakılmış güçsüzün açgözlü güçlüye hibe ettiği yüzyıllık saltanattan daha yüce, daha değerlidir. İnsanın kutsallığı o andan alır kaynağını, o yüzyıl boyunca da tatsız düşlerin maskelerine bürünüp derin bir uykuya dalar. O anda ruh, çelişkili insan yasalarının yükünden kurtulur, o yüzyıl boyunca ihmal duvarlarının arkasına hapsolür ve adaletsizliğin zincirleri altında ağırlaşır. O an, Süleyman'ın ilahisinin, Dağdaki Vaaz'ın ve İbnü'l Fâriz'ın *Târiyye*'sinin beşiği oldu, o yüzyıl da Baalbek tapınaklarını yıkan, Palmira'nın anıtlarını yerle bir eden, Babil kulelerini çökerten kör kuvvet oldu.

Ruhun, yoksulun haklarının ortadan kalkmasından ve adaletin yitip gitmesinden yakınıp dertlendiği tek bir gün, arzunun sofrasından çöplenen ve bencilliğin kaderine teslim olan insanın mahvettiği bütün bir hayattan daha dikkate değer, daha üstündür. O gün, kalbi ateşiyle arındırır ve aleviyle içine işler, o hayat ise karanlık kanatlarıyla çöker üstüne ve onu toprağın derinliklerine gömer. O gün Yahudilerin Mısır'dan çıkış günü, İsa'nın Golgotha günü ve Muhammed'in Hicret günü oldu, o hayat da Neron'un tiranlar pazarında tükettiği, Kroisos'un açgözlüler sunağında kurban ettiği ve Don Juan'ın şehvet hazlarının mezarına gömdüğü hayat oldu.

Hayat böyledir işte. Geceler bu hayatı Zaman arenasında bir tragedya gibi temsil eder, gündüzler de onu güzel bir şarkı gibi şakır ama sonunda sonsuzluk bir mücevher gibi saklar onu...

Dostum

Fukara dostum, seni sefaletle mahkûm eden yoksunluğun, sana adalet duygusunu esinleyen ve hayatın özünü kavramayı ilham eden şeyin ta kendisi olduğunu bilseydin, Tanrı'nın senin için belirlediği yazgıdan hiç yakınmazdın. Adalet duygusu dedim, çünkü zengin hep hazineleriyle meşgul olduğu için bilmez adaletin yolunu. Hayatın özü diye ekledim, çünkü güçlü saltanatının peşinde olduğu için farkında bile değildir bunun. O zaman, fukara dostum, adalet duygusunu tanımaktan sevinç duy, çünkü onun sözcüsüsün sen, hayatın özünü de biliyorsun, çünkü onun da kitabısın. Hadi coş dostum, sen sana el uzatanların erdeminin dayanağı olduğun gibi, kendi kollarındaki erdemin de kökenisin.

Fukara dostum, katlandığın acıların, ruhu aşağılanmanın en derin çukurlarından saygının en yüksek mertebesine yüceltip, kalbi aydınlatan bir güç olduğunu bilseydin, bu acıları miras kabul eder, etkilerini de birer öğretmen olarak görürdün. Hayatın, halkaları birbirine bağlı bir zincir olduğunu, kederin de altın bir halka olduğunu, bu halkanın, uyku ile uyanışı birleştiren şafak vakti gibi, bugün olup bitenlere katlanma ile yarının sevinçleriyle meşgul olma arasında bir bağ olduğunu anlardın.

Fukaralık, dostum, ruhun yüceliğini açığa vurur, zenginlik de onun bayağılığını ortaya çıkarır. Keder duyguları ya-

tıstırır, sevinç büyütür. Çünkü insan daha fazlasına ulaşmak için, hiç durmadan paranın ve sevincin peşinde koşar; aynı şekilde, Kitap adına Kitabın yasakladığı şeyi yapar, insanlık adına da insanlığın reddettiği işler çevirir.

Yoksulluk ve keder olmasaydı, ruh, bencilliği ve hep daha çok biriktirme arzusunu yansıtan sayılarla ve dünya heveslerini ifade eden sözcüklerle doldurulmuş boş bir sayfa olurdu ancak. Çünkü düşününce, insanda ahlaksal öz olan tanrısallığın parayla satın alınamadığını, çağın gençlerinin zevkleriyle açılıp serpilmediğini anlıyorum; zenginin tanrısallığına aldırmadığını, malına mülküne çok bağlandığını, günümüz gencinin de kendini arzularına kaptırmak için bu kutsallığı ihmal ettiğini görüyorum.

Fukara dostum, senin tarladan dönüşünde eşinle ve çocuklarınla geçirdiğin o kısacık süre, gelecekteki insan ailesinin ve kuşakların mutluluğunun simgesidir. Zenginin hazinelerinin ortasında geçirdiği ömür ise mezardaki solucanlar kadar aşağılık ve sinsidir, korkunun simgesidir.

Sen kederli dostum, senin döktüğün gözyaşları, unutmaya ya da aldırmamaya çalışan birinin gülüşünden daha hoştur. O gözyaşları kalbi temizler nefretin kirinden, onları dökene kırık kalplerle birlikte ağlamayı öğretir, bunlar Nâsıralı'nın gözyaşlarıdır.

Sen fukara dostum, senin serptiğin ve güçlü zengin tarafından sömürülen güç tekrar sana dönecektir, çünkü her şey doğanın gücüyle tekrar kaynağına döner. Senin katlandığın acılar, ey kederli dostum, Tanrı'nın iradesiyle sevince dönüşecektir.

Gelecek kuşaklar eşitliği yoksulluktan, aşkı da kederden öğrenecekler.

Aşkın Söylemi

Ücra bir evde, ömrünün şafağında genç bir adam oturmuş, kâh pencereden yıldızlarla süslü göğe, kâh bir elinde tuttuğu genç bir kızın resmine bakıyordu. Bu resmin çizgileri ve renkleri yüzünde yansıyor, ona bu dünyanın sırlarını ve ebediyetin gizemlerini açıyordu. Kadının sureti onunla gizlice konuşuyor, onun gözlerini odada dolaşan ruhların dilini anlayan kulaklara dönüştürüyor, tüm varlığından aşkla aydınlanmış ve şiddetli arzularla dolu kalpler yaratıyordu.

Tatlı düşlerle dolu bir an, bir sonsuzluk anıymış gibi, bir saat geçti böylece. Sonra genç adam, resmi karşısına koyup kâğıt kalem aldı ve yazmaya başladı:

Ey ruhumun sevgilisi,

Doğüstü büyük hakikatler bir insandan ötekine alışıldık dil yoluyla geçmezler, ruhlar arasında yol almak için sessizliği kullanırlar. Bu gece sessizliğinin, ruhlarımız arasında, meltemin su yüzeyine yazdıklarından daha kırılgan mesajlar taşımaya ve kalplerimizin kitabını kalplerimize okumaya çalıştığını hissediyorum. Tanrı'nın ruhları bedenlerin tutsaklığına yerleştirmek istemesi gibi aşk da aynı şekilde beni dilin tutsağı yapmak istedi... Sevgilim, aşkın insanlarda yutucu bir ateşe dönüştüğü söylenir. Ben de, ayrılık anının içimizde cisimsiz olanı ayırma gücü olmadığını gördüm, ilk karşılaştığımız anda ruhumun seni yüz-yıllardır tanıdığını ve bunun gerçekte birbirimizi ilk görü-

şümüüz olmadığımızı da anladım... Ama sevgilim, yukarıdaki dünyadan sürgün edilmiş kalplerimizi tekrar birleştiren şu an, ruhun Yaradılıştan önce var olduğu ve Ebediyeti de aştığı inancıyla beni rahatlatan ender anlardan biri. Doğa da, yine bu anda, haksız olarak kuşkulandığımız sonsuz adaletin çehresinden örtüyü kaldırıyor...

Gözlerimizin içine bakmak için durduğumuz o bahçeyi hatırlıyor musun sevgilim? Bakışların bana olan aşkın merhametten olmadığını söylüyordu, bunu biliyor musun? O bakışlar kendi kendime ve bütün dünyaya, adaletten gelen armağanın merhametten gelen armağandan daha önemli olduğunu ve koşullardan doğan aşkın bataklık sularına benzediğini söyleyebilmeyi öğrettiler.

Sınırsız ve güzel olsun istediğim bir hayat önümde sevgilim. Yarının insanıyla uyum içinde olmaya çabalayan, onun saygısını ve sevgisini uyandıran bir hayat. Sonsuz olduğundan emin olduğum sırada seninle karşılaştıktan bu yana başlayan bir hayat bu; çünkü Tanrı'nın güzel sözler ve büyük işler olarak somutlaştırıp bana emanet ettiği o gücü senin ortaya çıkarabildiğine inanıyorum. Güneş hoş kokulu kır çiçeklerine hayat verdikçe, benim aşkım da sürececek ve sana adanmaya layık olabilsin diye evrensel ve tüm bayağılıkların üstünde, tüm bencilliklerden de arınmış kalacaktır.

Genç adam ayağa kalktı ve usulca odanın içinde yürümeye başladı. Sonra pencereden baktı ve ufkun arkasından doğan ve nefis ışınlarıyla gökyüzünü dolduran mehtabı gördü. Tekrar masasına dönüp, mektubuna şunu ekledi:

Bağışla beni sevgilim, biz Tanrı'nın elinden birlikte fışkırdığımızda kaybettiğim canımın yarısıydım sen, ama ben sana sırlarımı açarken ikinci tekil şahsı kullandım. Bağışla beni sevgilim.

Dilsiz Hayvan

Dilsiz bir hayvanın bakışlarında sadece bilge bir ruhun gerçekten anlayabildiği sözler vardır.

Hintli Şair

Hayal gücümün aklımı ele geçirdiği bir akşam kentin çevresinde yürüyüşe çıkmış, duvarları çökük, direkleri yıkık ıssız bir evin önünde durmuştum. Çok zaman önce terk edilmiş bu evden hüznü bir sona tanıklık eden tek bir iz kalmıştı sadece.

O zaman bir kül yığınının üstüne yatmış bir köpek gördüm; derisini yaralar kaplamış, sıska vücudunu hastalıklar kırıp geçirmişti. Aşağılanmanın ve umutsuzluğun derin izler bıraktığı bir bakışla bakıyordu batan güneşe; zayıf hayvanlara eziyet eden çocuklardan uzak, bu terk edilmiş ıssız yerden soluklarının sıcaklığını çekmeye başladığını anlamıştı sanki; bu yüzden üzgün gözlerle veda ederek seyrediyordu güneşi. Ona usulca yaklaşırken, acılarını yatıştırabilmek, sefaletine merhamet gösterebilmek için onun dilini konuşabilmeyi ne çok isterdim! Yanına yaklaşıncı korktu benden ve kıınıldı. Felçli ayaklarının üstüne doğrulmak için bütün gücünü toplamaya çalıştı. Ama başaramadı, acı bir yalvarış ve tatlı bir merhamet karışımı bir bakışla baktı bana, şefkat ve sitemle yoğrulmuş bir bakışla, bir adamın dilinden daha anlaşılır, bir kadının gözyaşlarından daha etkili bir dilin yerini tutan bir bakışla süzdü beni. Bakışlarımız kesişince o ka-

dar duygulandım ve etkilendim ki, bakışlarının insan dilinde bilinen sözlere büründüğünü gördüm. Şunu demek istiyorlardı sanki: “Usandım, genç adam! İnsanların zulmünden, hastalık dertlerinden yeterince acı çektim. Var git yoluna, bırak beni, bir parça hayat bulayım şu güneşin sıcaklığından. Âdemoğullarının adaletsizliğinden ve acımasızlığından kaçtım, onların kalplerinden daha yumuşak şu kül yığınının üstüne, onların ruhları kadar yabanıl olmayan şu yıkıntıların arasına sığındım. Varlığınla acı verme bana, sen de adaletin her zaman yetersiz olduğu bir dünyanın sakinisin sadece...”

Ben âdemoğluna hizmet eden zavallı bir hayvanım ancak. Onun evinde dürüst ve sadık, dışarıda, uyanık bekçisiydim. Sıkıntısını da sevincini de paylaştırdım. Yanımda olmadığı zaman düşünürdüm onu, geldiğinde de iyi karşılardım. Yemek artıklarıyla yetinir, onun sıyırdığı kemiklerden mutlu olurdum. Ama yaşlanıp hasta düştüğüm zaman attı beni evinden, hoyrat sokak çocuklarına oyuncak, pisliklere, mikroplara hedef etti beni.

Ey âdemoğlu, ben zavallı bir hayvanım sadece, ama senin insan kardeşlerinle aramda bir benzeşme görüyorum; onlar da yaşları geçip zayıf düştüklerinde daha az geçim sağlıyor, kendilerini kötü durumda buluyorlar. Ben de, gençliklerinde vatan için savaşan, yaşlarının gücüyle ülkesine yararlı olan askerler gibiyim. Ama hayatlarının kışı gelip çattığında ve bir işe yaramadıklarında bir kenara atılır ve unutulurlar. Bir kadın gibiyim de, genç kızken gençlerin kalbini neşelendirmek için güzelleşen, evlenince, çocuklarını yetiştirmek için gecelelerini uykusuz geçiren ve yarının insanlarını beslemek için didinip duran bir kadın... Yaşlanıp güçten düşünce istenmeyen bir eşya gibi bir kenara atılan bir kadın... Ah! Siz âdemoğulları ne kadar adaletsizsiniz!.. Ne kadar da acımasız!..”

Böyle konuşuyordu o hayvanın bakışları; kalbim onu anlıyor, ruhum da ona duyduğum acıma ile insan kardeşlerime dair fikirlerim arasında sallantıda kalıyordu. Gözlerini yumduğunda onu tedirgin etmek istemedim, yoluma devam ettim.

Barış

Fırtına dalları ve ekinleri eğip büktükten sonra dindi. Yıldızlar, patlayan şimşeklerin parçaları gibi belirdiler gökyüzünde. Doğada hiç çatışma olmamış gibi, kırlar, tarlalar yeniden sessizliğe büründüler.

O sırada genç kız odasına girip yatağına diz çökerek iki gözü iki çeşme ağlamaya başladı. Sonra iç çekişleri yayıldı havaya ve ateşli solukları şu sözlere dönüştü: “Ey Rabbim, sağ salim bana ulaştır onu. Gözyaşlarım kurudu, son iç çekişim beni terk etmek üzere. Ulaştır onu bana, sen ki insan aklını aşan bir bilgelikle yöneten Ruhsun. Sabır eziyor beni, umutsuzluk sarmış her yanıma. Savaşın keskin pençelerinden koru onu. Acımasız ölümden kurtar. Güçlülerin zorla elimden aldığı bu genç zayıf adama merhamet et. Ey Aşk! Senin düşmanın olan savaştan daha güçlü ol ve kurtar sevgilimi, çünkü senin oğullarından biridir o. Uzaklaş ondan ey Ölüm! Bırak tekrar görsün beni ya da beni al ona götür!”

O anda içeri genç bir adam girdi, başındaki beyaz sargıların üstünde savaştan kalmış kırmızı lekeler vardı. Genç kıza yaklaştı ve bir gözyaşı, bir tebessümle selamladı onu. Sonra elini tuttu ve kavru lan dudaklarına götürdü. Dokunaklı bir aşkın ve kavuşma sevincinin ahenkli bir şekilde birleştiği bir sesle, “Korkma,” dedi, “uğruna ağladığın adam döndü işte. Neşelen, çünkü barış savaşın senden çaldığını geri verdi

sana; insanlığın oğlu, açgözlülüğün oğlunun senden aldığı-
nı geri getirdi. Sil gözyaşlarını ve gülümse sevgilim. Çünkü
halkların merhamet sahibi ulu kişileri vardır, gaddarlık yö-
neticilerin ruhunu ele geçirdiğinde kendilerini gösterirler.
Canlı döndüğüme şaşırma, çünkü aşk gözle görülür bir işa-
rete sahiptir, onu görmek ölümü uzaklaştırır, düşmanı geri
püskürtür. Benim işte, korkma. Senin güzelliğine ve şu ses-
sizliğe mesken olan bu kulübeyi ziyaret etmek için öte dün-
yadan gelen bir hayalet değilim. Korkma, insanlara aşkın sa-
vaşa üstün geldiğini haykırmak için kılıçlardan ve ateşlerden
kurtulan bir hakikatim ben. Mutluluğunun hikâyesine giriş
olsun diye barış insanlarınca dile getirilen bir sözüm ben.”

Böylece diller düğümlendi ve gözyaşları sözlerin yerini
aldı. Sevinç melekleri bu kulübeciğin üstünde süzüldüler; iki
kalp de veda saatinde yitirdikleri şeye kavuştu.

Sabahın ilk ışıklarında, kırların ortasında durdular, doğa-
nın güzelliğini seyre daldılar. Anlam dolu bir anlık sessizlik-
ten sonra, asker uzaklara, doğuya doğru baktı ve sevgilisine,
“Bak,” dedi, “karanlıkların kalbinden nasıl da doğruluyor
güneş!..”

Şair

O bir rabıtaadır bu dünyayı yarının dünyasına bağlayan. Susamış ruhların suya kandiğı billur bir kaynaktır o. Güzellik ırmağının kıyısına dikilmiş, acıkmış kalplerin aradığı olgun meyvelerle yüklü bir ağaçtır. Her gözeneğimizden sızıp, içimizi iyilik ve incelikle dolduran şarkılar okuyan bir bülbül. Sabahın alacakaranlığında beliren bembeyaz bir buluttur o, gökyüzünü dolduruncaya kadar büyüyüp yükselen, sonra da hayat kırlarının çiçeklerine yağın, onları sulayan. Manevi yolları insanlara öğretmek için tanrılar tarafından gönderilen bir melek. Aşk Tanrıçası İştâr'ın yağla beslediğı ve Müzik Tanrısı Apollon'un yaktığı parlak bir ışıktır o, hiçbir karanlık alt edemez onu, hiçbir söndürücü boğamaz.

Sadeliğe bürünmüş, incelikle beslenen, yaratıcılığı öğrenmek için doğanın kucağına oturup, gecenin sessizliğinde, uykusuz, ruhun inişini bekleyen bir yalnızdır o. Yüreğinin tohumlarını duygu çayırılarına serpen bir ekicidir, insanlar hasadı yapsın, beslensinler diye.

Böyledir şair, insanlar habersizdir hayatından, ancak yüce vatanına dönmek için bu dünyaya veda ettiğı vakit tanrılar onu; insanlardan yalın bir tebessümden başka şey istemeyen, insanlar ondan ocağı, barınağı esirgerken, nefesi havayı güzel ve canlı ruhlarla doldurmak için yükselendir o.

Ne zamana kadar, ey insan, ne zamana kadar, ey evren, toprağı kanla yoğuranlar için gururla meskenler kuracaksınız? Ne zamana kadar size barış ve sevgi sunanlara sırtınızı döneceksiniz? Başları kölelik boyunduruğunun altına alanları ve canileri daha ne zamana kadar yücelteceksiniz? Gün ışığının ihtişamını görebilmeniz için gözlerinin ışığını gecenin karanlığına akıtanları ve mutluluğun tadına varabilmeniz için sefaletin pençeleri arasında ömür tüketenleri ne zamana kadar unutacaksınız?

Bu hayatın hayatı olan siz, ey şairler, acımasızlıklarına rağmen çağları aştınız, bu dünyanın kibir dikenlerine rağmen defne taşlarıyla ayrıldınız buradan. Siz, şairler, taht kurdunuz gönüllerde ve sonsuzdur egemenliğiniz.

Doğduğum Gün

6 Ocak 1909'da Paris'te yazıldı.

Annem, yirmi beş yıl önce bugün dünyaya getirdi beni.

Bugün, çığlık ve çatışma dolu hayatın ellerine bıraktı beni sessizlik.

Yirmi beş kez döndüm Güneş'in çevresinde, Ay çevremde kaç kez dolaştı bilmiyorum. Ama hâlâ ne ışığın sırlarına ermişim ne de karanlığın gizemlerini görebilmişim.

En üstün Evrensel Yasanın etrafında, Yeryüzü ile, Ay ile, Güneş ile, yıldızlarla birlikte yirmi beş kez döndüm. İşte şimdi ruhum, mağaraların dalgaların yankısını yansıtması gibi, bu Yasanın adlarını fısıldıyor. Ruhum varoluşuyla yaşıyor böyle, ama kendi doğasından habersiz, gelgitlerinin şarkısını söylüyor, ama anlamlarını bilemiyor.

Yirmi beş yıl önce, zamanın eli bu tuhaf ve dev gibi dünyanın kitabına yazdırdı adımı. Ve işte ben, anlamı belirsiz bir kehanet sözü gibi, bazen hiçliği, bazen birçok şeyi simgeliyorum.

Gözlemler, düşünceler ve anılar, her yıl aynı gün doluşurlar ruhuma. Geçmiş günleri sıra sıra açarlar önüme, akıp gitmiş gecelerin hayaletlerini gösterirler bana. Sonra, rüzgârın alacakaranlık ufukların üstünden bulutları dağıttığı gibi dağıtırlar onları; uzak ıssız vadilerde artık duyulmaz olan

ırmakların ilahileri gibi, odamın bir köşesinde ortadan kayboluncaya kadar onları savururlar.

Her yıl, bu aynı günde, benim ruhumun ilk taslağını yapan ruhlar beni ziyaret etmek için dünyanın dört bucağından akın akın gelirler. Etrafımda toplanıp hüüzünlü tekdüze anma şarkıları okurlar. Sonra görünür dünyanın ardında gözden kaybolmak üzere usulca geri çekilirler; terk edilmiş bir harman yerine konup da, yiyecek taneler bulamayınca, başka yere süzölmek için uzağa havalanmadan önce bir süre uçuşan kuş sürüleri gibi uzaklaşırlar yanımdan.

Bugün, geçmiş hayatımın duygusu dikilir karşıma, sanki uzun süre bakacağım ve geçmiş yılların, ölülerin yüzleri gibi morarmış yüzlerinden ve umutların, düşlerin ve dileklerin yaşlıların yüzleri gibi buruşmuş çizgilerinden başka bir şey göremeyeceğim buğulu bir aynada görünür bana. Sonra gözlerimi kapatır, tekrar bakarım bu aynaya, ama kendi yüzümü görürüm ancak. Dikkatle bakarım yüzüme, kederden başka şey göremem, sonra sorguya çekerim bu kederi, ama konuşamaz o. Ah! Bu keder konuşmuş olsaydı, en büyük mutluluktan da daha tatlı olurdu!

Bu yirmi beş yıl boyunca, çok sevdim. Çoğu zaman insanların nefret ettiklerini sevdim, değer verdiklerinden nefret ettim. Gençliğimde sevdiğimi bugün sevmeye devam ediyorum, bugün sevdiğimi de hayatımın sonuna kadar seveceğim. Aşk sahip olabildiğim tek şeydir, hiçbir güç de beni ondan yoksun edemeyecektir.

Çok defa ölümü sevdim. Tatlı sözlerle çağırdım onu, gizli, açık kur yaptım ona. Ama, ölümden hiç vazgeçmediysem ve ona karşı sorumluluklarımı hiç aksatmadıysam da, hayata âşık oldum. Çünkü bana göre ölüm ve yaşam güzellikte ve hazda eşittir, şiddetli arzumu ve özlemimi beslemek için ortaklaşa çalışırlar, sevgimi ve şefkatimi de paylaşırlar.

Özgürlüğü sevdim, ona duyduğum sevgi, insanların haksızlığa ve alçaklığa tutsak edildiğini öğrendikçe daha da

büyüyordu; halk yığınlarını bilgisizliğe mahkûm edenlerin biçimlendirdiği, sonu gelmez cehaletin yükselttiği, kölelerin de dudaklarıyla parlattığı o korkunç putlara insanların boyun eğdiğini gördükçe de özgürlüğe olan tutkum yoğunlaşıyordu. Bununla birlikte bu köleleri özgürlüğe bağlılığımdan dolayı seviyor, merhamet ediyordum onlara, çünkü onlar, yırtıcı hayvanlara ait olduğunu görmedikleri ağızları kucaklayan, anlamadan sinsi engereklerin zehrini soluyan, bilmeden kendi tırnaklarıyla kendi mezarlarını kazan körlerdir. Özgürlüğü her şeyden daha çok sevdim, çünkü onu, yalnızlığın kemirdiği genç bir kız gibi gördüm, tek başına olmaktan öyle incelmışti ki konutlar arasından geçen, sokak köşelerinde durup gelip geçenlere seslenen şeffaf bir gölge olmuştu, kimse ona kulak asmıyor, dönüp bakmıyordu.

Bu yirmi beş yıl boyunca bütün insanlar gibi mutluluğu sevdim. Her gün, uyanır uyanmaz, herkesin çağırdığı gibi çağırırdım onu. Ama ne herkesin yürüdüğü yollarda buldum onu ne de saraylarının çevresinde ayak izlerini gördüm, tapınaklarından sesinin yankısının yayıldığını da duymadım. Onu ararken kendimi yalnız hissettiğim zaman, ruhumun şu sözü kulağıma fısıldadığını duydum: “Mutluluk kalbin derinliklerinde doğup büyüyen genç bir kızdır, hep kalbin etrafındadır ama asla içine gelmez.” Ne zaman mutluluğun genç kızını göreyim diye kalbimi açtıysam, onun aynasını, yatağını ve giysilerini buldum, ama o kız hiç yoktu orada.

İnsanlığı sevdim, çok sevdim onu. Bana göre, insanlar üç kısımdır: Biri hayatı lanetler, biri hayatı kutsar, öbürü de onu temaşa eder. Birincisini acılarından, ikincisini bağışlayıcılığından, üçüncüsünü de anlayışından dolayı sevdim.

Böyle yirmi beş yıl geçti. Günlerim, gecelerim, birbirinin peşi sıra, kanat çırparak adeta, güz rüzgârlarına savrulan ağaç yaprakları gibi, düştüler hayatımdan.

Bugün, dağın doruğuna varan yolun yarısında* bir mola veren o yolcu gibi, bir an durup düşünüyorum. Her yana bakıyorum, ama güneşin karşısında, “Bu bana ait,” diyerek parmakla gösterebileceğim geçmişimden tek bir iz bulamıyorum. Siyah mürekkep izleriyle dolu yaprakların, zıt ve uyumlu çizgilerle, renklerle dolu tuhaf ve dağınık resimlerin dışında, mevsimlerimin hasadını da bulamıyorum. Tohumlarını toprağın bağrına gömen şu çiftçi gibi, ben de duygularımı, düşüncelerimi ve düşlerimi şu dağınık yazılara, şu etrafa saçılmış taslaklara gömdüm. O çiftçi hasat mevsimini akşam evinde umutla bekliyor. Bense kalbimin tohumlarını, hiçbir beklenti ve umut içinde olmadan yerinde bıraktım.

Ve şimdi, hayatımın bu evresinde, geçmiş, keder sisleri arkasından görünüyor bana, gelecek de geçmişin tülleri arkasından geliyor gözlerimin önüne. Ayakta dikilmiş, pence-remmin camından bakıyorum varoluşa. İnsanların yüzlerini görüyorum, boşlukta yükselen seslerini duyuyorum, binalar arasında adımlarının düzenini seyrediyor, ruhlarının hafifçe dokunuşunu, arzularının dalgalanışını ve kalplerinin atışını hissediyorum. Bakıyorum ve çocukların oynadıklarını, koşuşmalarını ve gülmekten kırılarık birbirlerine avuç avuç toprak attıklarını görüyorum. Genç adamlar görüyorum, güneş ışınlarıyla katrmerlenen bulutların kenarlarında gençlik şiirleri okur gibi başları dik, kararlılıkla yürüyorlar. Genç kızlar görüyorum, rüzgârda salınan dallar gibi yürüyorlar, sabah çiçekleri gibi gülümsüyor, arzu ve sevgiyle kırpışan gözkapaklarının arasından genç adamlara bakıyorlar. Kısa adımlarla yürüyen, sırtı bükülmüş, bastonlarına dayanıp, kaybettikleri incileri arıyorlarmış gibi bakışlarını yere dikmiş ihtiyarlar görüyorum.

* Yirmi dört yaşının alacakaranlığından yirmi altı yaşının şafağına kadar yazılmış bu düz şiirin tam ortasında, Cibran kırk sekiz yaşında ulaşacağı ölümünü sezmişti: “*dağın doruğuna varan yolun yarısında...*”

Penceremde ayakta durmuş bu manzaraları seyrediyorum ve bu, kimi dinginlikle yürüyen, kimi kentin sokaklarında ve ara yollarında her yöne uçuşarak hareket eden bu hayaletler üstüne düşünüyorum. Sonra şehrin arka tarafına bakıyorum ve kırları, sakladıkları tüm o dehşet verici güzellikleri görüyorum. Söz dolu sessizliği, dimdik tepeleri, yükseltilmiş arazileri, büyüüp serpilmiş ağaçları, dalgalanan çimenleri, mis kokulu çiçekleri, şarkı söyleyen ırmakları ve ötüşen kuşları düşünüyorum. Kırın ötesine bakıyorum sonra, denizi ve derinliklerine gömülü harikaları, gariplikleri, mezarlıkları ve sırları görüyorum. Yüzeyindeki köpüklü, öfkeli, sinsi ve gamsız dalgaları, yükselen, dağılan ve yeniden düşen girdapları görüyorum. Sonra denizin de ötesine bakıyorum ve yüzen dünyaları, parıldayan yıldızları, güneşleri, uyduları, gezegenleri ve sabit yıldızlarıyla sonsuz uzayı, başlangıcı da sonu da olmayan bir kanuna itaat ederek, sınırı da ölçüsü de olmayan bir kanun sayesinde birbirlerini etkileyen itme ve çekme kuvvetlerini, uyum halinde ve çatışırken, oluşma, dönüşme ve birleşme anlarında görüyorum.

Penceremin camından bakıp bütün bunların üzerine düşünüyorum, sonunda yirmi beş yılımı da, benden önce gelen kuşakları ve bu yılların arkasından gelecek yüzyılları da unutuyorum. Varlığım ve çevrem, gizlediği ya da ortaya çıkardığı her şeyle birlikte, derinliği Yaradılışın içine kadar çekilen, yüksekliliği Ebediyete doğru uzanan bir boşluk içinde titreyen bir bebeğin iç çekişi gibi görünüyor bana.

Ama yine de, bu parçacığın, bu ruhun, ben dediğim bu varlığın varoluşunu hissediyorum. Onun kımıldayışını hissediyor, çalkantısını duyuyorum. Şimdi, kanatlarını boşluğa açıp ellerini uzatıyor her yöne, sonra bu, onu varoluş sahnesine çıkaran güne benzer günde heyecandan titriyor. O zaman, varlığının en kutsal yerinden çıkan gök gürültüsünü andıran bir sesle haykırıyor: “Barış seninle olsun, ey Hayat! Barış seninle olsun, ey Uyanış! Barış seninle olsun, ey Görüş!

Barış seninle olsun, ey sen, karanlığı aydınlığınla dolduran Gün! Barış seninle olsun, karanlıkları sayesinde göğün ışıklarını ortaya çıkaran ey Gece!

Barış sizinle olsun, ey Mevsimler! Barış seninle olsun, gençliğini toprağa geri getiren ey İlkbahar. Barış seninle olsun, güneşin şanını haykıran ey Yaz! Barış seninle olsun, çabaların meyvelerini ve zahmetlerin hasadını sunan ey Sonbahar! Barış seninle olsun, başkaldırışınla doğaya yeniden güç veren ey Kış!

Barış sizinle olsun, yılların sakladıklarını her yöne yayan siz ey Yıllar! Barış sizinle olsun, kuşakların kirlettiklerini temizleyen ey Kuşaklar! Barış seninle olsun, bizi kusursuzluğa doğru götüren ey Zaman!

Barış seninle olsun, hayatın dizginlerini sıkıca tutan ve güneşin örtüsü arkasında bizden gizlenen ey Ruh! Barış seninle olsun, ey Kalp! Çünkü gözyaşlarına boğulurken bile kurtuluşu kötüleyemiyorsun. Barış sizinle olsun, ey Dudaklar! Acının tadına vardığınız halde barışın adını anıyorsunuz!”

Çocuk İsa ve Sevgi Bebek

Sevgilim, dün yalnızdım bu dünyada, yalnızlık ölüm gibi acımasızdı. Yüce kayaların gölgesinde biten çiçek gibi yalnızdım, ne bu hayatın benim varlığımdan haberi vardı, ne de benim hayatın varoluşundan. Bugün, ruhum uyandı ve seni yanında ayakta gördü. Çobanın Yanan Çalıyı gördüğünde yaptığı gibi, saygıyla ve sevinç içinde karşında diz çöktü.

Sevgilim, dün rüzgârın parmakları pürtüklü, güneşin ışınları bitkindi. Sis toprağın yüzünü kaplamış, deniz dalgalarının çalkantısı yıldırım gürültüsünü andırıyordu. Nereye dönsem, yanı başımda dikilmiş, acı çeken özümden başka şey görmüyordum; karanlık gölgeler aç kargalar gibi etrafımda yükselip alçalıyorlardı. Bugün, hava daha hafif, ışık doğayı doldurmuş, dalgalar yatışmış ve bulutlar dağılmış. Nereye baksam, hayatın sırlarıyla birlikte gördüğüm sensin; bu sırlar, bir serçenin, sakın sularında yıkandığı durgun gölün yüzeyinde gövdesiyle çizdiği daireler gibi çevirmişler seni.

Dün, gecelerin düşüncesinde sessiz bir söz idim, sonra günlerin dudaklarında sevinçli bir şarkı oldum. Her şey bir bakış, bir söz, bir iç geçirme ve bir öpücükten dokunmuş tek bir bir anda dönüşüverdi. Bu an, sevgilim, ruhumun eski eğimlerini ve onun gelecekteki umutlarını birleştirdi. Toprağın karanlık kalbinden gün ışığına doğru fıskıran beyaz gül gibiydi bu. Bu an, bütün kuşaklar için İsa'nın doğumu ne ise,

benim tüm hayatım için de o oldu; çünkü ruh, saflık ve sevgi doluydu, çünkü benim vicdanımı boğan karanlığı bir ışık huzmesine, hüznümü sevince, acımı mutluluğa dönüştürdü.

Sevgilim, aşk alevleri uyumsuz imgeler halinde ve çeşitli biçimlerle dalgalanarak iner gökten, ama bu dünyadaki eylemleri ve etkileri aynıdır: Yalnız insan yüreğinin en gizli sırlarını aydınlatan mavi alev, yükseklerden inen ve hütün ulusların karanlıklarını dağıtan o parıltılı büyük aleve benzer. Çünkü tek bir ruh, bütün insanlık ailesi ruhuyla aynı öğeleri, aynı arzuları ve aynı duyguları taşır.

Sevgilim, Yahudiler onları ulusların köleliğinden kurtarmak için zamanın şafağından beri o büyük vaadin gelmesini bekliyordu. Büyük ruh Yunanistan'da Jupiter ve Minerva inancının zayıfladığını görüyordu, çünkü zihinler maneviyatla doyurulmuyordu artık. Yüce akıl Roma'da düşünüyor ve Apollon inancının gittikçe daha az duygulandırıcı olduğunu ve Venus'ün ebedi güzelliğinin gittikçe eskidiğini saptıyordu. Bütün ulusların –bilmeden de olsa– madde üstü bir öğrenime büyük bir ihtiyacı vardı; güneşin ışığından ve hayatın güzelliğinden yararlanma mutluluğunu komşusuyla paylaşmayı öğreten bir zihin özgürlüğüne karşı derin bir arzuları vardı. Böyledir o harika özgürlük, insanların birbirlerine yaklaşmasının kendi mutlulukları için gerekli olduğuna herkesi inandırdıktan sonra insanın hiç korkmadan görünmez güce yaklaşmasını sağlar.

Bütün bunlar, sevgilim, iki bin yıl öncesine kadar uzanıyor; o zaman insan kalbinin duyguları görünür dünyanın üstünden uçuyor, Evrensel ve Ebedi Ruh'a yaklaşımdan korkuyordu; Ormanların Tanrısı Pan çobanların ruhunu endişeyle dolduruyor, Güneş Tanrısı Baal, zayıfların ve yoksulların kalplerini rahipleri eliyle ezip geçiyordu.

Bir gecede, bir saatte, hatta zamandan daha etkili, zamanın kütüğünde kayıtlı olmayan bir anda, ruhun dudakları aralandı ve “hayat” sözcüğünü dile getirdi; başlangıçta, ru-

hun kalbinden dışarı çıkmamış olan, sonra, çobanların sürülerini yırtıcı hayvanlardan korudukları gösterişsiz bir yerde, bir insan kızının kollarında büzülmüş bir çocuk olarak ete kemiğe bürünmesi için ay ve yıldız ışıklarıyla birlikte inen o “hayat” sözcüğünü fısıldadı... Bir ahırın kuru samanları üstünde uyuyan bu çocuk –kölelik boyunduruğu altında ezilmiş kalplerin, bilgeliğe ve anlayışa ulaşmak isteyen aç ruhların tahtına oturmuş bu kral–, yoksul annesinin giysilerine sarılmış bu bebek, yüreğinin saflığıyla, güç esasını Jupiter’in ellerinden alıp, koyunlarının ortasında otlar üstüne uzanmış sefil çobana geri verdi. Yumuşak başlılığıyla, bilgeliği Minerva’dan alıp, göl kenarında kayığında oturan yoksul bir balıkçının dudaklarına koydu. Ruhunun hüznüyle, sonsuz mutluluğu Apollon’dan çıkarıp, kapılarda dilenen kırık kalbe sundu. İhtişamıyla, güzelliği Venus’ten boşaltıp, canilerin vahşetinden ürken günahkâr bir kadının ruhuna yaydı. Baal’i kovdu kudret tahtından, tarlasına alınının teriyle karışmış tohumlar eken mutsuz köylüyü onun yerine oturttu.

*

Sevgilim, dün, duygularım İsrail’in on iki kabilesine benzemiyor muydu? Gecenin sessizliğinde, beni hayatın zincirlerinden ve sıkıntılarından kurtaracak bir kurtarıcının gelişini beklemiyor muydum? Geçmiş uluslar gibi, korkunç bir ruh açlığı beni kemirmiyor muydu? Terk edilmiş mahallelerde kaybolmuş bir çocuk gibi, hayat yollarında dolaşmamış mıydım? Ruhum, hiçbir kuşun gagalayıp öldürmediği, doğal güçlerin onu yaşatmak için çatlatmadığı, taşın üzerine konmuş bir tohum değil miydi? Bütün bunlar dündü, sevgilim, o zaman düşlerim ışığa yaklaşmaktan korkarak karanlık köşelerde sürünüyordu; umutsuzluk kaburgalarımı büküyor, sıkıntı doğrultuyordu. Bir gecede, bir saatte, hatta hayatımın yıllarından daha güzel, hayatımın yıllarında kaydedilemeyen bir anda, yüce ışığın çember merkezinden indi ruh. O bana senin gözlerinin arkasından baktı ve senin

dudakların vasıtasıyla konuştu benimle. Aşk bu bakıştan ve bu sözden fışkırdı ve kalbimin kanatları içinde ortaya çıktı... Göğsümün ıssız ahırında büzülen o sonsuz sevgi –duyguların pamuğuna sarılmış o muhteşem sevgi–, ruhun göğsüne yaslanmış o körpe bebek, hüznü benim vicdanımda neşeye, umutsuzluğu zafere, yalnızlığı da mutluluğa dönüştürdü. İçimdeki benlik tahtına oturmuş bu kral, sesiyle günlerime hayat verdi; parmaklarıyla, gözyaşlarımdan kızarmış gözlerime ışık getirdi. Sağ eli umutlarımı çıkardı umutsuzluk çukurunun dibinden.

*

Bütün zaman geceden başka şey değildi sevgilim. Şafak söktü, gün doğacak, çünkü çocuk İsa'nın soluğu uzayın ince parçacıklarına sızdı ve göklerin boşluğunda eridi. Hayatım bir hüzündü sadece, şimdi sevinçtir ve sonsuz mutluluk olacak, çünkü bebeğin kolları sarıldı yüreğime ve kucakladı ruhumu.

Ruhlar Sırlarını Açıyor

Uyan sevgilim! Uyan! Ruhum uçsuz bucaksız denizlerin ötesinden sesleniyor sana, kanatlarını açmış, öfkeden köpüren dalgaların üstünden süzülüyor sana doğru. Uyan! Her şey sakın şimdi. At nallarının ve gelip geçenlerin adım sesleri boğuldu sessizliğin içinde ve uyku sarıldı insanların ruhlarına. Böyle uyanık kaldım, tek başına, çünkü şiddetli arzu uykuya düştüğüm anda çıkarıyor beni uykudan; sıkıntılar beni uzaklaştırmaya çalıştığında, aşk beni sana yaklaştırıyor. Örtülerimin içinde saklanan unutuş hayaletlerinden korktuğum için, sevgilim, yatağımı terk ettim; iç çekişlerim gözlerimin önünde bomboş olmuş sayfalardan sözcükleri sildiği için kitabımı bıraktım elimden. Uyan! Uyan, sevgilim, uyan da dinle beni!

– Benim, sevgilim! Denizlerin ötesinden duydum çağrını, hissettim kanatlarının dokunuşunu. Uyandım ve odamdan çıktım, çimenlerde yürüyorum. Gecenin çiyləri ıslattı ayaklarımı, eteklerimi... Çiçekli bir badem ağacının dalları altında, ayakta, ruhunun çağrısını dinliyorum, ey sevgili!

– Konuş, sevgilim! Bırak soluğunu, Lübnan vadilerinden bana ulaşan rüzgârlarla akıp gelsin. Konuş! Seni duyacak tek kişi benim; gece bütün yaratıkları ocaklarına yolladı, uyku da kent sakinlerini uyuşturdu neredeyse. Sadece ben uyanığım şimdi.

– Gök bir tül dokudu ay ışığıyla ve yaydı Lübnan'ın vücudunun üstüne, sevgilim!

– Gökyüzü gecenin karanlığından kalın bir palto yaptı, fabrika dumanları ve ölümün soluklarıyla astarladı onu ve kentin göğsünü örttü sevgilim!

– Kentin sakinleri uykuya dalmışlar ceviz ağaçları ve söğütlerin ortasındaki kulubelerinde. Ruhları düşlerin tiyatrosuna doğru koşuyor sevgilim!

– İnsanların belleri bükülmüş altın yükleri altında, dizleri gevşemiş açgözlülüklerinden, gözkapakları ağırlaşmış yorgunluktan. Çöktüler yataklarına, kalpleri korku ve umutsuzluk hayaletleri yüzünden işkence altında, sevgilim!

– Geçmiş kuşakların hayaletleri sardı vadileri, kralların ve peygamberlerin ruhları dalgalandılar tepelerde. Benim düşüncem daldı anıların tiyatrosuna, bana Keldanilerin yiğitlerini, Asurluların ihtişamını ve Arapların soyluluğunu gösterdi.

– Hırsızların kara ruhları sardı sokakları, pencere çatlaklarından arzu engereklerinin kafaları fırladı, ölüm hırıltılarına karışmış hastalık kokuları dolaştı sokak köşelerinde. Bellek kaldırdı perdeyi unutuşun üstünden ve bana Sodom'un iğrençliklerini ve Gomorra'nın günahlarını gösterdi.

– Dallar dalgalandı, sevgilim, sesleri de, Süleyman'ın ilahilerini, Davud'un harpinden çıkan ezgileri ve El-Mevsilî'nin* şarkılarını kulaklarıma tekrarlamak için vadideki ırmakların uğultusuna karıştı.

– Mahallenin çocukları açlıktan kıvranıp, titreyip durdular, annelerin acı ve umutsuzluk döşeklerinde inleyip durmaları hiç kesilmedi, sefaletin hayaletleri zayıfların yüreklerine korkular ekte. Yüreğimi sızlatan hıçkırıklarını ve acı inlemelerini duydum.

* İshak El-Mevsilî (Bağdat, 767-850), Abbasi halifesi Harun Reşid zamanında yaşamış ünlü bir müzisyen ve o dönemin büyük şarkıcısı Zîryab'ın hocası.

– Nergis ve zambakların kokusu, sedirlerden esen tatlı rüzgârlarda erimeden, dağınık tepelerin ve dolambaçlı geçitlerin üstünden meltem dalgalarıyla taşınıp dağılmadan önce yasemin ve mürver ağacının kokusuna sarılmak için yayıldılar havaya. Ruh böylece sevgiyle heyecanlandı ve havalanıp uçuşma arzusunı kapıldı.

– Sokakların pis kokuları hastalık mikroplarına karıştı. Küçücük ve görünmez oklarla adeta koku duygusunu yaralayıp, havayı zehirlediler.

– Sabah oldu işte, sevgilim! Uyanışın parmakları okşadı uyuyanların gözkapaklarını. Menekşe renkli ışınlar fırladılar gecenin arkasından ve hayatın kararlılığını ve şanını ortaya çıkarmak için kaldırdılar perdesini gecenin. Böylece vadinin yamaçlarında sakince nöbet tutan köyler uyandı. Kiliselerin çanları, sabah duasına yaptıkları tatlı çağrılarla doldurdu havayı, mağaralar bu yankılarla çınladı, bütün doğa duaya başladı sanki. Danalar çıktılar ahırlarından, koyunlar ve keçiler kırlarda çiy damlalarıyla parlayan otların tepelerini yemek için çitlerini terk ettiler. Çobanlar kavallarını üfleyip sürünün önünden gittiler; küçük kızlar da kuşlarla birlikte sürülerin arkasından şarkılar söyleyip sabahı selamladılar.

– Sabah oldu, sevgilim! Günün ağır elleri açıldı birbirlerine sokulmuş evlerin üzerinde. O zaman pencerelerin perdeleri aralandı ve kapılar sonuna kadar açıldı. Somurtkan yüzleri ve kızarmış gözleriyle, nasipsiz insanlar fabrika yoluna düştüler, gövdelerini ölümün yaşamı sıyrarak geçtiği yere sürüklediler. Sanki zorla korkunç ve uğursuz bir savaşa götürülüyorlarmış gibi, kırıksık alınlarında umutsuzluğun ve korkunun hayaleti belirliyordu. Şimdi, aceleci ve ağgözlü bir kalabalıkla uğulduyor sokaklar. Her taraf demir şıkırtıları, tekerlek gıcırtiları ve buhar ısıklarıyla doldu. Kent şimdi güçlünün zayıfı ezdiği, merhametsiz zenginin nasipsiz yoksulun çabalarını kendine mal ettiği bir savaş alanıdır.

– Burada hayat çok güzel, sevgilim! Işık ve şefkatle yoğrulmuş bir şairin kalbine benziyor.

– Burada hayat çok acımasız, sevgilim! Suçlarla ve tehlikelerle dolu bir caninin kalbine benziyor.

Ey Rüzgâr!

Bazen sevinç ve neşeyle esip geçiyor, bazen inleyip sızlanıyorsun. Seni görmeden duyuyor, fark etmeden hissediyoruz. Ruhlarımızı boğmadan suya batıran, kalplerimiz telaşsız, kaygısızken onları karıştıran bir aşk okyanusu gibisin.

Tepelere çıkıyor, vadilere inip ovalara ve çayırlara uzanıyorsun. Çıkarken çok kararlısın, inerken çok zarif, yayılırken çok incedin. Zayıflara ve düşkünlere karşı hoşgörülü olmayı, güçlülere ve kibirlilere yukarıdan bakmayı bilen iyiliksever bir hükümdar gibisin.

Sonbaharda, ağaçları ağlatacak kadar uğuldarsın vadilerde. Kışın öyle şiddetle başkaldırırsın ki bütün doğa ayaklanır seninle. İlkbahar geldiğinde dermanın kesilir, bu sayede de uyanır bütün bahçeler kırlar. Yazın sessizlik örtüsünün arkasında kaybolursun, o kadar ki, güneş, ısıyla seni bir kefene sarmadan önce oklarıyla yaralanıp öldüğünü sanırlar.

Ama acaba uğulduyor muydun sonbaharda, yoksa ağaçları giysilerinden soyduktan sonra onların utanmasına mı gülüyordun? Kışın öfkeli miydin, yoksa karla sıvanmış gecelerin mezarları etrafında dans mı ediyordun? İlkbaharda dermanın mı kesiliyordu yoksa mevsimlerin en genci olan sevgilini uyandırmak için, uzun ayrılıktan usanmış bir âşık mıydın onu derin bir iç çekişle uyandırmak isteyen? Yazın

ölmüş müydün, yoksa bağ kütükleri arasına, harman yerlerine, meyvelerin kalbine mi sinmiştin?

Hayatın daracık sokakları hastalıkların kokusunu taşıttı sana, tepeler de çiçeklerin kokusunu. Büyük ruhlar da böyle katlanırlar hayatın acılarına, sessizce, sevinçlerini de böyle karşılarlar.

Gülün kulağına tuhaf sırları fısıldarsın, onları anlar gül, böylece şaşırır bazen, bazen de gülümser. Tanrılar da böyle yapar insanların ruhlarına.

Şurada yavaş, burada hızlı, orada daha da hızlı esersin, ama asla durmazsın. İnsanın düşüncesi de böyledir, eylemle yaşar, uyuşukluktaysa ölür.

Gölün yüzüne şiirler yazıyor, sonra siliyorsun. Kararsız şairler de böyle yapar.

Güneyden gelirsin, aşk gibi sıcak; kuzeyden gelirsin, ölüm gibi soğuk; doğudan gelirsin, ruhların okşaması gibi hafif; batıdan gelirsin, nefret gibi şiddetli. Yazgı gibi başına buyruk musun? Yoksa bize sırlarını ilettiğin o dört yönün habercisi mi?

Öfkeyle geçersin çöllerden, dağıtırsın kervanları acımadan, sonra kumlara gömersin. Dalların yaprakları arasından şafak ışınlarıyla dalgalanan, sana tutkun çiçeklerin sallandığı ve senin soluklarından sarhoş otların sendeleyip durduğu vadi geçitlerine düşler gibi ustaca sokulan o gizli akıntı sen misin peki?

Denizin derinliklerinde yaşayan canlıları yerinden edecek kadar, denizi öfkeden köpürtünceye kadar ayaklanırsın ona karşı, açarsın o uçurum gibi ağzını ve tek bir acı yudumda yutarsın gemileri, canları. Peki, evlerin etrafında koşuşan çocukların örgülü saçlarını şefkatle okşayan o gönül okşayıcı da sen misin?

*

Ruhlarımızla, iç çekişlerimizle ve soluklarımızla birlikte nereye götürüyorsun bizi böyle alelacele? Nereye taşıyorsun

gölüşlerimizin çizgilerini? Kalplerimizden fışkıran kıvılcımları ne yapıyorsun? Batan güneşin ötesine, bu hayatın ötesine mi götürüyorsun onları? Yoksa uzak mağaralara ve korkunç oyuklara doğru bir kurban gibi sürüklüyor musun onları, onlar bitap düşüp yok oluncaya kadar bir o yana bir bu yana savurmak için?

Gecenin sessizliğinde kalpler sana teslim ediyor sırlarını, şafakta, gözler sana taşıyor gözkapaklarının kırpışmasını. Kalplerin hissettiklerini, gözlerin gördüklerini hatırlıyor musun peki?

Yoksul, yarasının yankısını, yetim acısını ve üzgün kadın da iç çekişlerini senin kanatlarının arasına bırakıyor. Yabancı özlemini, yalnız insan iç sıkıntısını, günahkâr kadın da dertlerini senin eteklerinin kıvrımlarına emanet ediyor. Şu yoksulların, güçsüzlerin güvenip de sana emanet ettiklerine özen gösteriyor musun? Yoksa her şeyi bağrına verdiğimiz şu toprak gibi her şeyi emip kendine mi topluyorsun?

Duyuyor musun bu çağrışı, bu sızlanışı, bu sesleri ve bu ağlayışları? Yoksa sen de, insanlar arasında, uzanan ellere kayıtsız, yükselen feryatlara sağır kalan şu güçlüler gibi misin?

Duyuyor musun, duyan için hayat olan sen, duyuyor musun?

Âşığın Dönüşü

Gece çöker çökmez, sırtları kılıç ve mızrak darbeleriyle parçalanmış düşmanlar kaçıp uzaklaştılar. Fatihler zafer sancaklarıyla, vadinin kumunu döven atlarının nal sesleriyle uyumlu zafer ilahileri söyleyerek döndüler.

Ay Fammü'l-Mizâb arkasından doğmaya başladığında, bayırın tepesinin yakınındaydılar. O sırada, savaşçıların ruhları kadar yüce olan kayalar ortaya çıktı; Sedir ormanı Lübnan'ın göğsünde bir şeref madalyası gibi göründü.

Ay ışığı silahlarının üstünde parıldarken, uzaktaki mağaralar haykırıışlarını taklit ederken, onlar ilerlemeye devam ettiler. Bayırın tepesine vardıklarında, kül rengi kayaların ortasında, sanki bu kayalardan yontulmuş bir heykel gibi dikilen bir atın kişnemesi üzerine durdular. Meraklanmışlardı, yaklaştılar ve kanlar içinde, toprağa uzanmış, hareketsiz bir ceset gördüler. Kıta komutanı bağırdı: "Kılıcını gösterin bana, sahibinin adını söyleyeceğim size!" Birkaç atlı bineklerinden indi, yerde yatan adamın etrafına toplanıp, bilgi edinmeye çalıştılar. Bir süre sonra içlerinden biri komutana dönüp, boğuk bir sesle, "Parmakları donmuş," dedi, "kılıcın kabzasına sarılmışlar sıkıca. Kılıcını elinden almak şeref-sizlik olur." Bir öteki, "Kan bir kın gibi kaplamış kılıcı, çeliği görünmüyor," dedi. Bir öteki de şunu ekledi: "Elindeki ve kabzadaki kan öyle kurumuş ki, kılıcın demiriyle adamın kolu kaynaşmış, tek parça olmuşlar adeta."

Komutan atından indi. Ölüye yaklaştı ve şöyle dedi: “Başını kaldırın da, ay ışığı aydınlatsın yüzünü.” Hemen yaptılar dediğini, ölümün arkasından yüzü görüldü, gücün, yiğitliğin ve azmin izlerini taşıyordu bu yüz. Akla tutku ve cesareti getiren yiğit bir süvarinin yüzüydü. Hem kederli hem mutlu bir adamın yüzüydü bu; düşmanla karşılaştığında kaşlarını çatmış, ölümle buluştuğunda dudaklarında bir tebessüm belirmiş bir adamın yüzü. O gün savaşa katılmış, zaferin ilk anlarını görmüş, ama arkadaşlarıyla birlikte bunu kutlayacak kadar hayatta kalamamış Lübnanlı bir kahramanın yüzüydü bu. Başından kefiyesini çıkarıp, solgun yüzünden savaş alanının tozunu sildiklerinde, korkuya kapılan komutan acı acı bağırmaya başladı: “Es-Sabiyy’in oğlu bu! Ne büyük bir kayıp!” Adamlar inleyerek bu adı tekrarlardı. Sonra, zafer şarabından sarhoş olmuş kalpleri ansızın ayılmış gibi, sustular. Bu kahramanın kaybının zafer şanından daha önemli olduğunu anladılar. Korkunç görüntü mermer heykeller gibi dondurmuştu onları, kurutmuştu dillerini. Ölüm, kahraman savaşçıların ruhunda bunlara neden olur sadece. Ağlamalar, hıçkırmalar sadece kadınlara yaraşır; çığlıklar, sızlanmalar da çocukların işidir. Kılıç adamlarına ağırbaşlı ve saygılı bir sessizlik, kartalın pençeleriyle avının boğazını sardığı gibi, kalpleri kuvvetle saran bir sessizlik uygun düşer; gözyaşlarından ve yakınmalardan daha etkili, acıya daha çok dehşet ve tehlike yükleyen bir sessizlik; ruh büyüklüğünü dağların doruğundan dipsiz derinliklere kadar indiren bir sessizlik; fırtınayı haber veren, ama patlayacak olan o fırtınadan daha da etkili bir sessizlik.

Ölümün genç adamı nereden vurduğunu görmek için yerde yatan cesedi soydular. Göğsünde, gecenin sessizliğinde ruh yüceliğinden bahseden köpüklü dudaklar gibi açık kılıç yaraları vardı. Komutan yaklaştı ve cesedi daha yakından incelemek için diz çöktü. Kolunun çevresinde düğümlenmiş, kenarları yaldızlı ipliklerle süslenmiş yazmayı tek fark eden

o oldu. Hiç konuşmadan inceledi ve ipek eğiren eli ve iplikleri dokuyan parmakları tanıdı. Yazmayı giysilerle örttü ve titreyen eliyle kasılan yüzünü gizleyerek yavaşça geri çekildi. Kuvvetiyle düşmanların kafalarını geri püskürten bu el, şimdi gücünü yitirmiş görünüyor, gözyaşlarını silerken titriyordu. Bu el, yiğitçe savaşa atılan ve yere serilen genç bir adamın koluna bir sevgilinin parmaklarıyla dolanan bir eşarba dokunmuştu az önce; o genç adam sevgilisine doğru arkadaşlarının omuzları üstünde gidecekti şimdi.

Komutan ölümün haksızlığını ve aşkın gizemini düşünürken, adamlardan biri şunu önerdi: “Şu meşenin altında bir mezar kazalım, kökleri onun kanıyla sulanır, dalları da gövdesinden kalanlarla beslenir. Ağaç gücünü ondan alır ve ölümsüz olur. Meşe onun gücünün simgesi olur, şu tepelerin bağrında onun yiğitliğini temsil eder.”

Başka bir adam, “Sedir ormanına taşıyalım onu,” dedi, “kilisenin yanına gömelim. Böylece haçın gölgesi onun kuru kemiklerini kıyamete kadar korur.”

Bir başkası, “Onu buraya gömmek gerekir, toprağın, kanıyla sulandığı yere,” dedi. “Bırakalım kılıcı elinde kalsın, mızrağını yanına dikelim, atını mezarının üstüne devirelim, silahları da yalnızlığında arkadaş olsun ona.”

Bir başkası, “Düşmanın kanıyla kaplanmış bir kılıcı gömmeyelim,” dedi, “ölüme meydan okuyabilen bir savaş atını devirmeyelim ve ellerde sallanmaya, kollarını sağlamlığına alışmış olan bir silahı haşin bir toprağın üstünde bırakmayalım. Onu ailesinin yanına götürelim daha iyi, en iyisi bu.”

Bir başkası, “Diz çökelim,” dedi, “Nâsıralı’dan bir dua okuyalım onun için. Böylece Tanrı onu bağışlar ve zaferimizi kutsar.”

Bir başkası konuştu: “Mızraklarımızdan ve kalkanlarımızdan bir sedye yapalım ve onu omuzlarımızda taşıyalım. Düşmanlardan elde ettiğimiz ganimetleri görmesi için, mezar toprağı yaralarının dudaklarını susturmadan önce o ya-

raların gülümsemesi için, zafer ilahileri söyleyerek ayin alayı ile bu vadi boyunca taşıyalım onu.”

Bir başkası, “Atının eyeri üstünde kaldıralım onu,” dedi, “düşmanların kafataslarıyla destekleyelim. Mızrağını da eline verip, onunla köye bir zafer girişi yapalım. Çünkü o ancak düşman cesetleriyle tepeleme yüklendikten sonra boyun eğdi ölüme.”

Bir başkası da, “Bu dağın eteğine gömelim onu,” dedi. “Mağaraların yankısı ve ırmakların çağıltısı arkadaşları olsun. Kemikleri gecelerin hafif adımlarla yürüdüğü ıssız bir yerde dinlensin.”

Bir başkası, “Yalnızlık can sıkıcı ve dayanılmaz bir şey, onu böyle bir yerde bırakmayalım,” dedi. “En iyisi, köyün mezarlığına götürelim. Atalarımızın kutsal ruhları, gecenin sessizliğinde ona sırlarını açarak, ona savaşlarını ve şanlı destanlarını anlatarak arkadaşlık etsinler.”

Komutan adamlarının ortasına ilerledi. Bir işaretle susmalarını buyurdu. Sonra derin derin göğüs geçirdi ve şöyle konuştu: “Onu savaş anılarıyla tedirgin etmeyin, başlarınızın üstünde dalgalanan ruhuna kılıç, mızrak hikâyelerini tekrarlayıp durmayın. Onu doğduğu köye kadar, sessizce ve huzur içinde götürelim, orada umutla onun dönüşünü bekleyen bir can var, mızrakların arasından dönüşünü bekleyen bir genç kız. Yüzüne son bir kez bakabilmesi, alnına son bir öpücük kondurabilmesi için sevgilisine götürelim.”

Omuzlarında taşıdılar onu, başları eğik, gözleri dalgın. Yüreklerle işleyen bir sessizlik içinde, yularını toprağın üstünde sürükleyen ve arada bir kışneyen kederli atının peşinde yürüdüler. Mağaralar bu hayvanın kederine acıyan kalplerle donanmışlar gibi, yankılarla karşılık veriyorlardı ona.

Ay ışığının sessiz adımlarla ilerlediği o vadinin kalbinde, zafer alayı cenaze alayının ardından dalgalar gibi ilerliyordu. Önlerinde de aşkın gölgesi yürüyordu kırık kanatlarını sürükleyerek.

Ölümün Güzelliği

M. E. H.'ye.*

Bırakın uyuyayım, ruhum sarhoştur aşktan.

Bırakın dinleneyim, ruhum doymuş gecelere, günlere.

Yakın mumları, yatağının etrafında buhurlar yakın. Gül ve nergis yaprakları serpin vücuduma. Misk sürün saçlarıma, hoş kokularla ovalayın ayaklarımı. Sonra ölümün eli ne yazmışsa alnıma, bakın, okuyun.

Bırakın batayım uykunun kollarına, gözkapaklarım yorgun bu uyanıklıktan.

Dokunun sazınızın tellerine, bırakın dalgalansın kulağınızda altın tellerinden notalar.

Üfleyin kavallara ve neylere, artık çarpmayan ezik kalbimin etrafına o tatlı ezgilerden bir tül dokuyun.

Edessa'dan** Süryanice ilahiler okuyun ve onların hoş anlamlarını açın, kalbim için yumuşak bir yatak olsunlar. Sonra seyre dalın ve bakın gözlerimin içindeki umut ışığına.

Dindirsin gözyaşlarınızı, dostlarım, sonra, şafak yaklaştığında taçyapraklarını kaldıran çiçekler gibi kaldırın başınızı.

* Bütün kitabı adadığı Mary Elizabeth Haskell. 14 Mayıs 1908 tarihli günlüğüne göre, Cibran o gün Mary'nin evine geldi ve İngilizceye çevirdiği bu metni ona gösterdi. Mary, imge seçimiyle ilgili birkaç öğüt verdi Cibran'a. Bir metnin üzerinde ilk kez birlikte çalışıyorlardı (bkz. Jean ve Kahlil Gibran, *Khalil Gibran: His Life and World*, New York: Interlink Books, 1981, s. 171).

** Bugünkü Urfa, Arapçada *El Ruha*, Süryanicede *Urha*. (ç.n.)

Yatağımla gökler arasında bir ışık sütunu gibi dikilen ölümün vaat ettiklerine bir bakın... Soluğunuzu tutun, bir an kulak verin ve dinleyin benimle birlikte beyaz kanatlarının hışırtısını.

Hoşça kal deyin bana, ey annemin çocukları! Gülümse-yen dudaklarla   p  n alnımı. G  zkapaklarınız   ps  n dudak-larımı, dudaklarınız   ps  n gözkapaklarımı.

Çocukları getirin başucuma, bırakın okşasınlar boynu-mu pembecik, ince parmaklarıyla. Bırakın gelsin yaşlılar, kutsasınlar alnımı solmuş ve üşümüş elleriyle. Mahallenin kızları da gelsinler ve gözlerimin içindeki Tanrı'nın gölgesi-ne baksınlar, i   ge  cirmelerimle hızlanan sonsuzluk ezgisinin yankılarını dinlesinler.

Ayrılık

Dağın doruğundayım işte, özgürlük ve kurtuluş gökle-rinde dalgalanıyor ruhum.

Uzaktayım, çok uzakta, ey annemin çocukları! Dağların doruklarını göremiyorum sisten. Vadilerin derinlikleri ses-sizlik denizine gömüldü. Yollar ve geçitler silindi unutuşun elleriyle.   ayırılar, ormanlar ve tepeler ilkbahar bulutları gibi beyaz hayaletlerin, güneş ışınları gibi sarı hayaletlerin ve akşamın pe  esi gibi kızıl hayaletlerin arkasında ortadan kayboldu.

Boğuldu dalgaların şarkıları, ırmakların ezgileri kesildi, kalabalıkların sesleri sustu, ruhun arzularıyla tam bir uyum halindeki sonsuzluk ilahisinden başka ses duymuyorum.

İstirahat

şu keten bezden kurtarın bedenimi, s  sen ve Arap yase-mininden bir kefene sarın.

Şu fildişi tabuttan çıkarın vücudumu, portakal ve limon çiçeklerinden yastıklara yaslayın beni. Ey annemin çocukları! Ağlamayın benim için, gençlik ve neşe şarkıları söyleyin. Ey kırların kızı! Ağlama, hasat ve bağbozumu günlerinin şarkılarını söyle.

Bağrımı ezmeyin inleyip iç geçirerek; parmaklarınızla sevginin simgesini, sevincin işaretini çizin bağrıma.

Göklerin huzurunu bozmayın büyülu sözlerle, okuduğunuz dualarla; bırakın kalbiniz övgüler düzsün benimle birlikte kalıcılığa ve sonsuzluğa.

Benim için yas tutmayın karalara bürünerek; benimle beyazlar kuşanın siz de sevinçle.

Hıçkırarak konuşmayın gidişimden; kapatın gözlerinizi, bugün ve yarın beni göreceksiniz aranızda.

Yaprak açmış dalların üzerine yatırın beni, omuzlarınızın üstünde taşıyın, sessiz adımlarla ıssız kırlara götürün.

Mezarlığa götürmeyin, ölüler bozar rahatımı, kemik ve kafatası çıtırtıları rahat uyutmaz beni.

Beni bir servi ormanına götürün, menekşelerle lalelerin birbirine dokunduğu yerde bir mezar açın bana.

Derin bir mezar kazın bana, seller vadilere götüremesin kemiklerimi.

Geniş bir mezar kazın, gecenin hayaletleri gelip otursunlar etrafımda.

Çıkarın giysilerimi, çırlıçıplak koyun beni Yeryüzünün kalbine ve usulca bırakın Annemin göğsü üstüne.

Taze toprakla örtün üstümü ve her avuçta zambak, yase-min ve yabangülü tohumları atın; filizlenecekler mezarımın üstünde, vücudumun moleküllerini içecekler. Böyle büyüyecekler havaya salarak kalbimin kokusunu, dinginliğimin mahrem sırlarını güneşin karşısına çıkararak; eğilecekler meltemle gelip geçenlere arzularımın, düşlerimin geçmişini hatırlatarak.

Bırakın beni şimdi, ey annemin çocukları! Yalnız bırakın; huzurun ıssız vadilerde yürüdüğü gibi yürüyerek gidin sessizce.

Yalnız bırakın beni, dağlın yavaş yavaş; badem ve elma çiçeklerinin nisan rüzgârlarıyla dağılıp gitmesi gibi.

Evlerinize dönün, ölümün sizden de, benden de alamadığı şeyi bulacaksınız orada.

Gidin buradan, sizin aradığınız kişi şimdi uzaktadır, çok uzaktadır bu dünyadan.

ŞARKILAR

Bir Şarkı

Sözcüklerle süslenmek istemeyen bir şarkı var ruhumda; kalbimin derinliğinde yaşayan, kâğıdın üstüne mürekkeple akmayı kabul etmeyen bir şarkı, duygularımı yansıtsaydam bir zar gibi sarmalayan, tükürük gibi dilime salgılanamayan bir şarkı.

Onu nasıl mırıldanabilirim? Havanın ince tozları korkarım bulaşırlar şarkıma. Ruhumun kozasında çöreklenmeye alışmışken, kötü kulaklardan korkmadan kime söyleyebilirim bu şarkıyı?

Kendi gözlerime baktığım zaman, görüntüsünün gölgesini görürüm; parmaklarımin ucuna dokunduğum zaman, onun titrediğini hissedirim.

Ellerimin hareketlerinde yansır, yıldız ışıklarının göl üstünde yansması gibi; gözyaşlarım ortaya çıkarır onu, çiğ damlalarının gül solduğunda onun sırtını ortaya çıkarması gibi.

Sükûnetin her yöne yaydığı ve gürültünün sıkıştırdığı bir şarkıdır bu, düşlerin tekrarlacağı, uyanışın gizlediği bir şarkı.

Aşkın şarkısıdır bu dostlarım! Hangi İshak okuyabilir bunu, hatta hangi Davud?

Yaseminin iç çekişlerinden daha hoştur, hangi gırtlak egemen olabilir ona? Bakirelerin sırrından daha iyi korun-

muştur, hangi teller bu şarkıyı ortaya çıkarma hakkını görebilir kendinde?

Denizin gürlemesiyle bir bülbülün şakımasını, fırtınalarla bir çocuğun iç çekişini kim birleştirebilir ki? Hangi insan okuyabilir tanrıların şarkısını?

Dalga'nın Şarkısı

Sahil ve ben, tutkunun yaklaştırdığı, rüzgârın ayırdığı iki âşığız biz. Mavi ufkun ötesinden gelirim, gümüş köpüklerimi onun altın kumlarıyla karıştırmak, kalbinin sıcaklığını tükürüğümle serinletmek için.

Şafakta, tutkulu aşkın kurallarını fısıldarım sevgilimin kulaklarına, o da göğsüne bastırır beni. Akşam, şiddetli arzusun duasını mırıldanırım, öpücüklerle boğar beni o zaman.

Ben ısrarcı ve sabırsızım, oysa sevgilim sabrın müttefiki, metanetin ortağıdır.

Sular yükseldiğinde sarılırım sevgilime, çekildiğinde kapanırım ayaklarına.

Kayaların üstünde oturup yıldızları seyretmek için derinliklerden çıkıp gelen deniz kızlarının etrafında dans ettim defalarca! Bir âşığın güzel bir yaratığa duyduğu o tutkulu aşkından yakındığını duydum kaç kez, yardım ettim ona avunması için! Kaç kez okşadım kayaları, ama hiç aldırmadılar; kahkahalar atarak kaç kez gıdıkladım onları, yine de hiçbir gülümseme görmedim onlardan! Boğulan canları kaç kez çıkardım derinlerden ve ulaştırdım onları canlılar dünyasına! Güzellik tanrıçalarına sunmak için derin uçurumlardan inciler çaldım kaç kez!

Gecenin sessizliğinde, yaratıklar uykunun hayaletine sarılırken, ben kâh şarkılar söyleyerek kâh iç çekerek uyanık

kaldım hep. Acınacak haldeyim, bitirdi beni uykusuzluk!
Ama âşığım ben, gerçek aşk da böyle anlaşılır.

Böyledir hayatım, ben yaşadıkça da öyle kalacak.

Yağmurun Şarkısı

Tanrıların yükseklerden savurduğu gümüş ipliklerim
ben. Doğa vadileri süslemek için alır beni.

İştar'ın tacından düşmüş, sabahın kızının kırları donat-
mak için aşırıldığı güzel incilerim ben.

Ne zaman ağlasam gülümser dağlar, tepeler. Ne zaman
düşsem yere, çiçekler ayağa kalkar. Bulutlar ve kırlar sev-
dalıdır birbirine, ben de onlara yardımcı bir elçiyim. Sele
dönüşür, birinin susuzluğunu dindirir, öbürünün ağrısını
yatıştırırım.

Gök gürültüsü ve şimşegın kılıçları geldiğimi haber verir.
Gökkuşağı seyahatimin bittiğini açıklar. Öfkelenen madde-
nin ayakları arasında böyle başlar ölümlü dünya hayatı da,
sakin ölümün elleri üstünde sona erer.

Göklerin kanatları üstünde havalanmak için gölün kal-
binden çıkarım ortaya. Ne zaman güzel bir bahçe görsem,
çiçeklerin dudaklarını öpmek, saplarına sarılmak için yere
inerim.

Sükûnet vakti gelince, zarif parmaklarımla vururum pen-
cerelerin camına, ancak hassas ruhların duyabildiği bir ezgi
duyulur o zaman.

Ben havanın sıcaklığını öldürürken, o bana hayat verir.
Kadının erkekten aldığı güç sayesinde onu alt etmesi gibi
tıpkı.

Denizin iç çekmesi, göklerin gözyaşı, kırların gülüşüyüm
ben. Aşk böyledir – duygular denizinin iç çekişi, düşünce
gögünün gözyaşı ve ruh kırlarının gülümsemesidir aşk da...

Güzelliğin Şarkısı

Aşkın rehberiyim ben, ruhun şarabı ve kalbin besiniyim. Ben bir gülüm, kalbini günün gençliğinde açan. Genç kız alır beni, öpüp göğsüne koyar.

Mutluluğun barınağı, sevincin kaynağı, huzurun kökeniyim. Bir su perisinin dudaklarında güzel bir gülümsemeyim. Beni gören genç adam unuttur sıkıntılarını, hayatı tatlı bir düşler tiyatrosuna dönüştür.

Şairlerin esin kaynağıyım, ressamların yol göstericisiyim, müzisyenlerin ilk öğreticisiyim.

Annesinin şefkatle gözettiği bir çocuğun gözünde bir bakışım ben. O anne secdeye varır, dua eder ve şükreder Tanrı'ya.

Havva'nın vücudunda göründüm Âdem'e ve bir köleye çevirdim onu. Sevgilisinin vücudunda göründüm Süleyman'a ve bir bilge, bir şair yarattım ondan.

Helen'e gülümsedim, Troya yıkıldı gitti. Kleopatra'ya taç giydirdim, Nil vadisine huzur geldi.

Alın yazısı gibiyim: Bugün kurar, yarın yıkarım. Tanrı'yım ben: Yaşatırım, öldürürüm.

Bir menekşenin iç çekişinden daha yumuşağım. Fırtınadan daha şiddetli.

Ben bir gerçeğim, ey insanlar! Sizin de en iyi bildiğiniz şey budur.

Mutluluğun Şarkısı

İnsan sevgilimdir benim, ben de onun sevgilisi. Şiddetle isterim onu, o da tutkuyla sever beni. Ama ne yazık ki, bana acı veren, onun da içini kemiren bir rakiple paylaşırım sevgisini! Madde denen zorba bir kumadır bu. Nereye gitsek peşimizi bırakmaz ve hırpalayarak birliğimizi bozmaya çalışır.

Sevgilimi kırdı, ağaçların altında ve göllerin yamaçlarında ararım, ama bulamam onu. Çünkü Madde yoldan çıkardı ve kente doğru, çürümenin ve mutsuzluğun kol gezdiği topluma doğru sürükledi onu.

Bilgi yerlerinde ve bilgelik tapınaklarında ararım, ama bulamam onu. Çünkü Madde toprakla giyindi ve meşguliyetin mesken tuttuğu bencillik kaleciklerine yöneltti onu.

Kanaat alanında ararım, ama bulamam onu. Çünkü düşmanım açgözlülük ve oburluk mahzenlerince zincirledi onu.

Doğu gülümserken şafakta seslenirim ona, ama duymaz beni. Çünkü uyku ağırlaştırdı gözlerini. Akşam, sessizlik çöküp de çiçekler uykuya daldığında şakalaşırım onunla, ama hiç umursamaz beni. Çünkü akli hep yarının ona ne getireceğini öğrenmekle meşguldür.

Sevgilim sever beni ve kendi eylemlerinde arar, ama ancak Tanrı'nın eylemlerinde bulacaktır beni. Yoksulların kafatasları üstünde kurduğu muhteşem sarayda ve altınlar, gümüşler arasında benimle birleşmek ister. Ama ben bu buluşmayı ona ancak, tanrılar tarafından şefkat ırmağının kıyısında kurulan gösterişsiz bir barınakta bahşedeceğim. O tiranların ve canilerin önünde sarılıp öpüşmeyi arzu eder, ama ben dudaklarımı öpmesine, ancak saflık çiçeklerinin arasında yalnızlık içindeyken izin vereceğim. O aramıza hile karıştırmak ister, bense aramıza girmesini istemem güzelliğin ve özverinin ellerinden geçmemiş hiçbir şeyin.

Sevgilim, düşmanım Maddeden ulumayı ve gürültü yapmayı öğrendi. Ben ona ruhunun gözünden bir damla merhamet yaşı dökmeyi ve kanaatle iç geçirmeyi öğreteceğim. Sevgilim bana ait, ben de ona.

Çiçeğin İlahisi

Ben doğanın söylediği, sonra tekrarladığı ve kalbinde saklayıp, sonra yine söylediği bir sözcüğüm. Mavi tuvalden yeşil halıya düşen bir yıldızın ben.

Kışın gebe kaldığı, baharın doğurduğu, yazın büyüttüğü ve sonbaharın uyuttuğu doğanın kızıyım.

Âşıkların hediyesi, düşünlerin çelengi ve bir canlının bir ölüye son armağanıyım.

Sabah, meltemle birlikte gün doğumunu haber veririm. Akşam, kuşlarla birlikte veda ederim güne.

Ovaları süslemek için salınıp dururum, havayı güzel kokularla doldurmak için iç çekerim. Uykuya daldığımda, gece binlerce gözüyle bakar bana, uyandığımda günün biricik gözüyle bakarım ben.

Şarap yerine sabahın çiyllerini içerim, karatavukların şarkısını dinlerim, dans ederim çayırların alkışlarıyla. Işığı görmek için yukarı bakarım hep, gölgemi görmemek için. İnsanın henüz öğrenemediği bir bilgeliktir bu.

İnsanın İlahisi

*Siz ölüydünüz, O sizi diriltti. Sonra sizi yine öldürecek,
yine diriltecek, ta ki O'na döndürülünceye kadar.
Kur'an-ı Kerim**

Yaradılışın başından beri vardım, şimdi varım ve Ebedi-
yetin sonuna kadar da var olacağım. Varoluşum asla sona
ermeyecek.

Sonsuzluğun uzamında dolaştım, hayal dünyasında uç-
tum, yüce ışığın çemberine dokundum. Ve işte maddenin
hapishanesindeyim şimdi.

Konfüçyüs'ün derslerini, Brahma'nın bilgeliğini dinle-
dim. Buddha'nın yanında, Bilgi Ağacı'nın altına oturdum.
Ve şimdi cehalete ve dinsizliğe karşı savaşıyorum.

Yehova'nın Musa'ya görüldüğü Sina Tepesi'ne tırman-
dım. Ürdün'e geçtim, Nâsıralı'nın mucizelerini gördüm ora-
da. Medine'de Arapların Elçisi'nin sözlerini dinledim. Ama
şimdi şaşkınlık mahkûmuyum.

Babil'in kudretini seyrettim, Mısır'ın şanını, Yunanların
büyüklüğünü gördüm. Ama bütün bu eserlerde zayıflığı, kü-
çük düşmeyi ve bayağılığı görmeye devam ediyorum.

* İnsanın öldükten sonra dirileceğine dair bu inanç, Kuran'ın bu ayetine
(2/28) dayanır.

Ayn Dour'un* kâhinlerine, Asur'un rahiplerine ve Filistin'in peygamberlerine yaklaştım. Ve hâlâ hakikatin peşindeyim.

Hindistan'da ortaya çıkan bilgeliği öğrendim. Arabistan halklarının kalplerinden çıkan şiirleri ezberledim. Batılı insanların duygularını canlandıran müzikleri kavradım. Ama hâlâ kör ve sağırım.

Fatihlerin zulmüne ve açgözlülüğüne katlandım. Zorbaların adaletsizliğinden, tiranların köleliğinden çok çektim. Ama hâlâ manevi bir güce sahibim, bu güçle savaşıyorum günlere karşı.

Bütün bunları gördüm ve duydum, hâlâ bir çocuk olarak; gençliğimin bütün işlerini de görmeye ve duymaya devam edeceğim, sonra yaşlanacağım; olgunlaşıp, Allah'ın yanına döneceğim.

Yaradılışın başından beri vardım, şimdi varım ve Ebediyetin sonuna kadar da var olacağım. Varoluşum asla sona ermeyecek.

* En Dor, ya da Andour, Nâsıra'ya yakın bir yer. Filistinliler karşısında çaresiz kalan Kral Saul, burada ünlü bir kâhine danışır ve ondan bir süre önce ölmüş olan Samuel'in ruhunu çağırmasını ister (*Krallar Kitabı*, 28/11).

Şairin Sesi

1

Kudret, tohum eker kalbimin derinliğine; ben de başakları hasat edip toplayarak yığınlar halinde açlara sunarım. Ruh, şu küçük bağ kütüğüne can verir; ben de salkımlarını sıkar, suyunu susamışlara veririm. Gök, bu lambaya yağ doldurur; ben de yakarım lambamı, penceremin önüne koyarım, gecenin karanlığında gelip geçenlerin yoluna ışık tutarım. Onların sayesinde yaşadığım için yaparım bunları. Günler beni engelleyecek olursa, geceler ellerimi bağlayacak olursa, ölümü dilerim o zaman. Çünkü halkının içinde lanetli bir peygamber olarak yaşamaktan, ailesinin arasında yabancı bir şair olarak sürünmekten daha iyidir ölmek.

İnsanlar fırtına gibi gürültülü; ben de iç çekerim sessizce. Çünkü bilirim ki, fırtınanın öfkesi sonunda bitecek, zamanın uçurumları yutacaktır onu, ama iç çekiş, Tanrı kaldıkça, o da kalacaktır.

İnsanlar kar gibi soğuk maddeye tutunurlar; ben de yak-sın diye bağırımı, kemirsin diye içimi, aşk ateşini ararım göğsüme bastırmak için. Çünkü maddenin acı vermeden insanı öldürdüğünü, aşkın da insanı acıyla yaşattığını anladım.

İnsanlar farklı sınıflara ve boylara ayrılırlar, ülkelere ve bölgelere mensupturlar. Ben kendimi tek bir ülkede bir yabancı, tek bir ulus içinde dışlanmış hissediyorum. Çünkü bü-

tün yeryüzü vatanım, insanlık da ailemdir benim. İnsanlar çok zayıf, bölündüklerini görmek çok kötü, dünya o kadar küçük ki onun krallıklara, prensliklere bölünmesi çok aptalca, bunu anladım.

İnsanlar ruhun tapınaklarını yıkmak için omuz omuza verirler, maddi bedenlerine büyük yapılar kurmak için el ele verirler. Ben de ayakta, tek başına durup bu acıklı sahneye bakar hayıflanırım, ama bir umut sesi de gelir ta derinliklerimden, der ki: “Sevgi insan kalbini nasıl acıyla canlandırır, aptallık da bilginin yollarını öyle öğretir insana. Acı ile aptallık, büyük bir sevince ve eksiksiz bir bilgiye birlikte götürür bizi, çünkü ebedi bilgelik güneşin altındaki hiçbir şeyi boşuna yaratmadı.”

2

Derin bir özlem duyuyorum güzel ülkeme, çektikleri yüzünden insanlarını da çok seviyorum. Ama, yağma hevesiyle ayaklanıp, yurtseverlik dedikleri o duyguyla komşu bir ülkeye saldırarak insanları öldürseler, çocuklarını öksüz, kadınlarını dul bıraksalar, topraklarını oğullarının kanlarıyla sulayıp, vahşi hayvanlarını gençlerinin etiyile besleseler, o zaman nefret ederdim ülkemden ve insanlarından.

Överim hatırasını doğum yerimin, büyüyüp yetiştiğim evimi özlerim. Ama oradan geçen biri bu kapıya yaklaşıp birazcık yiyecek isteseydi ve oradan kovulup eli boş gönderilseydi, o zaman övgümü duaya, özlemimi unutuşa çevirir, şöyle derdim: “Muhtaçları barındıramayan ev, yıkılıp harabeye dönsün daha iyi.”

Doğum yerime duyduğum sevgi, memleketime duyduğum sevginin bir parçasıdır; memleketime duyduğum sevgi de, vatan toprağına duyduğum sevginin bir parçası. Ve bütün yeryüzünü severim, çünkü insanlığın sığınağıdır o, Tan-

rı'nın görünen ruhudur yeryüzü. Kutsal insanlık Tanrı'nın yeryüzündeki ruhudur. Bu insanlık harabeler arasından yükseliyor, çıplak vücudunu paçavralarla örtüyor, solgun yanaklarına sıcak gözyaşları döküyor ve havayı inlemelerle, sızlanmalarla dolduran bir sesle çocuklarına sesleniyor; ama onlar bölücü bağırış çağırışlarının arasında bu çağrıyı duymuyorlar, insanlığın gözyaşlarına aldırmadan silahlarını parlatıyorlar. Bu insanlık, oturmuş tek başına, insanlardan yardım istiyor, ama kimse duymuyor onu. Bir fert çıkıp da ona kulak verecek, ona yaklaşıp, gözyaşlarını kurutmak ve acılarını dindirmek isteyecek olursa, onun hakkında hemen, "Boş verin onu," diyorlar, "çünkü gözyaşları zayıf olanı etkiler ancak."

İnsanlık, Tanrı'nın yeryüzündeki ruhudur. O Tanrı sevgiden söz ederek, hayatın yollarını göstererek ilerler ulusların arasında, ama insanlar onun sözlerine, öğretilerine gülüp geçerler. Vaktiyle Nâsıralı duymuştu bu Tanrı'yı, Sokrates'i zehirledikleri gibi, onu da çarmıha germişlerdi. Bugün Nâsıralı'nın ve Sokrates'in öğretilerini hatırlatanlar insanların karşısında bu Tanrı'nın adını yüksek sesle haykırıyorlar. O insanlar da bunları öldüremedikleri için alay etmekle yetiniyor ve, "Alay etmek öldürmekten çok daha acıdır!" diyorlar.

Kudüs Nâsıralı'yı öldüremedi, Atina da Sokrates'i, sonsuza kadar canlıdır onlar. Alay, insanlığa kulak verenlere, Tanrı'nın adımlarını izleyenlere karşı hiçbir şey yapamaz, çünkü sonsuza dek yaşayacak onlar.

3

Sen kardeşimsin benim, her birimiz de o tek ve aynı Kutsal ve Evrensel Ruh'un oğluyuz. Sen benzerimsin benim, çünkü biz aynı balçıktan yoğrulmuş iki vücudun tutsakla-

riyiz. Sen yoldaşımsın hayat yolunda, bulutların ötesinde saklı hakikatin özüne ulaşmamda yardımcısın bana. Sen bir insansın, ben de seni severim, kardeşim.

Dilediğin gibi söz et benden, çünkü Yarın seni yargılayacak ve sözlerin onun yetkisi ve adaletinin karşısında bir kanıt olacak.

Dilediğini al benden, çünkü kısmen hakkın olan paradan başka, açgözlülüğümü doyurmak için istif ettiğim arazilerden başka hiçbir şey çalamayacaksın. Çünkü iyi bir pay hakkındır senin, bununla yetinirsen eğer.

Dilediğini yap bana, ama benim hakikatime asla dokunamayacaksın. Kanımı akıt, vücudumu yak istersen, ama ruhumu ne incitebilir ne de öldürebilirsin. Elimi ayağımı zincirle istersen, karanlık zindanlara indir beni, ama düşünce asla zincir vuramazsın. Çünkü o, uçsuz bucaksız göklerde dalgalanan rüzgâr gibi özgürdür.

Sen benim kardeşimsin ve seni seviyorum.

Caminde secde eden, tapınağında diz çöken ve kilisende dua eden seni seviyorum. Sen ve ben, tek ve aynı dinin, o Ruh'un çocuklarıyız. Bu dinin kollarını yöneten, ruhun yetkinliğini gösteren Tanrı'nın eline bağlı parmaklardır.

Senin hakikatini sevdiğim için seviyorum seni. Evrensel akıldan doğuyor senin hakikatin, ben körlüğümden dolayı göremiyorum onu, ama benim için kutsaldır o, çünkü ruhun eylemlerinin bir unsurudur. Senin hakikatin gelecek dünyada benimkiyle karşılaşacak, ikisi çiçeklerin iç çekişleri gibi birbirine karışacak, tek ve aynı hakikate dönüşerek, aşk ve güzellik gibi sonsuz olacaklar.

Zalim muktedirlerin önünde zayıf, açgözlü zenginlerin saraylarının önünde yoksul ve düşkün halde olduğunu gördüğümde bile seviyorum seni. Bu yüzden senin için ağladım ve gözyaşlarımın ardından, adaletin kollarında gördüm seni, sana zulmedenlerle alay ediyor, sana gülümsüyordu adalet... Sen benim kardeşimsin ve seni seviyorum.

Sen benim kardeşimsin ve seni seviyorum. Niçin kavga ediyoruz peki?

Niçin ülkeme gelip, senin adını kullanarak ve senin gücünden yararlanarak şan şöhrat peşine düşenleri memnun etmek için beni ezmeye çalışıyorsun? Senin kanın, annenin acısı pahasına zaferlere, şereflere konmak isteyen generaller uğruna, uzak diyarlara kadar ölümün peşinden gitmek için eşini ve çocuklarını terk ediyorsun, niçin? Bir insan için onur mudur kardeşini öldürmek? Böyleyse eğer, Kabil adına bir heykel dikelim, Anna'ya* övgüler yağdıralım.

Kardeşim, korunma güdüsünün en temel doğa kuralı olduğu söylenir. Ama şunu saptadım ki, kendilerini göstermeye can atanlar, sen kardeşlerinin canını yakasın diye, kendini feda etmenin değerli olduğunu anlatıyorlar sana. Yaşama güdüsünün başkalarının haklarını gasp etmeyi gerektirdiği de söyleniyor. Ama ben sana, başkalarının haklarını korumanın en soylu ve en yüce insan davranışı olduğunu söylüyorum. Şunu da diyorum: Eğer benim varoluşum başkasının yok oluşunu gerektiriyorsa, o zaman ölmeyi tercih ederim; eğer beni öldürecek soylu, sevgili ve temiz bir insan bulamazsam, sonsuzluk gelmeden önce, kendimi kendi ellerimle sonsuzluğa sunmaktan zevk alırım.

Kardeşim, bencillik kör bir rekabete yol açtı, rekabet klan ruhunu doğurdu, klancılık da gücü meydana getirdi. Güç, çatışmaları ve kulluğu, köleliği davet etti. Ruh, bilgelik ve adalet gücünün cehalet ve zulüm üstünde bir güç olduğunu söyler. Gericiliği ve adaletsizliği egemen kılmak için

* Ananias, ya da Anna, MS 15 yılına kadar Yahudilerin en yüksek mahkemesi olan Sanhedrin'in başrahi biydi. Vesayeti, aynı zamanda damadı olan halefi Kayafas'ın rahipliği üzerinde de etkili olmuştur. Getsemani bahçesinde yakalanan İsa, önce Anna'nın önüne sürüklenmişti (Yuhanna, 18/12-14 ve 24).

kılıç, mızrak döven gücü reddeder. O güç Babil'i yerle bir etti, Kudüs'ün sütunlarını yıktı, Roma'nın anıt yapılarının dibine kazma vurdu. O güç, insanların büyük adamlar diye nitelediği kan dökücüleri ve canileri yarattı; yazarlar onların adlarını yüceltti; toprağın, yüzünü tertemiz kanla kirletenleri sırtında taşımaya aldırmadığı gibi, kitaplar da onların savaşlarını karınlarında saklamaya tenezzül etmedi... Kardeşim, seni kandıran o güç nasıl da tuzağa düşürdü seni! Nasıl da tutkunu oldun seni yaralayanların! Gerçek güç, doğal, evrensel ve adil yasayı koruyan bilgeliktir. O güç katili öldürüyor, hırsız hapse atıyorsa, sonra da komşu ülkeyi istila edip binlerce insanı katlediyor ve ne bulursa yağmalıyorsa, soruyorum, nerededir o gücün adaleti? Öldüreni cezalandıran caniler hakkında, hırsızın eylemlerine göz yuman haydutlar hakkında, klan ruhunun müritleri ne derlerdi acaba?

Sen benim kardeşimsin ve seni seviyorum. Sevgi, en yüce görünüşleri içinde adalettir. Vatanın neresi olursa olsun, sana olan sevgimde dürüst değilsem, bencilliğin çirkinliğini sevginin göz kamaştırıcı süsüyle gizleyen bir sahtekârdan başka bir şey olamam.

BİTTİ

